

LINGUA GALEGA E LITERATURA 3º ESO

PROGRAMACIÓN ANUAL 2021/2022

COLEXIO APOSTÓLICO MERCEDARIO

ÍNDICE.

I.	INTRODUCION.....	2
II.	XUSTIFICACIÓN LEXISLATIVA E CURRICULAR.....	3
III.	CONTEXTUALIZACIÓN.....	3
IV.	OBXECTIVOS, CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN, ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE E COMPETENCIAS CLAVE, de 3º ESO.....	7
V.	TEMPORALIZACIÓN	27
VI.	AVALIACIÓN.....	27
VII.	METODOLOXÍA E ESTRATEXIAS DIDÁCTICAS XERAIS QUE SE HAN DE UTILIZAR NA ÁREA.....	31
VIII.	MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE E INCLUSIÓN	31
IX.	CRITERIOS METODOLÓXICOS E ESTRATEXIAS DIDÁCTICAS XERAIS QUE SE HAN DE UTILIZAR NA ÁREA.....	32
X.	INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DE ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE.....	34
XI.	FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN (RÚBRICAS).....	36
XII.	UNIDADES DIDÁCTICAS.....	41
XIII.	ACTIVIDADES PARA CELEBRAR DATAS CONMEMORATIVAS.....	132
XIV.	ADAPTACIÓN PROGRAMACIÓN CLASES SEMI-PRESENCIAIS OU ON-LINE.....	133

I. INTRODUCCION

A materia de Lingua galega e literatura na ESO oriéntase tanto á aprendizaxe instrumental do idioma como á comprensión da realidade lingüística de Galicia, co obxecto de desenvolver nos escolares, ademais do uso correcto, unha actitude de aprecio pola sensibilidade cara á lingua galega e a súa aceptación social.

É conveniente, nesta etapa, asumir a bagaxe lingüística do alumnado como punto de partida desde o que suxerir e achegar modelos normativos que amplíen as súas capacidades de comunicación. Este punto de partida non é alleo á análise e á comprensión do medio sociolingüístico no que viven os alumnos nin aos factores (socioeconómicos, culturais, etc.) que interveñen nel. Polo tanto, partindo das aprendizaxes adquiridas na Educación Primaria, a ESO debe favorecer o uso funcional da lingua como instrumento de comunicación e de representación, pero tamén a conciencia crítica sobre a situación do idioma e a súa permanencia histórica. Agora ben, o fomento do uso (procedementos) e do aprecio (actitudes) deberá constatarase, obxectivamente, na práctica e nos coñecementos teóricos de alumnos e alumnas.

En consecuencia, a aprendizaxe de Lingua galega e literatura na ESO estará orientada a un triple obxectivo: o progreso do alumnado no dominio das destrezas instrumentais (escoitar, falar, ler e escribir) e dos coñecementos teóricos xa adquiridos na Educación Primaria, o coñecemento histórico e a comprensión crítica da evolución e da realidade actual da lingua e o coñecemento da literatura galega (etapas, autores e obras), como manifestación dunha cultura diferenciada e como referente para as súas propias producións.

Consideramos que todas as áreas lingüísticas que buscan o desenvolvemento e a mellora da capacidade de comprensión e expresión deberían participar dun marco de referencia común e duns criterios didácticos coherentes, respectando a especificidade de cada unha delas. Por este motivo, recoméndase a súa coordinación interdepartamental e intradepartamental.

A formación lingüística ten un carácter continuo ao longo das diversas etapas educativas e non existen tanto diferencias de contidos, canto diferencias na intensidade coa que se traballa. Malia esa dificultade, derivada do carácter progresivo na aprendizaxe dunha lingua (que ten sido descrito coa metáfora da espiral), na proposta optouse por presentar contidos separados para cada curso, aínda que na práctica destrezas e coñecementos comparezan conxuntamente. Consideramos importante que a aprendizaxe da lingua oral e da lingua escrita se efectúen en estreita relación, xa que se apoian mutuamente, e as deficiencias na primeira (mala entoación, pobreza léxica, incoherencia, etc.) aparecen reflectidas na segunda. Así pois, o traballo basearase en actividades interdependentes e complementarias relacionadas coa comprensión e a expresión de enunciados orais e a comprensión e a produción de textos escritos.

A reflexión sobre o código, como base para o uso práctico, semella a fórmula máis axeitada para conseguir a competencia comunicativa oral e escrita do alumnado, que deberá incluír os inevitables aspectos teóricos. Consideramos importante, para mellorar o uso oral e escrito, a adquisición do léxico patrimonial, para o que se inclúen campos léxicos aglomerados arredor de catro eixes temáticos (a persoa, as relacións sociais, o territorio e a natureza, e as institucións, as tradicións e os costumes), que non exclúen outros.

A incorporación ao estudo da materia do importante papel que os medios de comunicación teñen na sociedade actual proporciona novas técnicas de traballo (procura de información en redes informáticas, uso dos correctores ortográficos, etc.) que veñen sumarse ás estratexias tradicionais (uso dos dicionarios, bibliotecas, etc.). E, nesa aprendizaxe multifuncional da lingua, ten un papel de relevo a dimensión estética que representa a literatura. O camiño máis axeitado para achegarse a ela é a lectura, como fonte de pracer e de formación, a partir de textos que resulten de interese para alumnas e alumnos.

Todas as materias do currículo da Educación Secundaria Obrigatoria precisan da linguaxe, tanto para seren transmitidas como para seren adquiridas. En consecuencia, desenvolver as capacidades

lingüísticas, e os obxectivos da materia, non debe ser responsabilidade exclusiva do profesorado de Lingua galega e literatura, senón preocupación compartida por todo o equipo educativo.

II. XUSTIFICACIÓN LEXISLATIVA E CURRICULAR

A programación didáctica de lingua e literatura galega de 3º de E.S.O. réxese polo decreto 86/2015 do 25 de xunio polo que se establece o currículo para a ESO na comunidade autónoma de Galicia e pola resolución do 27 de xullo de 2015, da Dirección General de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa, pola que se dictan instrucións no curso académico 2015/2016 para a implantación do currículo da educación secundaria obrigatoria e bacharelato nos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia.

III. CONTEXTUALIZACIÓN

✓ **SITUACION SOCIOECONÓMICA E CULTURAL DA ZONA**

O centro está situado dentro do casco urbano, na zona vella cun nivel socioeconómico medio. A zona non é especialmente conflictiva, xa que o entrono non presenta case ningunha zona marxinal.

O núcleo urbano é de pequeno tamaño xa que só está formado por 13.000 habitantes, sendo sen embargo a capital da comarca extendendo a súa influencia polos concellos máis próximos. A nivel de medios urbanísticos o casco urbano onde se atopa o centro conta con biblioteca municipal, museo etnográfico, casa da cultura, piscinas e polideportivo.

✓ **LINGUA VEHICULAR**

No que atinxe á lingua vehicular é o galego, pois a maioría dos alumnos son galego-falantes, con todo hai rapaces que empreñan a lingua castelá como lingua de comunicación..

✓ **CARACTERÍSTICAS DO CENTRO**

Este curso académico o centro é mixto contando con 12 rapazas e o resto rapaces.

Neste curso académico 2021/2022 hai un total de 73 alumnos que se reparten nos catro cursos da única liña de E.S.O existente no mesmo.

O Centro dispón dun bo número de instalacións, tanto deportivas como aquelas destinadas á docencia. Conta con aulas de desdoble, aulas dotadas con pizarras interactivas, aulas de tecnoloxía, informática, audiovisuais e ciencias naturais.

En canto ás instalacións deportivas o centro dispón dun pavillón polideportivo e dun campo de fútbol. Ademais destas o centro tamén dispón dunha sala de profesores, biblioteca, secretaría, dirección, sala de titoría e departamento de orientación. Todas estas instalacións teñen capacidade suficiente para acoller a demanda dos alumnos.

O centro dispón de internado contando neste curso con 17 rapaces en réxime interno procedentes de distintas zonas do rural limítrofe con Verín. Tamén se oferta comedor, estudo, merenda e reforzos de linguas e matemáticas en horario de tarde xa que hai xornada única. Pola tarde tamén hai distintas actividades extraescolares como horta escolar, tai-chi e distintas actividades deportivas.

A aula de 3º de ESO está formada neste curso académico 2021/2022 por 23 alumnos de entre 13 e 15 anos, 13 nenos e 10 nenas. Un alumno é repeidor e 6 son incorporacións novas. Os alumnos non repetidores teñen materias pendentes do curso anterior.

IV. VINCULACIÓN ENTRE OBXECTIVOS, CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN, ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE E COMPETENCIAS CLAVE, de 3º ESO

OBXECTIVOS XERAIS DE EDUCACIÓN SECUNDARIA

A Educación Secundaria Obrigatoria contribuirá a desenvolver nos alumnos e as alumnas as capacidades que lles permitan:

- a) Asumir responsablemente os seus deberes; coñecer e exercer os seus dereitos no respecto aos demais; practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e grupos; exercitarse no diálogo afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural, e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.
- b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
- c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.
- d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións cos demais, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo, os comportamentos sexistas e resolver pacificamente os conflitos.
- e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información para, con sentido crítico, adquirir novos coñecementos. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.
- f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en distintas disciplinas, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas nos diversos campos do coñecemento e da experiencia.
- g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.
- h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e na lingua castelá, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, na lectura e no estudo da literatura.
- i) Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de maneira apropiada.
- l) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e da historia propias e das outras persoas, así como o patrimonio artístico e cultural, coñecer mulleres e homes que realizaron achegas importantes á cultura e sociedade galega ou a outras culturas do mundo.
- m) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o dos outros, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuíndo á súa conservación e mellora.
- n) Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das distintas manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.
- ñ) Coñecer e valorar os aspectos básicos do patrimonio lingüístico, cultural, histórico e artístico de

Galicia, participar na súa conservación e mellora e respectar a diversidade lingüística e cultural como dereito dos pobos e das persoas, desenvolvendo actitudes de interese e respecto cara o exercicio deste dereito.

- o) Coñecer e valorar a importancia do uso do noso idioma como elemento fundamental para o mantemento da nosa identidade e como medio de relación interpersoal e expresión de riqueza cultural nun contexto plurilingüe, que nos comunica con outras linguas, en especial coas pertencentes á comunidade lusófona.

2. OBXECTIVOS DA ÁREA DE LINGUA GALEGA E LITERATURA 3º ESO

1. Comprender e interpretar o sentido global das mensaxes orais en distintos ámbitos e con diferentes intencións comunicativas.
2. escoitar e comprender o sentido global de informacións procedentes da comunicación audiovisual.
3. escoitar con interese e respecto as intervencións orais e valorar as producións orais cunha fonética galega correcta.
4. Participar activamente en situacións propias do ámbito académico, manifestando a súa opinión e mostrando respecto cara á dos demais.
5. Coñecer e aplicar estratexias para falar en público, en situacións formais ou informais, de forma individual ou en grupo.
6. Producir discursos breves e comprensibles, adecuados a distintos rexistros, coherentes e ben organizados, sobre temas da vida cotiá ou académica.
7. Realizar exposicións orais planificadas con axuda das TIC.
8. Ler de maneira comprensiva e interpretar textos escritos en distintos ámbitos e con diferentes intencións comunicativas.
9. Ler en voz alta respectando os patróns fonéticos do galego e rexeitando calquera tipo de prexuízo.
10. Usar os recursos que ofrecen as bibliotecas e as TIC para obter e manexar información e para producir creacións propias.
11. Producir, en formato papel ou dixital, textos propios da vida cotiá, das relacións sociais ou do ámbito académico, con adecuación, coherencia, cohesión e corrección.
12. Coñecer e utilizar un léxico amplo e preciso.
13. Utilizar os dicionarios e outras fontes de consulta en diferentes soportes para resolver dúbidas e progresar na aprendizaxe.
14. Coñecer e utilizar as categorías gramaticais para mellorar e enriquecer as producións lingüísticas.
15. Recoñecer e usar adecuadamente a fonética da lingua galega, con especial atención a posibles interferencias.
16. Identificar e explicar as funcións oracionais e as unidades que as desempeñan.
17. Identificar os conectores e outros mecanismos que lles dan cohesión aos textos.
18. Recoñecer a estrutura dun texto e elaborar textos propios de acordo con eses parámetros.
19. Coñecer e aplicar as regras ortográficas para conseguir unha comunicación eficaz.
20. Participar en proxectos nos que se utilizan varias linguas, evitando estereotipos lingüísticos ou culturais.
21. Valorar as linguas como medios de relación interpersoal e de sinal de identidade dun pobo.
22. Describir e analizar a situación sociolingüística de Galicia, coñecer as principais iniciativas normalizadoras da lingua e identificar os prexuízos.
23. Coñecer os acontecementos relevantes da historia social da lingua galega desde os seus inicios ata 1916.
24. Describir a situación sociolingüística e legal das linguas do Estado español.
25. Recoñecer e valorar as variedades da lingua, e identificar a estándar como variante unificadora.
26. Identificar as distintas épocas e períodos da literatura galega desde a Idade Media ata 1916.

27. Ler de maneira comprensiva, expresiva ou dramatizada textos de distintos xéneros da literatura galega desde a Idade Media ata 1916.
28. Elaborar traballos, coa axuda das TIC, relacionados coas distintas épocas e períodos da literatura galega desde a Idade Media ata 1916.
29. (Re)crear textos con intención literaria a partir dos modelos traballados en clase.

3. DESCRITORES

COMPETENCIA	INDICADORES	DESCRITORES
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía</i>	Coidado do contorno ambiental e dos seres vivos	- Interactuar co contorno natural de maneira respectuosa. - Comprometerse co uso responsable dos recursos naturais para promover un desenvolvemento sostible. - Respectar e preservar a vida dos seres vivos do seu contorno. - Tomar conciencia dos cambios producidos polo ser humano no contorno natural e as repercusións para a vida futura.
	Vida saudable	- Desenvolver e promover hábitos de vida saudable en canto á alimentación e ao exercicio físico. - Xerar criterios persoais sobre a visión social da estética do corpo humano fronte ao coidado saudable do mesmo.
	A ciencia no día a día	- Recoñecer a importancia da ciencia na nosa vida cotiá. - Aplicar métodos científicos rigorosos para mellorar a comprensión da realidade circundante. - Manexar os coñecementos sobre ciencia e tecnoloxía para solucionar problemas e comprender o que acontece ao noso redor.

	Manexo de elementos matemáticos	- Manexar a linguaxe matemática con precisión en calquera contexto. - Identificar e manipular con precisión elementos matemáticos (números, datos, elementos xeométricos...) en situacións cotiás.
	Razoamento lóxico e resolución de problemas	- Aplicar os coñecementos matemáticos para a resolución de situacións problemáticas en contextos reais e en calquera materia. - Realizar argumentacións en calquera contexto con esquemas lóxico-matemáticos. - Aplicar as estratexias de resolución de problemas a calquera situación problemática.
<i>Comunicación lingüística</i>	Comprensión: oral e escrita	- Comprender o sentido dos textos escritos. - Captar o sentido das expresións orais: ordes, explicacións, indicacións, relatos... - Gozar coa lectura.
	Expresión: oral e escrita	- Expresar oralmente, de maneira ordenada e clara, calquera tipo de información. - Utilizar o coñecemento das estruturas lingüísticas, normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos. - Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.
	Normas de comunicación	- Respetar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor... - Manexar elementos de comunicación non verbal, ou en diferentes rexistros, nas diversas situacións comunicativas.

	Comunicación noutras linguas	- Entender o contexto sociocultural da lingua, así como a súa historia, para un mellor uso da mesma. - Manter conversacións noutras linguas sobre temas cotiáns en distintos contextos. - Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación. - Producir textos escritos de diversa complexidade para o seu uso en situacións cotiás ou de materias diversas.
<i>Competencia dixital</i>	Tecnoloxías da información	- Empregar distintas fontes para a busca de información. - Seleccionar o uso das distintas fontes segundo a súa fiabilidade. - Elaborar e publicitar información propia derivada de información obtida a través de medios tecnolóxicos.
	Comunicación audiovisual	- Utilizar as distintas canles de comunicación audiovisual para transmitir informacións diversas. - Comprender as mensaxes que veñen dos medios de comunicación.
	Utilización de ferramentas dixitais	- Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento. - Actualizar o uso das novas tecnoloxías para mellorar o traballo e facilitar a vida diaria. - Aplicar criterios éticos no uso das tecnoloxías.
<i>Conciencia e expresións culturais</i>	Respecto polas manifestacións culturais propias e alleas	- Mostrar respecto cara ás obras máis importantes do patrimonio cultural a nivel mundial. - Valorar a interculturalidade como unha fonte de riqueza persoal e cultural. - Apreciar os valores culturais do patrimonio natural e da evolución do pensamento científico.
	Expresión cultural e artística	- Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos. - Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotián. - Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.
<i>Competencias sociais e cívicas</i>	Educación cívica e constitucional	- Coñecer e aplicar dereitos e deberes da convivencia cidadá no contexto da escola. - Identificar as implicacións que ten vivir nun Estado social e democrático de dereito referendado por unha norma suprema chamada Constitución Española.

	Relación cos demais	- Desenvolver capacidade de diálogo cos demais en situacións de convivencia e traballo e para a resolución de conflitos. - Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos. - Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.
	Compromiso social	- Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores. - Concibir unha escala de valores propia e actuar conforme a ela. - Evidenciar preocupación polos máis desfavorecidos e respecto aos distintos ritmos e potencialidades. - Involucrarse ou promover accións cun fin social.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor</i>	Autonomía persoal	- Optimizar recursos persoais apoiándose nas fortalezas propias. - Asumir as responsabilidades encomendadas e dar conta delas. - Ser constante no traballo superando as dificultades. - Dirimir a necesidade de axuda en función da dificultade da tarefa.
	Liderado	- Xestionar o traballo do grupo coordinando tarefas e tempos. - Contaxiar entusiasmo pola tarefa e confianza nas posibilidades de alcanzar obxectivos. - Priorizar a consecución de obxectivos grupais a intereses persoais.
	Creatividade	- Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema. - Configurar unha visión de futuro realista e ambiciosa. - Encontrar posibilidades no ámbito que outros non aprecian.
	Emprendemento	- Optimizar o uso de recursos materiais e persoais para a consecución de obxectivos. - Mostrar iniciativa persoal para iniciar ou promover accións novas. - Asumir riscos no desenvolvemento das tarefas ou os proxectos. - Actuar con responsabilidade social e sentido ético no traballo.
<i>Aprender a aprender</i>	Perfil de aprendiz	- Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas... - Desenvolver as distintas intelixencias múltiples. - Xestionar os recursos e as motivacións persoais en favor da aprendizaxe.

		- Xerar estratexias para aprender en distintos contextos de aprendizaxe.
	Ferramentas para estimular o pensamento	- Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente... - Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.
	Planificación e avaliación da aprendizaxe	- Planificar os recursos necesarios e os pasos a realizar no proceso de aprendizaxe. - Seguir os pasos establecidos e tomar decisións sobre os pasos seguintes en función dos resultados intermedios. - Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe. - Tomar conciencia dos procesos de aprendizaxe.

4. CONTRIBUCIÓN DA ÁREA AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS

Descrición do modelo competencial.

Na descrición do modelo competencial inclúese o marco de descritores competenciais, no que aparecen os contidos reconfigurados desde un enfoque de aplicación que facilita o adestramento das competencias; recordemos que estas non se estudan, nin se ensinan: adéstranse. Para iso, é necesaria a xeración de tarefas de aprendizaxe que lle permita ao alumnado a aplicación do coñecemento mediante metodoloxías de aula activas.

Abordar cada competencia de xeito global en cada unidade didáctica é imposible; debido a iso, cada unha destas divídese en **indicadores de seguimento** (entre tres e seis por competencia), grandes piares que permiten describila dun xeito máis preciso; dado que o carácter destes é aínda moi xeral, o axuste do nivel de concreción esixe que os devanditos indicadores sexan, á súa vez, divididos no que se denominan **descritores da competencia**, que serán os que «describan» o alumnado competente. Por cada indicador de seguimento atoparemos entre tres e seis descritores, redactados en infinitivo.

En cada unidade didáctica cada un destes descritores concrétese en **desempeños competenciais**, redactados en terceira persoa do presente de indicativo. O desempeño é o aspecto específico da competencia que se pode adestrar e avaliar de xeito explícito; é, polo tanto, concreto e obxectivo. Para o seu desenvolvemento, partimos dun marco de descritores competenciais definido para o proxecto e aplicable a todas as materias e cursos da etapa.

Respectando o tratamento específico nalgúns áreas, os **elementos transversais**, tales como a comprensión lectora, a expresión oral e escrita, a comunicación audiovisual, as tecnoloxías da información e a comunicación, o emprendemento e a educación cívica e constitucional, traballaranse desde todas as áreas, posibilitando e fomentando que o proceso de ensino-aprendizaxe do alumnado sexa o máis completo posible.

Por outra parte, o desenvolvemento e a aprendizaxe dos **valores**, presentes en todas as áreas, axudarán a que os nosos alumnos e alumnas aprendan a desenvolverse nunha sociedade ben consolidada na que todos poidamos vivir, e en cuxa construción colaboren.

A diversidade dos nosos alumnos e alumnas, cos seus estilos de aprendizaxe diferentes, hanos de conducir a traballar desde as **diferentes potencialidades** de cada un deles, apoiándonos sempre nas súas fortalezas para poder dar resposta ás súas necesidades.

Na área de Lingua Galega e Literatura

Na área de Lingua Galega e Literatura incidiremos no adestramento de todas as competencias de maneira sistemática, facendo fincapé nos descritores máis afíns á área.

Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT)

Desde a área de Lingua Galega e Literatura desenvólvense de forma xeral varios aspectos desta competencia, xa que as análises das estruturas morfolóxicas, sintácticas e textuais supoñen un adestramento do razoamento lóxico, a súa sistematización, a aplicación dun método rigoroso. Por outro lado, a variedade tipolóxica e temática dos textos pon en contacto a área coa relación do ser humano coa realidade, o mundo científico e o contorno ambiental.

Así, ademais dos descritores da competencia que se traballan puntualmente nas unidades, destacamos os seguintes:

- Tomar conciencia dos cambios producidos polo ser humano no contorno natural e as repercusións para a vida futura.
- Aplicar métodos científicos rigorosos para mellorar a comprensión da realidade circundante.
- Aplicar estratexias de resolución de problemas a situacións da vida cotiá.

Comunicación lingüística (CCL)

A competencia en comunicación lingüística adéstrase de maneira explícita no propio ámbito curricular; por tanto, poderíamos incluír calquera dos descritores desta competencia. Porén, e dado que se explicitan nas unidades segundo a relevancia que teñen en cada unha delas, resáltanse aquí aqueles que favorecen a súa transversalidade.

Destacamos, pois, os descritores seguintes:

- Comprender o sentido dos textos escritos e orais.
- Manter unha actitude favorable cara á lectura.
- Expresarse oralmente con corrección, adecuación e coherencia.
- Respetar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...
- Manexar elementos de comunicación non verbal, ou en diferentes rexistros nas diversas situacións comunicativas.

Competencia dixital (CD)

A área de Lingua Galega e Literatura debe contribuír ao adestramento da competencia dixital, tan relevante e necesaria no contexto actual. O uso das novas tecnoloxías supón un novo modo de comunicación cuxo ámbito haberá que adestrar de maneira sistemática. A produción de procesos comunicativos eficaces nos que se empregan os contidos propios da materia é un pilar esencial para o desenvolvemento da competencia dixital nos alumnos e alumnas.

Para iso, nesta área, traballaremos os seguintes descritores da competencia:

- Empregar distintas fontes para a busca de información.
- Seleccionar o uso das distintas fontes segundo a súa fiabilidade.
- Elaborar información propia derivada da información obtida a través de medios tecnolóxicos.
- Comprender as mensaxes que veñen dos medios de comunicación.
- Utilizar as distintas canles de comunicación audiovisual para transmitir informacións diversas.
- Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.
- Aplicar criterios éticos no uso das tecnoloxías.

Conciencia e expresións culturais (CCEC)

A expresión lingüística e o coñecemento cultural que se adquire a través da literatura facilitan desde a área o desenvolvemento desta competencia. A verbalización de emocións e sentimentos sobre as manifestacións literarias ou artísticas, as creacións propias, o coñecemento do acervo literario... fan desta área un cauce perfecto para adestrar a competencia.

Traballamos, por tanto, os seguintes descritores:

- Mostrar respecto cara ao patrimonio cultural mundial nas súas distintas vertentes e cara ás persoas que contribuíron ao seu desenvolvemento.
- Valorar a interculturalidade como unha fonte de riqueza persoal e cultural.
- Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.
- Apreciar a beleza das expresións artísticas e das manifestacións de creatividade e gusto pola estética no ámbito cotián.
- Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.

Competencias sociais e cívicas (CSC)

Traballar con outros, descubrir as diferenzas e establecer normas para a convivencia favorece o desenvolvemento das competencias sociais e cívicas. Desde o uso da lingua para chegar a consensos, establecer e cumprir regras de funcionamento ata o seguimento das normas de comunicación, pódese adestrar en Lingua Galega e Literatura esta competencia. Por outra parte, a contextualización da comunicación lingüística e literaria propias da área e a importancia da crítica textual fan fundamental o traballo desta competencia.

Para iso, adestraremos os seguintes descritores:

- Coñecer as actividades humanas, adquirir unha idea da realidade histórica a partir de distintas fontes e identificar as implicacións que ten vivir nun Estado social e democrático de dereito referendado por unha constitución.
- Desenvolver capacidade de diálogo cos demais en situacións de convivencia e traballo e para a resolución de conflitos.
- Mostrar dispoñibilidade para a intervención activa en ámbitos de participación establecidos.
- Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.
- Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.

Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE)

O adestramento do sentido de iniciativa e espírito emprendedor é de vital importancia en calquera contexto educativo porque favorece a autonomía dos alumnos e o desenvolvemento de habilidades persoais para emprender accións innovadoras en contextos académicos que logo se poderán extrapolar a situacións vitais. No propio estudo da materia, os alumnos e as alumnas deben recoñecer os seus recursos e adquirir hábitos que lles permitan superar dificultades no traballo e na consecución de metas establecidas.

Os descritores que priorizaremos son:

- Optimizar os recursos persoais apoiándose nas fortalezas propias.
- Asumir as responsabilidades encomendadas e dar conta delas.
- Ser constante no traballo, superando as dificultades.
- Dirimir a necesidade de axuda en función das dificultades da tarefa.
- Xestionar o traballo do grupo, coordinando tarefas e tempos.
- Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.
- Optimizar o uso de recursos materiais e persoais para a consecución de obxectivos.
- Mostrar iniciativa persoal para iniciar ou promover accións novas.

Aprender a aprender (CAA)

A competencia pódese desenvolver na área fomentando tarefas que permitan que o alumno ou a alumna se recoñeza a si mesmo/-a como aprendiz para a mellora dos seus procesos de aprendizaxe. Neste sentido, Lingua Galega e Literatura préstase especialmente a iso, xa que é unha área que favorece os procesos metacognitivos e a adquisición de estratexias e estruturas de aprendizaxe extrapolables a outras áreas e contextos.

Trabállanse os seguintes descritores de maneira prioritaria:

- Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, funcións executivas...
- Xestionar os recursos e motivacións persoais en favor da aprendizaxe.
- Xerar estratexias para aprender en distintos contextos de aprendizaxe.
- Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...
- Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.
- Seguir os pasos establecidos e tomar decisións sobre os pasos seguintes en función dos resultados intermedios.
- Tomar conciencia dos procesos de aprendizaxe.

5. ORGANIZACIÓN E SECUENCIACIÓN DE CONTIDOS E ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES

Os contidos da materia de Lingua Galega e Literatura agrúpanse en varios bloques. O alumnado deberá adquirir uns coñecementos e destrezas básicas que lle permitan adquirir unha cultura xeral. Os alumnos e alumnas deben identificarse como axentes activos e recoñecer que das súas actuacións e coñecementos dependerá o desenvolvemento da súa cultura.

CONTIDOS**Bloque 1. Comunicación oral: escoitar e falar****Escoitar**

- B1.1. Comprensión e interpretación de textos orais propios dos medios de comunicación audiovisual, con especial atención ás entrevistas, noticias, crónicas e reportaxes.
- B1.2. Escoita crítica e reflexiva ante as mensaxes discriminatorias dos medios de comunicación, con especial atención aos programas de carácter informativo: noticias reportaxes e crónicas.
- B1.3. Comprensión, interpretación e valoración de textos expositivos e argumentativos.
- B1.4. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais usados no ámbito académico (presentacións, relatorios, intervencións en mesas redondas).
- B1.5. Desenvolvemento de habilidades de escoita cunha actitude de interese, cooperación e respecto ante as intervencións orais, sobre todo en exposicións do profesorado ou do alumnado.

Falar

- B1.6. Valoración das producións orais emitidas cunha fonética galega correcta e actitude crítica ante os prexuízos que se poidan asociar a ela.
- B1.7. Participación activa en situacións propias do ámbito académico e de interese para o alumnado que xeren intercambio de opinión.
- B1.8. Coñecemento, uso e aplicación de técnicas e estratexias necesarias para falar en

público: planificación do discurso nas prácticas orais formais e informais.

- B1.9. Construción de discursos adecuados a distintos rexistros, coherentes e ben organizados sobre temas de interese persoal ou social da vida cotiá e académica.
- B1.10. Coñecemento e aplicación, con axuda das TIC, de técnicas e estratexias para a produción de textos orais sobre temas de actualidade.

Bloque 2. Comunicación escrita: ler e escribir

Ler

- B2.1. Uso de técnicas de análise do contido e estratexias que facilitan a lectura comprensiva e crítica de textos.
- B2.2. Comprensión e interpretación de textos propios da vida cotiá e das relacións sociais: convocatorias, actas de reunión, regulamentos.
- B2.3. Comprensión e interpretación de textos propios dos medios de comunicación e distinción dos contidos informativos e das opinións en entrevistas, crónicas e reportaxes.
- B2.4. Comprensión e interpretación dos textos propios do ámbito académico, especialmente os expositivos e explicativos (enciclopedias, webs educativas e outros materiais de consulta).
- B2.5. Identificación do tema e dos subtemas, a estrutura comunicativa das mensaxes e a intención do emisor dos textos expositivos e explicativos.
- B2.6. Uso case autónomo dos recursos que ofrecen as bibliotecas e as TIC para obter, organizar e seleccionar a información.
- B2.7. Actitude reflexiva e crítica ante a lectura de calquera tipo de texto, para detectar prexuízos e discriminacións.
- B2.8. Lectura fluída en voz alta respectando os patróns fonéticos do galego.

Escribir

- B2.9. Produción, en formato papel ou dixital, de textos propios da vida cotiá e das relacións sociais: convocatorias, actas de reunión, intervencións en foros.
- B2.10. Produción, en soporte papel ou dixital, de textos propios dos medios de comunicación, fundamentalmente entrevistas, crónicas e reportaxes.
- B2.11. Produción, en soporte papel ou dixital, de textos expositivos do ámbito académico a partir da información obtida na biblioteca ou outras fontes de documentación.
- B2.12. Planificación, produción e revisión do texto con adecuación, coherencia, cohesión e respecto polas normas morfolóxicas, ortográficas e tipográficas.
- B2.13. Utilización das TIC para organizar os contidos, mellorar a presentación e corrixir erros.
- B2.14. Uso das TIC como un medio de comunicación e interrelación social a través da escritura.

Bloque 3. Funcionamento da lingua

- B3.1. Recoñecemento, explicación e uso de léxico amplo e preciso, con incorporación de fraseoloxía e de vocabulario temático.
- B3.2. Recoñecemento e identificación das categorías gramaticais.
- B3.3. Recoñecemento, explicación e uso dos procedementos de creación de palabras (derivación e composición).
- B3.4. A fonética e a fonoloxía do galego con especial atención a posibles interferencias.
- B3.5. Uso progresivo, autónomo e eficaz dos dicionarios, das bibliotecas e doutras fontes de consulta en diferentes soportes, especialmente sobre cuestións de uso, de norma

e como fonte de obtención de información.

- B3.6. Coñecemento, aplicación e valoración das normas ortográficas para conseguir unha comunicación eficaz.
- B3.7. Uso reflexivo da puntuación en relación coa cohesión textual.
- B3.8. Recoñecemento das funcións sintácticas e das unidades que as desempeñan de cara á mellora da construción de textos orais e escritos con emprego dunha terminoloxía axeitada.
- B3.9. Recoñecemento e uso reflexivo dos nexos e conectores textuais máis comúns, en particular os presentativos, secuenciadores de adición, e mais dos mecanismos de cohesión textual como a referencia interna de tipo léxico.
- B3.10. Identificación da estrutura dun texto, a construción dos parágrafos e a vinculación e progresión temáticas en textos alleos e propios. Elaboración de textos atendendo a estes valores.
- B3.11. Recoñecemento e delimitación na intención comunicativa expresada.
- B3.12. Participación en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensión de libros e películas, etc.) nos que se utilicen varias linguas, tanto curriculares como outras presentes no centro, relacionados cos Elementos Transversais e nos que se eviten estereotipos lingüísticos ou culturais.
- B3.13. Identificación e progresiva utilización dos coñecementos sobre as linguas para desenvolver unha competencia comunicativa integrada.

Bloque 4. Lingua e sociedade

- B4.1. Valoración das linguas como medios de relación interpersoal e de sinal de identidade dun pobo.
- B4.2. O plurilingüismo como expresión da riqueza cultural da humanidade e consciencia da necesidade e das potencialidades de enriquecemento persoal e colectivo do uso normalizado da lingua galega, afirmando o plurilingüismo.
- B4.3. A lusofonía.
- B4.4. Situación sociolingüística do galego, observación da situación sociolingüística en canto a usos e actitudes no contorno máis próximo (aula, barrio), con aproximación aos prexuízos lingüísticos máis evidentes.
- B4.5. O proceso de normalización, desenvolvemento de actitudes positivas cara ao proceso de recuperación do galego, favorecemento do xurdimento de vínculos positivos cara ao seu uso e consciencia da necesidade e das potencialidades de enriquecemento persoal e colectivo do uso normalizado da lingua galega.
- B4.6. Etapas da historia social da lingua galega desde 1916 ata a actualidade e análise e comprensión das causas e consecuencias dos feitos máis relevantes.
- B4.7. Situación sociolingüística e legal das linguas do Estado español.
- B4.8. Os prexuízos lingüísticos.
- B4.9. Recoñecemento e valoración dos principais fenómenos que caracterizan as variedades xeográficas, diastráticas e diafásicas da lingua galega e da función da lingua estándar, uso normalizado da variante dialectal propia da zona e utilización e valoración da variante estándar da lingua en situacións de carácter formal.

Bloque 5. Educación literaria

- B5.1. Identificación e comprensión das distintas épocas e períodos da Literatura Galega desde as súas orixes na Idade Media ata 1916.
- B5.2. Selección, lectura autónoma e comentario de textos representativos da Literatura Galega desde a Idade Media ata 1916.
- B5.3. Lecturas expresivas e comprensivas, audicións e lecturas dramatizadas de textos narrativos, poéticos, teatrais e ensaísticos representativos da Literatura Galega

desde a Idade Media ata 1916.

- B5.4. Elaboración de traballos individuais e/ou en grupo, nos que se describan e analicen textos literarios representativos da Literatura Galega desde a Idade Media ata 1916.
- B5.5. Consulta de fontes básicas de información e familiarización coas TIC para a realización de traballos e cita axeitada destas.
- B5.6. (Re)creación de textos sinxelos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula co fin de desenvolver o gusto pola escrita e a capacidade de expresión dos sentimentos e xuízos.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN E ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE

Bloque 1. Comunicación oral: escoitar e falar

- B1.1. Comprender e interpretar a intención comunicativa implícita e explícita, o tema, a idea principal e as secundarias, o datos relevantes de textos orais dos medios de comunicación audiovisual.
 - LGB1.1.1. Comprende o sentido global e identifica a intención comunicativa e a estrutura de textos orais propios dos medios de comunicación audiovisual (entrevistas, noticias, crónicas e reportaxes).
 - LGB1.1.2. Interpreta textos orais e traslada a información relevante a esquemas ou resumos.
- B1.2. Identificar o propósito comunicativo en textos orais dos medios de comunicación, analizar criticamente os seus contidos e interpretar as connotacións e mensaxes discriminatorias implícitas.
 - LGB1.2.1. Diferencia as ideas principais e as secundarias e identifica a intención comunicativa de programas de carácter informativo: noticias, reportaxes, crónicas.
 - LGB1.2.2. Compara o tratamento da mesma noticia en diferentes medios de comunicación e extrae conclusións a partir das coincidencias e diferenzas atopadas.
 - LGB1.2.3. Reflexiona sobre as mensaxes e rexeita usos lingüísticos que levan implícitos prexuízos e discriminacións.
- B1.3. Comprender, interpretar e valorar textos orais expositivos e argumentativos.
 - LGB1.3.1. Identifica as ideas principais e secundarias dun texto oral expositivo ou argumentativo, formal ou informal, producido na variante estándar ou en calquera das variedades dialectais.
 - LGB1.3.2. Recoñece a intención comunicativa dos textos.
 - LGB1.3.3. Diferencia as explicacións dos argumentos.
- B1.4. Comprender textos orais expositivos e argumentativos utilizados no ámbito académico (presentacións, relatorios, intervencións en mesas redondas) e identificar as ideas principais e secundarias, o propósito comunicativo implícito ou explícito, e diferenciar as explicacións dos argumentos.
 - LGB1.4.1. Identifica a intención comunicativa, a tese e os argumentos dos debates, relatorios e mesas redondas dentro do ámbito académico e elabora un esquema ou resumo.
 - LGB1.4.2. Recoñece os procedementos lingüísticos para manifestarse a favor ou en contra.
- B1.5. Coñecer e usar as normas de cortesía nas intervencións orais propias e alleas da actividade académica, tanto espontáneas como planificadas.

- LGB1.5.1. Coñece, aprecia e usa as normas que rexen a cortesía na comunicación oral (intervén na quenda que lle corresponde, respecta as opinións e recoñece e rexeita a linguaxe discriminatoria).
- LGB1.5.2. Recoñece a importancia dos aspectos prosódicos (entoación, pausas, ton, timbre, volume) e o significado dos trazos máis característicos da linguaxe non verbal.
- B1.6. Valorar as producións emitidas cunha fonética galega correcta e actitude crítica ante os prexuízos que se poidan asociar a ela.
 - LGB1.6.1. Aprecia a emisión dunha pronuncia galega correcta, recoñece os erros de produción oral propia e allea a partir da práctica habitual de autoavaliación e propón solucións para melloralas.
 - LGB1.6.2. Comprende, interpreta e rexeita os prexuízos que se poidan asociar á maneira de pronunciar a lingua galega.
 - LGB1.6.3. Usa a variante dialectal propia e asúmea como a variedade habitual do seu contexto.
- B1.7. Participar activamente en situacións propias do ámbito académico e de interese para o alumnado que xeren intercambio de opinión.
 - LGB1.7.1. Participa activamente en debates ou coloquios, respecta as regras de interacción, intervención e cortesía, manifesta as súas opinións e respecta as dos demais.
 - LGB1.7.2. Cínguese ao tema, non divaga e atende ás instrucións do moderador nos debates e coloquios.
 - LGB1.7.3. Avalía as intervencións propias e alleas.
 - LGB1.7.4. Respecta as quendas de palabra, o espazo, xestícula de xeito adecuado, escoita activamente os demais e usa fórmulas de saúdo e despedida.
- B1.8. Aplicar técnicas e estratexias para falar en público, en situacións formais ou informais, de forma individual ou en grupo.
 - LGB1.8.1. Elabora guións para organizar os contidos de exposicións formais ou informais breves.
 - LGB1.8.2. Participa con fluidez nas intervencións orais espontáneas ou formais respectando as regras morfosintácticas desta lingua, en especial a colocación do pronome átono, así como a fonética galega (pronuncia das 7 vogais, n velar, fonema fricativo palatal xordo).
 - LGB1.8.3. Emprega nas intervencións orais expresións propias do galego: infinitivo conxugado e fraseoloxía adecuada.
 - LGB1.8.4. Fai uso dos aspectos prosódicos da linguaxe non verbal (a presentación, a posta en escena, os xestos, a mirada), manifesta autocontrol das emocións ao falar en público e diríxese ao auditorio con autoconfianza e seguridade.
 - LGB1.8.5. Emprega nas intervencións orais espontáneas un léxico rico e variado.
 - LGB1.8.6. Adecúa a súa pronuncia á finalidade da práctica oral.
 - LGB1.8.7. Recoñece e avalía erros (repeticións de conectores, pobreza léxica, castelanismos) nos discursos orais propios e alleos e trata, progresivamente, de evitalos.
- B1.9. Producir discursos breves e comprensibles, nun rexistro neutro, informal ou máis culto, sobre temas da vida cotiá ou académica.
 - LGB1.9.1. Participa en conversas informais nos que intercambia información e expresa a súa opinión.
 - LGB1.9.2. Desenvólvese correctamente en situacións da vida cotiá que impliquen solicitar unha información ou un servizo.
 - LGB1.9.3. Utiliza as fórmulas de tratamento e as regras de cortesía axeitadas ao

- destinatario e á situación comunicativa.
- LGB1.9.4. Realiza e explica resumos ou exposicións académicas sinxelas.
- B1.10. Coñecer e aplicar, con axuda das TIC, técnicas e estratexias para realizar exposicións orais planificadas.
 - LGB1.10.1. Consulta os medios de información dixitais para seleccionar contidos relevantes e incorporalos ás súas producións.
 - LGB1.10.2. Emprega as TIC para facer as súas presentacións máis claras e atractivas visualmente.

Bloque 2. Comunicación escrita: ler e escribir

- B2.1. Aplicar técnicas e estratexias que facilitan a lectura comprensiva e crítica de textos.
 - LGB2.1.1. Usa técnicas de síntese do contido dos textos: subliñados, esquemas, resumos.
 - LGB2.1.2. Usa técnicas de ampliación e organización da información: táboas, cadros, gráficos e mapas conceptuais.
 - LGB2.1.3. Busca e asimila o significado de palabras do rexistro formal e incorpóraas progresivamente ao seu vocabulario.
 - LGB2.1.4. Relaciona a información explícita e implícita dun escrito en función do contexto.
- B2.2. Comprender e interpretar textos da vida cotiá e das relacións sociais: convocatorias, actas de reunión, regulamentos.
 - LGB2.2.1. Comprende e interpreta textos propios da vida cotiá e das relacións sociais: convocatorias, actas de reunión, regulamentos.
 - LGB2.2.2. Identifica os trazos característicos dun escrito (tipografía, distribución de espazos, escollas léxicas) coa tipoloxía textual: convocatoria, actas de reunión, regulamentos.
- B2.3. Comprender e interpretar escritos propios dos medios de comunicación e distinguir entre información e opinión en entrevistas, crónicas e reportaxes.
 - LGB2.3.1. Comprende e interpreta textos xornalísticos, fundamentalmente en entrevistas, crónicas e reportaxes.
 - LGB2.3.2. Distingue entre os contidos informativos e as opinións que se expresan nos textos xornalísticos.
- B2.4. Comprender e interpretar textos de carácter académico, especialmente os expositivos e explicativos: enciclopedias, webs educativas e outros materiais de consulta.
 - LGB2.4.1. Comprende e interpreta textos propios do ámbito académico, especialmente os expositivos e explicativos elaborados a partir da información obtida nas bibliotecas.
 - LGB2.4.2. Consulta fontes xerais (enciclopedias) e especializadas (monográficos e webs temáticas) para ampliar a información e mellorar o coñecemento da mensaxe.
 - LGB2.4.3. Interpreta, deduce e explica a información que aparece en diagramas, gráficas e mapas conceptuais.
- B2.5. Identificar o tema, os subtemas e a estrutura comunicativa dos textos expositivos e explicativos.
 - LGB2.5.1. Interpreta o sentido global e compón o esquema xerarquizado das ideas de textos expositivos e explicativos.
 - LGB2.5.2. Identifica a estrutura comunicativa das mensaxes escritas e a intención do emisor.

- B2.6. Usar, de maneira case autónoma, os recursos que ofrecen as bibliotecas e outros recursos relacionados coas TIC para obter, organizar e seleccionar información.
 - LGB2.6.1. Aplica correctamente o sistema de procura na biblioteca e nos buscadores de internet para obter, organizar e seleccionar información.
- B2.7. Manifestar unha actitude reflexiva e crítica ante a lectura de calquera tipo de texto, para detectar prexuízos e discriminacións.
 - LGB2.7.1. Identifica e expresa posturas de acordo e desacordo sobre aspectos parciais ou globais dun texto.
 - LGB2.7.2. Recoñece e evita usos lingüísticos que transmiten prexuízos ou mensaxes discriminatorias.
- B2.8. Ler en voz alta, de xeito fluído, e respectar os patróns fonéticos do galego.
 - LGB2.8.1. Le en voz alta, de xeito fluído e respecta a fidelidade ao texto.
 - LGB2.8.2. Respecta os patróns fonéticos do galego (fonética sintáctica, entoación) e emprega a dicción e o ritmo axeitado á lectura do texto.
- B2.9. Producir, en formato papel ou dixital, textos propios da vida cotiá e das relacións sociais: convocatorias, actas de reunión, intervencións en foros.
 - LGB2.9.1. Produce, en formato papel ou dixital, textos da vida cotiá ou das relacións sociais, segundo os modelos propostos na aula: convocatorias, actas de reunións, intervencións en foros.
- B2.10. Producir, en soporte papel ou dixital, textos xornalísticos informativos e de opinión, fundamentalmente, entrevistas, crónicas e reportaxes.
 - LGB2.10.1. Produce, en soporte papel ou dixital, textos xornalísticos, fundamentalmente, entrevistas, crónicas, reportaxes.
- B2.11. Producir, en soporte papel ou dixital, textos expositivos do ámbito académico: informes, proxectos sobre tarefas académicas das distintas materias curriculares.
 - LGB2.11.1. Produce, en soporte papel ou dixital, textos expositivos e explicativos sobre distintas materias curriculares elaborados a partir de información obtida en bibliotecas e outras fontes de información.
 - LGB2.11.2. Usa correctamente elementos formais nos traballos académicos: citas bibliográficas, índices, paxinación, notas ao pé de páxina, organización de títulos, capítulos...
- B2.12. Planificar producir e revisar textos con adecuación, coherencia, cohesión e con respecto polas normas morfolóxicas, ortográficas e tipográficas.
 - LGB2.12.1. Planifica a composición dos escritos en función do tipo de texto e da situación comunicativa para redactar textos adecuados, coherentes e ben cohesionados.
 - LGB2.12.2. Redacta borradores, utiliza esquemas, árbores ou mapas conceptuais para planificar e organizar os seus escritos.
 - LGB2.12.3. Consulta fontes de información en distintos soportes para seleccionar contidos relevantes que posteriormente reelaborará e incorporará ao seu escrito.
 - LGB2.12.4. Utiliza o rexistro lingüístico adecuado en función da situación comunicativa e do ámbito de uso.
 - LGB2.12.5. Usa elementos lingüísticos e discursivos para acadar a coherencia e cohesión interna (conectores, tratamento de formas verbais).
 - LGB2.12.6. Revisa os textos de xeito gradual para resolver dificultades de contido (temática e estrutura) e de forma (cuestións tipográficas, ortográficas e gramaticais).
- B2.13. Utilizar as TIC para organizar os contidos, mellorar a presentación e corrixir as

produccións escritas.

LGB2.13.1. Usa as TIC (procesadores de textos, correctores ortográficos) para organizar os contidos, mellorar a presentación e facilitar a corrección dos textos escritos.

B2.14. Utilizar as TIC como un medio de comunicación e interrelación social a través da escritura.

LGB2.14.1. Coñece e utiliza as ferramentas TIC para intercambiar opinións sobre escritos alleos e escribir e dar a coñecer os propios en blogs, redes sociais de lectores e escritores.

Bloque 3. Funcionamento da lingua

B3.1. Recoñecer e explicar os valores de léxico temático e da fraseoloxía.

LGB3.1.1. Selecciona o léxico e as expresións axeitadas en contextos comunicativos de uso formal da lingua.

B3.2. Aplicar os coñecementos sobre as distintas categorías gramaticais na elaboración de textos escritos e orais.

LGB3.2.1. Produce textos orais e escritos de diferentes xéneros cun correcto uso das distintas categorías gramaticais.

LGB3.2.2. Identifica e explica os usos e valores das categorías gramaticais relacionándoas coa intención comunicativa e a tipoloxía textual.

B3.3. Recoñecer e explicar os procedementos de creación de palabras e as posibilidades de combinación para crear novas palabras.

LGB3.3.1. Recoñece e explica os procedementos de creación de palabras.

LGB3.3.2. Crea palabras novas utilizando os procedementos de creación.

B3.4. Recoñecer e usar adecuadamente a fonética da lingua galega.

LGB3.4.1. Recoñece e usa adecuadamente a fonética da lingua galega.

B3.5. Usar progresiva, autónoma e eficazmente os dicionarios, as bibliotecas e outras fontes de consulta para resolver dúbidas e progresar na aprendizaxe.

LGB3.5.1. Utiliza os dicionarios e outras fontes de consulta en diferentes soportes, resolve as súas dúbidas sobre o uso correcto da lingua e progresa na aprendizaxe.

B3.6. Aplicar as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.

LGB3.6.1. Emprega textos orais e escritos e respecta as normas gramaticais.

B3.7. Analizar e usar correctamente a puntuación.

LGB3.7.1. Revisa os textos para puntuar correctamente.

B3.8. Recoñecer, usar e explicar as funcións sintácticas oracionais e as unidades que as desempeñan.

LGB3.8.1. Recoñece e explica nos textos as funcións sintácticas oracionais e diferencia os elementos que as desempeñan.

B3.9. Recoñecer en textos de diversa natureza e usar nas producións propias os diferentes conectores textuais e os principais mecanismos de cohesión.

LGB3.9.1. Identifica, explica e usa distintos conectores, así como outros mecanismos que lle achegan cohesión a un texto.

B3.10. Sintetizar o contido e identificar a estrutura de textos. Elaborar producións propias segundo estes parámetros.

LGB3.10.1. Determina o tema, delimita a estrutura e identifica a progresión temática

en producións propias e alleas. Elabora textos nos que ten en conta os parámetros anteriores.

B3.11. Comprender o sentido global e a intención comunicativa de textos orais e escritos.

LGB3.11.1. Interpreta o sentido de textos orais e escritos, identifica a intención comunicativa e recoñece a postura de cada emisor.

B3.12. Participar en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensión de libros e películas, etc.) nos que se utilicen varias linguas, tanto curriculares como outras presentes no centro, relacionados cos Elementos Transversais e nos que se eviten estereotipos lingüísticos ou culturais.

LGB3.12.1. Participa en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis... recensión de libros e películas, obras de teatro...) nos que se utilizan varias linguas e relacionados cos Elementos Transversais, evita estereotipos lingüísticos ou culturais e valora positivamente as competencias que posúe como persoa plurilingüe.

B3.13. Reflexionar sobre o sistema e as normas de uso das linguas, mediante a comparación e transformación de textos, enunciados e palabras, e utilizar estes coñecementos para solucionar problemas de comprensión e para a produción de textos.

LGB3.13.1. Utiliza os coñecementos lingüísticos de ámbito contextual, textual, oracional e da palabra, desenvolvidos no curso nunha das linguas, para mellorar a comprensión e produción dos textos traballados en calquera das outras.

Bloque 4. Lingua e sociedade

B4.1. Valorar as linguas como medios de relación interpersoal e de sinal de identidade dun pobo, apreciar o plurilingüismo como expresión da riqueza cultural da humanidade e coñecer a importancia da lusofonía e incorporar ferramentas en rede desta comunidade cultural.

LGB4.1.1. Valora a lingua como medio de relación interpersoal e de sinal de identidade dun pobo e amósase capaz de explicar a súa postura.

LGB4.1.2. Distingue entre bilingüismo e diglosia e aplica estes termos de forma axeitada á realidade galega.

LGB4.1.3. Valora o plurilingüismo inclusivo, desde a lingua propia, como expresión da riqueza cultural da humanidade e amósase capaz de explicar a súa postura.

LGB4.1.4. Coñece as linguas que forman parte da nosa familia lingüística.

LGB4.1.5. Coñece os territorios que forman parte da comunidade lusófona e a importancia desta na vida social e económica galega.

LGB4.1.6. Incorpora á súa práctica cotiá os principais recursos da Rede en lingua portuguesa (buscadores e enciclopedias).

B4.2. Describir e analizar a situación sociolingüística de Galicia atendendo á presenza da lingua galega.

LGB4.2.1. Describe e analiza a situación sociolingüística de Galicia.

LGB4.2.2. Analiza gráficas sobre o uso do galego segundo a idade das persoas.

LGB4.2.3. Identifica os castelanismos nas producións lingüísticas e depura estes elementos no seu propio discurso.

LGB4.2.4. Coñecer as principais iniciativas normalizadoras, adquirir vínculos positivos cara ao uso do galego e asumir a importancia da contribución individual no desenvolvemento da lingua galega.

- LGB4.2.5. Coñece as principais iniciativas normalizadoras da lingua galega.
- LGB4.2.6. Comprende o concepto normalización e explica o proceso normalizador do galego.
- LGB4.2.7. Analiza a súa propia práctica lingüística e valora a importancia de contribuír individual e socialmente á normalización da lingua galega.
- B4.3. Identificar as causas e consecuencias dos feitos máis relevantes da historia social da lingua desde os seus inicios ata 1916.
 - LGB4.3.1. Recoñece os acontecementos relevantes da historia social da lingua galega desde os seus inicios ata 1916.
 - LGB4.3.2. Identifica as causas dos feitos máis relevantes da historia social da lingua galega desde os seus inicios ata 1916.
 - LGB4.3.3. Identifica as consecuencias dos feitos máis relevantes da historia social da lingua galega desde os seus inicios ata 1916.
 - LGB4.3.4. Interpreta gráficos, táboas, textos e información dos medios e das TIC, relacionados coa historia social da lingua galega desde os seus inicios ata 1916.
- B4.4. Describir a situación sociolingüística e legal das linguas do Estado español.
 - LGB4.4.1. Coñece a lexislación estatal e autonómica que regula a utilización do galego e a súa promoción.
- B4.5. Identificar os prexuízos lingüísticos e analizar a situación persoal en relación a eles.
 - LGB4.5.1. Coñece o que é un prexuízo, detecta e analiza a presenza de prexuízos de carácter sociocultural e sociopolítico cara ao galego na súa práctica lingüística e na da súa contorna.
- B4.6. Identificar e clasificar as variantes diastráticas do galego, recoñecer os trazos da variedade estándar da lingua galega, valorala como variante unificadora e apreciar a variante diatópica propia.
 - LGB4.6.1. Identifica e clasifica as variantes diastráticas do galego.
 - LGB4.6.2. Recoñece os trazos da variedade estándar da lingua galega e valóraa como variante unificadora.
 - LGB4.6.3. Rexeita os prexuízos sobre as variedades dialectais e utiliza os trazos propios da súa zona.

Bloque 5. Educación literaria

- B5.1. Identificar e comprender as distintas épocas e períodos da Literatura Galega desde as súas orixes na Idade Media ata 1916.
 - LGB5.1.1. Identifica as distintas épocas e períodos da Literatura Galega desde as súas orixes na Idade Media ata 1916.
 - LGB5.1.2. Comprende e explica razoadamente as distintas épocas e períodos da Literatura Galega desde a Idade Media ata 1916 e sinala os seus principais trazos característicos.
- B5.2. Seleccionar, ler autonomamente e comentar textos representativos da Literatura Galega desde a Idade Media ata 1916 e relacionar o seu contido co contexto histórico, cultural e sociolingüístico de cada período.
 - LGB5.2.1. Selecciona, seguindo criterios razoados, textos representativos da Literatura Galega desde a Idade Media ata 1916 para a súa lectura.
 - LGB5.2.2. Le autonomamente obras ou textos representativos da Literatura Galega desde a Idade Media ata 1916, resume o seu contido, sinala os seus trazos característicos definitorios e relaciónaos co contexto histórico, cultural e sociolingüístico do período da literatura galega correspondente.

- LGB5.2.3. Comenta, de forma guiada, textos de obras da Literatura galega desde a Idade Media ata 1916, sinala os seus trazos característicos definitorios e relaciónaos co contexto histórico, cultural e sociolingüístico do período da literatura galega correspondente.
- LGB5.2.4. Compara textos literarios dunha mesma época ou período ou de diferentes épocas e períodos atendendo aos seus principais contidos, sinala os seus trazos característicos definitorios e pon todo en relación co contexto histórico, cultural e sociolingüístico da época(s)/ período(s).
- B5.3. Ler expresiva e comprensivamente, facer audicións e ler dramatizadamente textos narrativos, poéticos, teatrais e ensaísticos da Literatura Galega desde a Idade Media ata 1916.
 - LGB5.3.1. Le expresiva, comprensiva e/ou dramatizadamente textos narrativos, poéticos, teatrais e ensaísticos representativos da Literatura Galega desde a Idade Media ata 1916.
 - LGB5.3.2. Participa con proveito de audicións de textos narrativos, poéticos, teatrais e ensaísticos representativos da Literatura Galega desde a Idade Media ata 1916 e escribe/debate, argumentadamente, sobre aspectos literarios básicos destes.
- B5.4. Elaborar traballos individuais e/ou en grupo, nos que se describan e analicen textos representativos da Literatura Galega desde a Idade Media ata 1916.
 - LGB5.4.1. Elabora traballos individual e/ou colectivamente, nos que se describen e analizan textos representativos da Literatura Galega desde a Idade Media ata 1916.
- B5.5. Consultar fontes básicas de información e familiarizarse cos recursos das TIC para a realización de traballos e cita axeitada destas.
 - LGB5.5.1. Consulta fontes de información básicas para a realización de traballos sinxelos e cita axeitada destas.
 - LGB5.5.2. Emprega diferentes recursos básicos das TIC para a realización de traballos sinxelos e cita axeitada destes.
- B5.6. (Re)crear textos sinxelos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula co fin de desenvolver o gusto pola escrita e a capacidade de expresión dos sentimentos e xuízos.
 - LGB5.6.1. (Re)crea textos sinxelos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula.
 - LGB5.6.2. Desenvolve o gusto pola escrita como instrumento de comunicación capaz de analizar e regular os sentimentos e xuízos.

V. TEMPORALIZACIÓN

A temporalización é orientativa xa que pode variar tanto a secuenciación dos contidos como a súa priorización en función do seguimento por parte do alumnado. Deste xeito o número de sesións dedicadas a cada unidade dependerá do ritmo de seguimento do alumnado.

1º TRIMESTRE	Unidade 1 ✓ Regras de acentuación ✓ galego lingua románica. ✓ A literatura popular	Unidade 2 ✓ Vocabulario. ✓ acento diacrítico. ✓ As palabras ✓ O galego na idade medieval e a literatura medieval	Unidade 3 ✓ Vocabulario ✓ substantivo ✓ A literatura medieval (2)	Unidade 4 ✓ adxectivo ✓ Bilingüismo, diglosia e normalización lingüística. ✓ A literatura medieval (3)
2º TRIMESTRE	Unidade 5 ✓ Os determinantes(1) ✓ A literatura medieval (4).	Unidade 6 ✓ Topónimos e Xentilicios. ✓ Os determinantes (2) ✓ galego medio. ✓ A literatura dos séculos escuros.	Unidade 7 ✓ Uso do b/v. ✓ pronome persoal. ✓ O galego e a literatura no XIX.	Unidade 8 ✓ A paisaxe natural. ✓ Uso do h. ✓ verbo. ✓ Rosalía de Castro.
3º TRIMESTRE	Unidade 9 ✓ A xustiza e as leis. ✓ Palabras con S e X. ✓ As perífrases verbais. ✓ Curros Enríquez	Unidade 10 ✓ Palabras con l e ll. ✓ adverbio e locucións adverbiais. ✓ Interferencias lingüísticas. ✓ Eduardo Pondal	Unidade 11 ✓ Grupos consonánticos. ✓ Preposicións e locucións preposicionais. ✓ A narrativa do século XIX	Unidade 12 ✓ .Conxuncións e locucións. ✓ O teatro século XIX.

VI. AVALIACIÓN

1. AVALIACIÓN INICIAL.

É preciso, cando comeza o curso, coñecer aos nosos alumnos. Non só é importante avaliar o nivel de competencia curricular da cada un deles, senón que tamén debemos coñecer outros datos que nos permitirán axudarlle no día a día para mellorar a súa formación académica e a súa educación e identificar aqueles alumnos que precisan dun maior seguimento no seu proceso de aprendizaxe. Estes datos deben ser recadados polo titor correspondente como por exemplo o seu historial académico, a súa historia persoal, motivación, relación sociais etc... ben falando co seu titor do ano anterior ou ben cunha entrevista co alumno.

Para coñecer a competencia curricular do alumno , na área de lingua castelá e literatura , procederase a facer unha proba de avaliación inicial baseada en contidos do curso anterior que consistirá na lectura dun texto coas correspondentes preguntas de comprensión e gramática tipo test ou ben na elaboración dunha pequena redacción sobre calquera tema de interese acordado polo profesor.

2. AVALIACIÓN CONTINUA

A avaliación é unha parte básica no proceso de ensino-aprendizaxe pois proporciona os datos que permiten comprobar se se está desenvolvendo de forma axeitada. Terase en conta que a avaliación ha de ser continua, formativa e integradora.

Na área de lingua e literatura galega evaluarase a adquisición de obxectivos e competencias básicas dos alumnos tendo en conta:

- a) O traballo realizado polos alumnos.
- b) As preguntas e respostas do alumno no marco das explicacións.
- c) Os traballos individuais ou en equipo.
- d) Probas de expresión oral.
- e) Probas de expresión escrita.
- f) Actitudes do alumno fronte á materia ou área.
- g) Utilización das novas tecnoloxías e grado de participación nos traballos en grupo.

Cada alumno terá tres avaliacións, unha por trimestre, das cales ao final do curso obterase unha nota media. Para superar cada unha delas, o alumno terá que conseguir ao menos un cinco. Destas tres notas realizarase a nota media que corresponderá á avaliación final. As calificacións irán acompañadas da súa correspondente expresión numérica, como segue:

Insuficiente: 1, 2, 3, 4

Suficiente: 5

Ben: 6

Notable: 7, 8.

Sobresaínte: 9, 10

Valorarase a actitude positiva ante a materia, o traballo desenvolto na clase, a participación activa, o comportamento axeitado e a asistencia. Polo contrario penalizaran as mesmas actitudes cando estas se desenvolvan con apatía e desinterés ou cando non teñan lugar. Este aspecto valorarase con un 30% da nota global.

Tamén se valorará o grao de participación, percepción, análise, creatividade e capacidade de traballar en equipo. As actividades e traballos realizados polos alumnos, tanto na aula, como aquelas programadas para a casa, que permiten valorar a utilización de fontes de información e a profundidade do tema tratado, utilización da linguaxe, ortografía etc.

En canto á realización de tarefas, terase en conta neste apartado os seguintes puntos e os seus correspondentes aspectos avaliábeis positiva ou negativamente:

- Expresión oral: o seguimento e a observación da actividade oral diaria o alumno valorará con un criterio máis cualitativo que cuantitativo aspectos como: a claridade articulatória, fluidez verbal, adecuación á situación comunicativa, soltura na expresión oral.
- Comprensión lectora: Asimilación da idea central e das secundarias, asimilación do léxico no seu contexto e asimilación da estrutura do texto.
- Expresión escrita: Delimitación do tema que se vai a tratar, coherencia e cohesión do texto, aplicación dos coñecementos ortográficos, morfolóxicos, sintácticos e léxico-semánticos,

• Caderno de clase: tendo en conta que o caderno de clase debe recoller de maneira apropiada e rigorosa toda a actividade desenvolto polo alumno tanto na clase como na casa, a corrección do mesmo valorará:

- a ordeación dos contidos
- a presentación e limpeza
- a orde,
- a realización das actividades,
- corrección dos erros.
- a escritura e ortografía

Para avaliar cada unidade faremos unha proba escrita mediante preguntas de resposta breve, tipo test ou de desenvolvemento dalgún contido da unidade. Este tipo de probas valerá un **70% da nota global** e avaliarase mediante as rúbricas que podemos atopar ao final desta programación.

Para avaliar ao alumno por medio de traballos tipo redacción ou descripcións , comprensión de texto, actitude , interese e esforzo na clase que sumarán o **30% á nota global** utilizaremos tamén rúbricas (exemplos na última páxina).

No caso de non avaliar mediante rúbricas e avaliando a ortografía poderase descontar ao alumno **0,25** da nota por cada falta ortográfica o 0.10 por cada acento.

En cada trimestre os alumnos terán que ler obrigatoriamente un libro de lectura indicado polo profesor a comezo do trimestre. O profesor avaliará esta tarefa mediante fichas de actividades que facilitan a comprensión da lectura do libro ou ben mediante unha proba escrita con preguntas ou tipo test sobre o libro lido.

1º TRIMESTRE: A caixiña dos rancores. Héctor Cajaraville. Xerais

2º TRIMESTRE: O que sei do silencio. Andrea Maceiras. Xerais.

3º TRIMESTRE: Follas Novas. Rosalía de Castro

3. AVALIACIÓN EXTRAORDINARIA XUÑO

A proba extraordinaria que terá lugar a finais de xuño versará sobre os contidos desenvolto durante todo o curso académico e consistirá nun exame escrito de preguntas tipo test, desenvolvemento de contidos da materia, ou preguntas de respostas breves.

4. AVALIACIÓN DE MATERIAS PENDENTES DE CURSOS ANTERIORES.

Cando o alumno promocionase con nota negativa en lingua e literatura galega e lingua e literatura castelá do curso anterior, a avaliación destas corresponderá ao profesor ou profesora da materia respectiva do curso actual, de acordo cos criterios establecidos polo departamento.

O alumno terá un seguimento especial por parte do profesor. O departamento conta con material de apoio para reforzar ou recuperar contidos do curso anterior, polo que o profesor, se o considera oportuno, esixirá ao alumno traballo complementario que o axude a aprobar a materia.

Para avaliar a materia pendente de **2º** o profesor optará por realizar unha **proba teórica**, en data por determinar no mes de maio, e /ou ben mediante a realización dalgún **traballo escrito** a entregar no mes de maio. O contido do mesmo será especificado polo profesor pero en todo caso conterá preguntas guidadas sobre literatura , ortografía, gramática, sintaxe, e léxico. Se o profesor xulga positivamente o traballo , o alumno terá superada a materia. No caso de que non se entregue o traballo o alumno obterá unha nota negativa e non superará a materia.

Na proba escrita que se realizará no mes de maio o alumno deberá obter un mínimo dun 5 para superar a materia que fará media coa nota conseguida no traballo, se é o caso.

Considerarase superada a asignatura de 2º en todos os casos cando o alumno aprobara a materia de 3º .

VII. METODOLOXÍA E ESTRATEXIAS DIDÁCTICAS XERAIS QUE SE HAN DE UTILIZAR NA ÁREA.

Traballar de maneira competencial na aula supón un cambio metodolóxico importante; o docente pasa a ser un xestor de coñecemento e o alumnado adquire un maior grado de protagonismo.

A área de Lingua Galega e literatura é unha materia das denominadas instrumentais, polo que no traballo de aula o docente manexa dous obxectivos fundamentais: a consecución de obxectivos curriculares a través dos contidos de currículo e o desenvolvemento de habilidades que favorezan a aprendizaxe dos alumnos noutras áreas.

Neste proceso é necesario **o adestramento individual e o traballo reflexivo** de procedementos básicos da materia: a comprensión oral e lectora, a expresión oral e escrita e a argumentación que son, obviamente, extrapolables a outras áreas e contextos de aprendizaxes.

Nalgúns aspectos da área, fundamentalmente naquelas que perseguen as habilidades de comunicación entre iguais e o desenvolvemento da expresión e comprensión oral, o **traballo en grupo colaborativo** achega, ademais do adestramento de habilidades sociais básicas e o enriquecemento persoal desde a diversidade, unha plataforma inmejorable para adestrar a competencia comunicativa.

Desde o coñecemento da diversidade da aula e en resposta ás múltiples intelixencias predominantes no alumnado, o desenvolvemento de actividades desde a **teoría das intelixencias múltiples** facilita que todos os alumnos e as alumnas poidan chegar a comprender os contidos que pretendemos que se adquiran para o desenvolvemento dos obxectivos de aprendizaxe.

Na área de Lingua Castelá e literatura é indispensable a **vinculación a contextos reais** e a aplicación dos conceptos máis abstractos para mellorar o desenvolvemento lingüístico do alumno. Para iso, as tarefas competenciais propostas facilitarán este aspecto e permitirán a contextualización de aprendizaxes en situacións cotiás e próximas aos alumnos.

VIII. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE E INCLUSIÓN

Á hora de establecer as medidas de atención á diversidade e inclusión habemos de recompilar, en primeiro lugar, diversa información sobre cada grupo de alumnos e alumnas; como mínimo, debe coñecerse a relativa a:

- O número de alumnos e alumnas.
- O funcionamento do grupo (clima da aula, nivel de disciplina, atención...).
- As fortalezas que se identifican no grupo en canto ao desenvolvemento de contidos curriculares.
- As necesidades que se puidesen identificar; cómpre pensar nesta fase en como se poden abordar (planificación de estratexias metodolóxicas, xestión da aula, estratexias de seguimento da eficacia de medidas, etc.).
- As fortalezas que se identifican no grupo en canto aos aspectos competenciais.

- Os desempeños competenciais prioritarios que hai que practicar no grupo nesta materia.
- Os aspectos que se deben ter en conta ao agrupar os alumnos e as alumnas para os traballos cooperativos.
- Os tipos de recursos que se necesitan adaptar a nivel xeral para obter un logro óptimo do grupo.

Necesidades individuais

A avaliación inicial facilítanos non só coñecemento acerca do grupo como conxunto, senón que tamén nos proporciona información acerca de diversos aspectos individuais dos nosos estudantes. A partir dela poderemos:

- Identificar os alumnos ou as alumnas que necesitan un maior seguimento ou personalización de estratexias no seu proceso de aprendizaxe. *(Débese ter en conta aquel alumnado con necesidades educativas, con altas capacidades e con necesidades non diagnosticadas, pero que requiran atención específica por estar en risco, pola súa historia familiar, etc.).*
- Saber as medidas organizativas a adoptar. *(Planificación de reforzos, situación de espazos, xestión de tempos grupais para favorecer a intervención individual).*
- Establecer conclusións sobre as medidas curriculares a adoptar, así como sobre os recursos que se van empregar.
- Analizar o modelo de seguimento que se vai utilizar con cada un deles.
- Acoutar o intervalo de tempo e o modo en que se van avaliar os progresos destes estudantes.
- Fixar o modo en que se vai compartir a información sobre cada alumno ou alumna co resto de docentes que interveñen no seu itinerario de aprendizaxe; especialmente, co titor.

IX. CRITERIOS METODOLÓXICOS E ESTRATEXIAS DIDÁCTICAS XERAIS QUE SE HAN DE UTILIZAR NA ÁREA.

Traballar de maneira competencial na aula supón un cambio metodolóxico importante; o docente pasa a ser un xestor de coñecemento e o alumnado adquire un maior grado de protagonismo.

A área de Lingua Galega e Literatura é unha materia das denominadas instrumentais, polo que no traballo de aula o docente manexa dous obxectivos fundamentais: a consecución de obxectivos curriculares a través dos contidos de currículo e o desenvolvemento de habilidades que favorezan a aprendizaxe dos alumnos noutras áreas.

Neste proceso é necesario **o adestramento individual e o traballo reflexivo** de procedementos básicos da materia: a comprensión oral e lectora, a expresión oral e escrita e a argumentación que son, obviamente, extrapolables a outras áreas e contextos de aprendizaxes.

Nalgúns aspectos da área, fundamentalmente naquelas que perseguen as habilidades de comunicación entre iguais e o desenvolvemento da expresión e comprensión oral, o **traballo en grupo colaborativo** achega, ademais do adestramento de habilidades sociais

básicas e o enriquecemento persoal desde a diversidade, unha plataforma inmejorable para adestrar a competencia comunicativa.

Desde o coñecemento da diversidade da aula e en resposta ás múltiples intelixencias predominantes no alumnado, o desenvolvemento de actividades desde a **teoría das intelixencias múltiples** facilita que todos os alumnos e as alumnas poidan chegar a comprender os contidos que pretendemos que se adquiran para o desenvolvemento dos obxectivos de aprendizaxe.

Na área de Lingua Galega e Literatura é indispensable a **vinculación a contextos reais** e a aplicación dos conceptos máis abstractos para mellorar o desenvolvemento lingüístico do alumno. Para iso, as tarefas competenciais propostas facilitarán este aspecto e permitirán a contextualización de aprendizaxes en situacións cotiás e próximas aos alumnos.

10. RECURSOS DIDÁCTICOS

- O libro do alumnado para a área de Lingua Galega e Literatura 3.º ESO.
- A Proposta didáctica para Lingua Galega e Literatura 3.º ESO.
- Os recursos fotocopiáveis da Proposta didáctica, que recollen lecturas complementarias; actividades de reforzo e de ampliación; material para o desenvolvemento das competencias; fichas de autoavaliación e a Adaptación curricular.
- O libro dixital.
- A web do profesorado.
- Os cadernos complementarios de ortografía, léxico, morfosintaxe e expresión escrita.
- Os cadernos de carácter didáctico monográficos (Deseño de rúbricas e Avaliación externa) e de estratexias metodolóxicas (Portfolio e Aprendizaxe cooperativa).

X. INDICADORES DE LOGRO**PARA AVALIAR O PROCESO DE ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE.**

INDICADORES	VALORACIÓN	PROPOSTA DE MELLORA
Realiza a avaliación inicial ao principio de curso para axustar a programación ao nivel dos estudantes.		
Detecta os coñecementos previos de cada unidade didáctica.		
Revisa, con frecuencia, os traballos propostos na aula e fóra dela.		
Proporciona a información necesaria sobre a resolución das tarefas e como pode melloralas.		
Corrixe e explica de forma habitual os traballos e as actividades dos alumnos e as alumnas, e dá pautas para a mellora das súas aprendizaxes.		
Utiliza suficientes criterios de avaliación que atendan de xeito equilibrado a avaliación dos diferentes contidos.		
Favorece os procesos de autoavaliación .		
Propón novas actividades que faciliten a adquisición de obxectivos cando estes non foron alcanzados suficientemente.		
Propón novas actividades de maior nivel cando os obxectivos foron alcanzados con suficiencia.		
Utiliza diferentes técnicas de avaliación en función dos contidos, o niveis dos estudantes, etc.		
Emprega diferentes medios para informar dos resultados aos estudantes e aos pais.		

PARA AVALIAR A PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA,

Neste apartado pretendemos promover a reflexión docente e a autoavaliación da realización e o desenvolvemento de programación didáctica. Para iso, ao finalizar cada unidade didáctica propónse unha secuencia de preguntas que permitan ao docente avaliar o funcionamento do programado na aula e establecer estratexias de mellora para a propia unidade.

Utilizaremos unha ferramenta para a avaliación da programación didáctica no seu conxunto; esta realizarase ao final de cada trimestre, para así poder recoller as melloras no seguinte. A devandita ferramenta descríbese a continuación:

ASPECTOS A AVALIAR	A DESTACAR...	A MELLORAR...	PROPOSTAS DE MELLORA PERSOAL
Temporalización das unidades didácticas			
Desenvolvemento dos obxectivos didácticos			
Manexo dos contidos da unidade			
Descritores e desempeños competenciais			
Realización de tarefas			
Estratexias metodolóxicas seleccionadas			
Recursos			
Claridade nos criterios de avaliación			
Uso de diversas ferramentas de avaliación			
Portfolio de evidencias dos estándares de aprendizaxe			
Atención á diversidade			
Interdisciplinariedade			

XI. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN (RÚBRICAS)

NOME _____ CURSO _____ DATA _____

RÚBRICA DE AVALIACIÓN DE TEXTOS ESCRITOS E REDACCIÓN

	EXCELENTE (9-10)	BEN (7-8)	CORRECTO(4-5)	INADECUADO(1-2-3)
PRESENTACIÓN	Entendese a letra con claridade. Presenta o escrito limpo, ordenado, sen borróns e coas marxes adecuadas	Enténdese a letra con claridade, hai alguna corrección esporádica pero o aspecto xeral do texto é de limpeza. Garda as marxes xeralmente.	Enténdese a letra na maior parte dos casos ou hai máis dun borrón	Non se entende ou ao aspecto que presenta é de suciedade. Non garda marxes
ORTOGRAFÍA E GRAMÁTICA	Cóñece e aplica as normas ortográficas, polo que non hai erros ortográficos	Hai como máximo 2 erros ortográficos nun texto de mínimo de 20 liñas.	Hai entre 2 e 6 erros ortográficos nun texto de mínimo de 20 liñas.	Hai máis de 6 erros ortográficos nun texto de mínimo de 20 liñas.
EXTENSIÓN	O exercicio escrito adáptase á extensión esixida.	O exercicio presenta menos da extensión esixida.	O exercicio escrito presenta a metade da extensión esixida.	O exercicio non se adapta á extensión esixida.
ADECUACIÓN Ó CONTIDO	Abórdase o contido que se pediu.	Nalgúns parágrafos non se aborda o que se pediu.	A maior parte do texto non aborda o que se pediu.	O texto non reflicte o tema que se pediu.
TEMPO DE ENTREGA	A entrega realízase na data de entrega.	A entrega realízase cun día de atraso	A entrega realízase con dous días de retraso	A entrega realízase con tres días de retraso ou máis.
ARGUMENTACIÓN DE IDEAS / COHERENCIA	Presenta ideas ben argumentadas . O traballo está ben estruturado e presenta introdución, desenvolvemento e conclusión. Texto redactado de forma coherente	Presenta ideas ben estruturadas con algún erro. É bastante coherente.	Non houbo preparación previa. Non presenta ideas ben argumentadas. Hai ideas confusas. A conclusión non é moi clara.	Non houbo planificación, hai fallos importantes de estrutura e a conclusión non é clara.

RESULTADO GLOBAL (suma puntuación/6).....

NOME _____ CURSO _____ DATA _____

RÚBRICA PARA A AVALIACIÓN DUN EXAME ESCRITOS

	EXCELENTE (9-10)	BEN (7-8)	CORRECTO(4-5)	INADECUADO(1-2-3)
PRESENTACIÓN	Todas as respostas están presentadas con limpeza e pulcritude.	Case todas ou a maioría as respostas están presentadas con limpeza e pulcritude	Poucas respostas están presentadas con limpeza e pulcritude.	A maioría das respostas non están presentadas con limpeza e pulcritude.
ORTOGRAFÍA E GRAMÁTICA	Non hai erros gramaticais, ortográficos ou de puntuación e o texto ou respostas lense con fluidez	Case non hai erros gramaticais e hai unha ou dúas faltas ortográficas.	Hai entre dous e 6 erros ortográficos e bastantes erros gramaticais e de puntuación. O texto ten alguna dificultade para entenderse.	Hai máis de 6 erros ortográficos, moitos erros gramaticais e de puntuación e o texto non se entende.
PRECISIÓN DAS RESPOSTAS	Todas as respostas desenvolven o tema con claridade, precisión e concisión.	Case todas todas ou a maioría das respostas desenvolven o tema con claridade, precisión e concisión	Poucas respostas desenvolven o tema con claridade ,precisión e concisión.	A maiorías das respostas non desenvolven o tema con claridade, precisión e concisión.
Nº DE PREGUNTAS RESPONDIDAS	Todas as preguntas están respondidas.	Respondeu a maioría das preguntas	Respondeu a metade das preguntas.	Respondeus menos da metade das preguntas.

RESULTADO GLOBAL (suma puntuación/4).....

NOME _____ CURSO _____ DATA _____

REXISTRO DA PARTICIPACIÓN E A INTERVENCIÓN DO ALUMNADO NA MATERIA

	SEMPRE (10-9)	A MIÚDO (8-7)	CASE SEMPRE (6, 5, 4)	NUNCA OU CASE NUNCA (3, 2, 1)
Formula preguntas relativas aos contidos abordados na materia.				
Mostra iniciativa á hora de resolver problemas formulados dentro do marco da materia				
Ten inquietude e curiosidade polos contidos da materia				
Relaciona información tratada na materia con experiencias propias				
Sintetiza a información que estudou e traballou				
Mostra interese pola materia				
Esfórzase en traballar e aprender a materia.				

RESULTADO GLOBAL (suma puntuación /7).....

NOME _____ CURSO _____ DATA _____

REXISTRO DE AUTOAVALIACIÓN DE ACTITUDES

	SEMPRE (3)	A MAIORÍA DAS VECES (2)	POUCAS VECES (1)
Organicei as miñas tarefas e o meu tempo.			
Fun responsable e realicei as miñas tarefas.			
Aprendín os contidos e as técnicas da uniade.			
Mostrei interese e esforceime por aceptar os meus erros.			
Cooperei e fun respectuoso nas tarefas realizadas en equipo			
Tomei medidas para mellorar a miña aprendizaxe			

Se o teu resultado é inferior a 2, a túa actitude debe mellorar.

Se o teu resultado é 2, a túa actitude pode mellorar.

Se o teu resultado é superior a 2, a túa actitude debe serguir así.

RESULTADO GLOBAL (suma puntuación / 6) -----

XII. UNIDADES DIDÁCTICAS

13. 1 UNIDADE DIDÁCTICA TEMA 1

Título

Arde Lucus

Descrición da unidade

Esta unidade, que comeza coa definición de texto e a súa clasificación, ofrece exemplos de diversas tipoloxías textuais: desde a narración da lectura inicial —na que se insire un correo electrónico— ata mostras de distintos xéneros populares, como a lenda, as adiviñas ou as cantigas.

Estúdanse ademais as regras de acentuación, as unidades lingüísticas e o campo semántico das redes sociais, ao fío do fragmento tomado de *Ámote, Leo A.*

Os contidos organízanse en apartados, de acordo cunha estrutura como esta:

- **Análise de textos:** LECTURA e COMENTARIO de «Ámote, Leo A.» (Rosa Aneiros: *Ámote, Leo A. Destino xalundes*, Edicións Xerais). O texto e a súa clasificación.
- **Lingua:** VOCABULARIO: As redes sociais. ORTOGRAFÍA: Regras de acentuación. GRAMÁTICA: Unidades lingüísticas. LINGUA E SOCIEDADE: O galego, lingua románica. Voces patrimoniais, cultismos e semicultismos. Elementos de substrato e de superestrato. Nacemento do galego-portugués.
- **Literatura:** A literatura popular, características e xéneros. A literatura popular en prosa: conto e lenda. A literatura popular en verso. ANTOLOXÍA: Mostras de literatura popular. COMENTARIO DE TEXTO: A lenda da Lagoa da Serpe de Pena Trevinca. OBRADOIRO DE LITERATURA: Adiviñas.

Ao final, inclúese unha dobre páxina (APLICA O QUE SABES), que fai un repaso por medio de actividades de carácter competencial. En conxunto, preténdese que os alumnos e alumnas adquiran os seguintes coñecementos:

- Que é un texto e como se pode clasificar.
- Como se fai un comentario de texto, seguindo unhas pautas dadas.
- Cales son as unidades lingüísticas e que disciplinas as estudan.
- Que palabras se acentúan, de acordo coas regras de acentuación.
- Como naceu e se formou o galego.
- Que diferenza hai entre palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos.
- Que pegadas deixaron no idioma as linguas prerromanas (elementos de substrato) e as dos pobos posteriores aos romanos (elementos de superestrato).
- Cales son as principais características da literatura popular.
- Que xéneros da literatura popular adoitan estar en prosa e cales en verso.

Temporalización:

SETEMBRO : última quincena de setembro

OUTUBRO : primeira quincena de outubro.

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Clasificar textos segundo a canle de transmisión, o tema e a intención comunicativa.
- Ampliar o vocabulario relacionado coas redes sociais.
- Aplicar correctamente as regras de acentuación.
- Identificar as distintas unidades lingüísticas e as disciplinas que as estudan.
- Coñecer a formación da lingua galega e a súa evolución.
- Coñecer as principais características e mostras da literatura popular.

- Crear adiviñas seguindo uns pasos dados.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVAILABLES – COMPETENCIAS CLAVE

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaiables	CC
- Lectura: texto narrativo. - Os textos: definición e clases. - Vocabulario relacionado coas redes sociais. - Regras de acentuación. - Unidades lingüísticas. - O galego, lingua románica. - Voces patrimoniais, cultismos e semicultismos. - Elementos de substrato e de superestrato. - Nacemento do galego-portugués. - A literatura popular, características e xéneros. - A literatura popular en prosa: conto e lenda. - A literatura popular en verso.	1. Comprender que é un texto e coñecer as distintas clases de textos segundo a canle de transmisión, o tema e a intención comunicativa.	1.1. Le con atención un texto e clasifícao segundo diferentes criterios.	CCL, CD, CAA
	2. Ampliar o vocabulario básico relacionado coas redes sociais.	2.1. Coñece e aplica o vocabulario que conforma o campo semántico das redes sociais.	CCL, CD
	3. Aplicar correctamente as regras de acentuación.	3.1. Aplica correctamente as regras de acentuación.	CCL
	4. Coñecer as distintas unidades lingüísticas e as disciplinas que se ocupan do seu estudo.	4.1. Discrimina as diferentes unidades lingüísticas.	CCL
	5. Coñecer a formación da lingua galega e a súa evolución desde as súas orixes ata o nacemento do galego-portugués.	5.1. Diferencia palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos e coñece as principais transformacións que sufriron as palabras patrimoniais.	CCL, CCEC
		5.2. Recoñece os elementos de substrato e superestrato na lingua galega.	
	6. Coñecer as principais características e mostras da literatura popular, tanto en prosa como en verso.	6.1. Coñece as principais características da literatura popular e identifica os xéneros da prosa máis abondosos: o conto e a lenda.	CCL, CD, CCEC, CAA
		6.2. Recoñece os diferentes tipos de cantigas.	

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Recursos fotocopiáveis (RF)

Estándares de aprendizaxe avaliábeis	Selección de evidencias para o portfolio
1.1. Le con atención un texto e clasifícao segundo diferentes criterios.	- Lectura do texto que abre a unidade do LA. - Actividades do apartado «Comentario da lectura», no LA. - Lectura complementaria e actividades sobre ela nos RF.
2.1. Coñece e aplica o vocabulario que conforma o campo semántico das redes sociais.	- Actividades do LA para ampliar e practicar o vocabulario. - Actividade de reforzo nos RF para relacionar palabras coa definición correspondente.
3.1. Aplica correctamente as regras de acentuación.	- Actividades do LA. - Actividade de reforzo nos RF de acentuar palabras.
4.1. Discrimina as diferentes unidades lingüísticas.	- Actividades do LA.
5.1. Diferencia palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos e coñece as principais transformacións que sufriron as palabras patrimoniais.	- Actividades 1, 2 e 3 do LA. - Actividades de reforzo nos RF para pescudar acerca da orixe das palabras e clasificalas en voces cultas ou patrimoniais. - Actividades de ampliación nos RF para traballar a etimoloxía das palabras.
5.2. Recoñece os elementos de substrato e superestrato na lingua galega.	- Actividades 4 e 5 do LA. - Actividade de reforzo nos RF para clasificar as palabras en elementos de substrato ou de superestrato.
6.1. Coñece as principais características da literatura popular e identifica os xéneros da prosa máis abondosos: o conto e a lenda.	- Comentario de texto do LA.
6.2. Recoñece os diferentes tipos de cantigas.	- Antoloxía do LA.

5. COMPETENCIAS: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descriptor	Desempeño
<i>Comunicación lingüística.</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.

	Manter unha actitude favorable cara á lectura.	Le a lectura inicial e os distintos textos sobre os que se traballan os conceptos da unidade.
	Expresarse oralmente con corrección, adecuación e coherencia.	Opina acerca de temas propostos e conta unha lenda.
	Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos. Coñece e aplica de maneira efectiva as regras de acentuación.
	Respectar as formas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...	Aplica as regras de quenda de palabra nos debates que teñen lugar na clase.
	Entender o contexto sociocultural da lingua, así como a súa historia para un mellor uso da mesma.	Sabe como se formou o galego e entende algunhas características actuais a partir da súa evolución histórica.
	Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.	Sabe buscar e seleccionar información en diferentes fontes (diccionario, Internet, testemuño oral de persoas maiores...).
	Producir textos escritos de diversa complexidade para o seu uso en situacións cotiás.	Escribe un correo electrónico.
<i>Competencia dixital.</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en dicionarios e en diferentes páxinas de Internet para profundar e ampliar coñecementos.
	Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Utiliza o CD-Audio para escoitar o texto da lectura e mais o do apartado «Comentario de texto».
<i>Aprender a aprender.</i>	Planificar os recursos necesarios e os pasos que cómpre seguir no proceso de aprendizaxe.	Fai un comentario de texto e crea adiviñas de acordo cunhas pautas dadas.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Comproba o que aprendeu mediante a realización de actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos vistos na unidade.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Ser constante no traballo superando as dificultades.	Avanza na aprendizaxe con motivación e esforzo.
	Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.	Favorece a creatividade a través da elaboración dos distintos textos.

<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Mostrar respecto cara ás manifestacións do noso patrimonio histórico e cultural.	Valora a literatura popular e as tradicións como expresión da nosa cultura.
---	--	---

6. TAREFAS

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Recursos fotocopiáveis (RF) / Recursos dixitais (RD)

Tarefa 1: Observamos a imaxe da dobre páxina inicial e lemos o texto «Arde Lucus».

- Comentamos en gran grupo a foto da muralla de Lugo, coas achegas de todos os alumnos e alumnas: vivencias, opinións, curiosidades...
- Lemos o texto e aclaramos posibles dúbidas.
- Respondemos as preguntas do recadro «Le e contesta» do LA.
- Buscamos información na Rede acerca doutras festas que rememoran a época romana.

Tarefa 2: Lemos e escoitamos o texto da lectura («Ámote, Leo A.») e realizamos as actividades do comentario, tendo en conta a información que achega o apartado «Análise de textos».

- Lemos e escoitamos o texto atentamente, aclarando posibles dúbidas.
- Definimos que é un texto e as clases de textos que hai segundo a canle de transmisión, o tema e a intención comunicativa.
- Coñecemos as suxestións metodolóxicas da PD e identificamos as ideas previas.
- Realizamos as actividades do comentario da lectura do LA.
- Lemos a lectura complementaria e realizamos as actividades sobre ela nos RF.

Tarefa 3: Ampliamos e aplicamos o léxico relacionado coas redes sociais.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos a actividade de reforzo nos RF.

Tarefa 4: Repasamos e practicamos as regras de acentuación.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA e dos RF.
- Complementamos a información co resumo das regras de acentuación que se poden consultar nos RD.

Tarefa 5: Recoñecemos as diferentes unidades lingüísticas e aprendemos as disciplinas que se ocupan do seu estudo.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA.

Tarefa 6: Coñecemos a formación da lingua galega e a súa evolución desde as súas orixes ata o nacemento do galego-portugués.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.

- Realizamos as actividades do LA e dos RF.
- Realizamos as actividades complementarias propostas na PD.

Tarefa 7: Aprendemos as principais características e mostras da literatura popular, tanto en prosa como en verso.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Lemos as distintas mostras de literatura popular que achega a «Antoloxía».
- Escoitamos na Rede versións musicadas de cantigas e romances.
- Lemos e escoitamos unha lenda no LA.
- Comentamos a lenda, realizando as actividades que se propoñen no LA sobre ela.
- Creamos adiviñas, seguindo as pautas que achega o LA.

Tarefa 8: Avaliamos o aprendido.

- Aplicamos o estudado na unidade mediante as actividades que propón o LA acerca dun texto.
- Ampliamos a información sobre a Festa do Esquecemento.

7. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

No desenvolvemento das tarefas empréganse diversas estratexias metodolóxicas:

- Repaso dos contidos xa estudados no curso anterior.
- Actividade que permita anticipar as ideas previas que os alumnos e as alumnas teñen en torno aos distintos contidos que imos traballar.
- Audición individual e logo colectiva, en gran grupo, da lectura inicial e da lenda do «Comentario de texto» co obxectivo de mellorar a comprensión oral.
- Fincapé nos hábitos de traballo: responder as actividades do libro; comprender a finalidade de cada apartado; utilizar o dicionario; facer clasificacións, cadros, esquemas e resumos; estudar a teoría co apoio dunha práctica continuada, etc.
- Exposición do profesor ou profesora utilizando diferentes soportes, explicando detalladamente o significado daqueles conceptos máis complexos e novidosos.
- Fomento do uso das TIC para resolver actividades, realizar traballos ou presentacións, ampliar ou complementar a información do libro, etc.
- Fomento da aprendizaxe activa e do traballo colaborativo.
- Creación de textos e lectura posterior en voz alta para que os demais valoren a creatividade de cada alumno/-a e así favorecer o xuízo crítico e o traballo cooperativo.
- Fomento do clima adecuado que favoreza o traballo reflexivo individual.
- Posta en común en gran grupo a través do diálogo e a lectura colectiva, tras o traballo individual ou grupal.

8. RECURSOS

Os seguintes materiais de apoio poden reforzar e ampliar o estudo dos contidos da área de Lingua galega e Literatura:

- CD audio do libro do alumno: audición da lectura inicial e da lenda do apartado «Comentario de texto».
- Recursos fotocopiables da Proposta didáctica, con actividades de reforzo e ampliación e lecturas complementarias para traballar a comprensión lectora.
- Cadernos complementarios de ortografía, léxico, morfosintaxe e expresión escrita.

Recursos dixitais

- Libro dixital: os alumnos e alumnas poderán reforzar ou ampliar os contidos estudados utilizando os recursos dixitais dispoñibles.
- Enlaces web: <http://anayaeducacion.es> e páxinas que se suxiren no libro do alumno.

9. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- Rexistro de avaliación (no anexo de avaliación).
- Proba de avaliación inicial (probos escritos de avaliación).
- Proba de avaliación da unidade (probos escritos de avaliación).
- Outros recursos: rúbrica, diana, etc. (no anexo de avaliación).

10. MEDIDAS PARA A INCLUSIÓN E A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Que dificultades e potencialidades prevexo no grupo durante o desenvolvemento da unidade?
- Como vou minimizar as dificultades?
- Que necesidades individuais prevexo no desenvolvemento da unidade?
- Que recursos e estratexias manexarei para atender ás necesidades individuais?

11. AUTOAVALIACIÓN DO PROFESORADO

- Que porcentaxe de alumnos e alumnas alcanzaron os obxectivos de aprendizaxe da unidade?
- Que é o que mellor funcionou nesta unidade?
- Que cambiaría no desenvolvemento da unidade o próximo curso? Por que?

13. 2 UNIDADE DIDÁCTICA TEMA 2

Título

Festa da Historia

Descrición da unidade

A dobre páxina inicial abre a porta á Idade Media, época na que se enmarcan tanto a Festa da Historia (ou *Istoria*) de Ribadavia como o período literario que se inicia nesta unidade e cuxo estudo se estenderá ata a unidade 5. O galego antigo é, asemade, o contido no que se centra o apartado «Lingua e sociedade».

Estúdase ademais o acento diacrítico, a estrutura e as clases de palabras, e o campo semántico das plantas medicinais e aromáticas, ao fío da lectura inicial, tomada d'*Os outros feirantes*.

Os contidos organízanse en apartados, de acordo coa seguinte estrutura:

- **Análise de textos:** LECTURA e COMENTARIO de «Marcelino Salgueiro» (Álvaro Cunqueiro: *Os outros feirantes*, Ed. Galaxia). O texto narrativo.
- **Lingua:** VOCABULARIO: As plantas medicinais e aromáticas. ORTOGRAFÍA: O acento diacrítico. GRAMÁTICA: As palabras. LINGUA E SOCIEDADE: O galego na Idade Media.
- **Literatura:** Clasificación da literatura galego-portuguesa medieval. A lírica medieval. A cantiga de amigo. ANTOLOXÍA: Cantigas de amigo. COMENTARIO DE TEXTO: Cantiga «Levous'a louçana», de Pero Meogo. OBRADOIRO DE LITERATURA: Creación dunha cantiga de amigo.

Ao final, inclúese unha dobre páxina (APLICA O QUE SABES), que fai un repaso por medio de actividades de carácter competencial. En conxunto, preténdese que os alumnos e alumnas adquiran os seguintes coñecementos:

- Que características definen un texto narrativo.
- Como se fai un comentario de texto, seguindo unhas pautas dadas.
- Que palabras levan acento diacrítico.
- Como están formadas as palabras e como se clasifican segundo a súa estrutura.
- Que status tiña o galego na Idade Media e cales eran as súas principais características.
- En que xéneros se clasifica a literatura galego-portuguesa medieval.
- A lírica profana: en que cancioneros se conserva, cales eran os autores e intérpretes, que xéneros se recoñecen nela.
- Que características formais e temáticas definen as cantigas de amigo.

Temporalización:

Outubro: última quincena de outubro

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Coñecer os elementos propios dos textos narrativos.
- Ampliar o vocabulario relacionado plantas aromáticas e medicinais.
- Aplicar correctamente as regras de uso do acento diacrítico.
- Descompoñer as palabras nos seus constituíntes e clasificalas segundo a súa estrutura.
- Identificar algunhas características lingüísticas do galego medieval.
- Coñecer as principais características e xéneros da literatura galego-portuguesa medieval.
- Identificar as características temáticas e formais das cantigas de amigo.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
- Lectura: texto narrativo. - Os textos: a narración. - Vocabulario relacionado coas plantas aromáticas e medicinais. - O acento diacrítico. - Estrutura e clasificación das palabras. - O galego na Idade Media: status e características. - A literatura galego-portuguesa medieval: clasificación. - A lírica medieval: cancioneros; autores e intérpretes. - A cantiga de amigo: variedades temáticas e recursos formais.	1. Ler con fluidez e comprensión un texto narrativo e comentalo tendo en conta os elementos que o caracterizan.	1.1. Le con fluidez e atención un texto narrativo e analiza os elementos que lle son propios: narrador, personaxes, espazo, tempo e argumento.	CCL, CD, CAA
	2. Ampliar o vocabulario básico relacionado coas plantas aromáticas e medicinais.	2.1. Coñece e aplica o vocabulario que conforma o campo semántico das plantas aromáticas e medicinais.	CCL, CMCT
	3. Aplicar correctamente o acento diacrítico.	3.1. Aplica correctamente as regras de uso do acento diacrítico.	CCL
	4. Descompoñer as palabras nos seus constituíntes e clasificalas segundo a súa estrutura.	4.1. Analiza o lexema e os morfemas dunha palabra dada. 4.2. Recoñece palabras formadas por prefixación e sufixación e explica o significado dalgúns sufixos derivativos e alterativos. 4.3. Diferencia palabras simples, derivadas, compostas e parasintéticas, e forma familias léxicas.	CCL
	5. Coñecer a situación do galego na Idade Media e recoñecer algunhas características lingüísticas do galego medieval.	5.1. Coñece a situación do galego na Idade Media e identifica algunhas das súas características lingüísticas.	CCL, CCEC
	6. Coñecer as principais características e xéneros da literatura galego-portuguesa medieval.	6.1. Coñece a orixe e o corpus da literatura galego-portuguesa medieval. 6.2. Identifica, comenta e crea cantigas de	CCL, CAA, CCEC

		amigo.	
--	--	--------	--

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Recursos fotocopiáveis (RF)

Estándares de aprendizaxe avaliábeis	Selección de evidencias para o portfolio
1.1. Le con fluidez e atención un texto narrativo e analiza os elementos que lle son propios: narrador, personaxes, espazo, tempo e argumento.	- Lectura do texto que abre a unidade do LA. - Actividades do apartado «Comentario da lectura», no LA. - Lectura complementaria e actividades sobre ela nos RF.
2.1. Coñece e aplica o vocabulario que conforma o campo semántico das plantas aromáticas e medicinais.	- Actividades do LA para ampliar e practicar o vocabulario.
3.1. Aplica correctamente as regras de uso do acento diacrítico.	- Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF de acentuar palabras.
4.1. Analiza o lexema e os morfemas dunha palabra dada.	- Actividades do LA. - Actividade de reforzo nos RF de separar o lexema dos morfemas.
4.2. Recoñece palabras formadas por prefixación e sufixación e explica o significado dalgúns sufixos derivativos e alterativos.	- Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF sobre a formación de palabras.
4.3. Diferencia palabras simples, derivadas, compostas e parasintéticas, e forma familias léxicas.	- Actividades do LA. - Actividade de reforzo nos RF de clasificar palabras segundo a súa base léxica e de formar palabras parasintéticas.
5.1. Coñece a situación do galego na Idade Media e identifica algunhas das súas características lingüísticas.	- Actividades do LA.
6.1. Coñece a orixe e o corpus da literatura galego-portuguesa medieval.	- Antoloxía do LA.
6.2. Identifica, comenta e crea cantigas de amigo.	- Antoloxía e comentario de texto do LA. - Actividades do «Obradoiro de literatura» no LA. - Actividades de ampliación nos RF de comentario dunha cantiga.

5. COMPETENCIAS: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Comunicación lingüística.</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Manter unha actitude favorable cara á lectura.	Le a lectura inicial e os distintos textos sobre os que se traballan os conceptos da unidade.
	Expresarse oralmente con corrección, adecuación e coherencia.	Opina acerca de temas propostos.
	Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos. Coñece e aplica de maneira efectiva as regras de uso do acento diacrítico.
	Entender o contexto sociocultural da lingua, así como a súa historia para un mellor uso da mesma.	Entende algunhas características do galego actual a partir da súa evolución histórica.
	Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.	Sabe buscar e seleccionar información en diferentes fontes (diccionario, Internet, apéndice do libro...).
	Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.	Escribe unha cantiga de amigo.
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.</i>	Recoñecer a importancia da ciencia na nosa vida cotiá.	Entende e valora o uso das plantas medicinais como remedios naturais para curar certas doenzas.
<i>Competencia dixital.</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en dicionarios e en diferentes páxinas de Internet para profundar e ampliar coñecementos.
	Elaborar información propia derivada de información obtida a través de medios tecnolóxicos.	Elabora unha ficha e fai unha presentación a partir da información obtida na Rede.
	Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Utiliza o CD-Audio para escoitar o texto da lectura.
<i>Aprender a aprender.</i>	Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples,	Aplica técnicas de traballo que facilitan a aprendizaxe: fichas, táboas, resumos, esquemas...

	funcións executivas...	
	Planificar os recursos necesarios e os pasos que cómpre seguir no proceso de aprendizaxe.	Fai comentarios de texto e crea unha cantiga de amigo de acordo cunhas pautas dadas.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Comproba o que aprendeu mediante a realización de actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos vistos na unidade.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.	Escoita e respecta as opinións dos demais.
	<i>Educación en valores:</i> Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.	Desenvolve o pensamento crítico necesario para interpretar con criterio as supersticións e as mensaxes que achegan certos xéneros televisivos.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Ser constante no traballo superando as dificultades.	Avanza na aprendizaxe con motivación e esforzo.
	Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.	Favorece a creatividade a través da elaboración dos distintos textos.
<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Mostrar respecto cara ás manifestacións do noso patrimonio histórico e cultural.	Coñece e valora o status da lingua e da literatura galega ao longo da súa evolución histórica. Valora as tradicións como expresión da nosa cultura.
	Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.	Expresa sentimentos amorosos mediante a composición dunha cantiga de amigo.
	Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.	Coida o contido e a forma dos seus traballos e presentacións.

6. TAREFAS

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Recursos fotocopiáveis (RF) / Recursos dixitais (RD)

Tarefa 1: Observamos a imaxe da dobre páxina inicial e lemos o texto «Festa da Historia».

- Comentamos en gran grupo a foto do castelo de Ribadavia (un dos escenarios da Festa da Historia), coas achegas de todos os alumnos e alumnas: vivencias, opinións, curiosidades...
- Lemos o texto e aclaramos posibles dúbidas.
- Respondemos as preguntas do recadro «Le e contesta» do LA.
- Consultamos na Rede o programa da última edición.

Tarefa 2: Lemos e escoitamos o texto da lectura («Marcelino Salgueiro») e realizamos as actividades do comentario, tendo en conta a información que achega o apartado «Análise de textos».

- Lemos e escoitamos o texto atentamente, aclarando posibles dúbidas.
- Definimos que é un texto narrativo e analizamos os elementos que o compoñen, así como a súa estrutura.
- Coñecemos as suxestións metodolóxicas da PD e identificamos as ideas previas.
- Realizamos as actividades do comentario da lectura do LA.
- Lemos a lectura complementaria e realizamos as actividades sobre ela nos RF.

Tarefa 3: Ampliamos e aplicamos o léxico relacionado coas plantas medicinais e aromáticas.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Realizamos as actividades do LA.

Tarefa 4: Repasamos e practicamos as regras de uso do acento diacrítico.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA e dos RF.
- Complementamos a información coa lista de palabras con acento diacrítico dos RD.

Tarefa 5: Coñecemos a estrutura, a formación e as clases de palabras.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA e dos RF.
- Realizamos a actividade complementaria sobre a estrutura morfolóxica das palabras que achegan os RD.
- Complementamos a información coas precisións sobre a derivación e a composición que se poden consultar nos RD.
- Reforzamos os contidos co esquema das clases de palabras dos RD.

Tarefa 6: Coñecemos a situación do galego na Idade Media.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA.

Tarefa 7: Aprendemos as principais características da lírica profana medieval e, en concreto, das cantigas de amigo.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos a actividade complementaria sobre a lírica medieval que achegan os RD.
- Lemos as distintas mostras de cantigas de amigo que achega a «Antoloxía».
- Comentamos unha cantiga de amigo, realizando as actividades que se propoñen no LA sobre ela.

- Realizamos a actividade complementaria sobre a cantiga de amigo que achegan os RD.
- Creamos unha cantiga de amigo, seguindo as pautas que achega o apartado «Obradoiro de literatura» no LA.

Tarefa 8: Avaliamos o aprendido.

- Aplicamos o estudado na unidade mediante as actividades que propón o LA acerca dun texto.
- Ampliamos a información investigando na Rede sobre o Camiño de Santiago.

7. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

No desenvolvemento das tarefas empréganse diversas estratexias metodolóxicas:

- Actividade que permita anticipar as ideas previas que os alumnos e as alumnas teñen en torno aos distintos contidos que imos traballar.
- Audición individual e logo colectiva, en gran grupo, da lectura inicial co obxectivo de mellorar a comprensión oral.
- Fincapé nos hábitos de traballo: analizar e redactar textos de acordo cunhas pautas; asegurar a correcta asimilación de conceptos a través dunha práctica continuada; utilizar a Rede para obter información; manexar o dicionario como fonte de consulta habitual, etc.
- Exposición do profesor ou profesora utilizando diferentes soportes, explicando detalladamente o significado daqueles conceptos máis complexos e novidosos.
- Fomento do uso das TIC para resolver actividades, realizar traballos ou presentacións, ampliar ou complementar a información do libro, etc.
- Fomento do aspecto lúdico e creativo da linguaxe.
- Traballo dos distintos contidos da unidade a partir de textos próximos á realidade e aos intereses do alumnado.
- Fomento do interese pola poesía e por coñecer as primeiras manifestacións líricas da nosa literatura.

8. RECURSOS

Os seguintes materiais de apoio poden reforzar e ampliar o estudo dos contidos da área de Lingua galega e Literatura:

- CD audio do libro do alumno: audición da lectura inicial.
- Recursos fotocopiáveis da Proposta didáctica, con actividades de reforzo e ampliación e lecturas complementarias para traballar a comprensión lectora.
- Cadernos complementarios de ortografía, léxico, morfosintaxe e expresión escrita.

Recursos dixitais

- Libro dixital: os alumnos e alumnas poderán reforzar ou ampliar os contidos estudados utilizando os recursos dixitais dispoñibles.
- Enlaces web: <http://anayaeducacion.es> e páxinas que se suxiren no libro do alumno.

9. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- Rexistro de avaliación (no anexo de avaliación).
- Proba de avaliación da unidade (no xerador de probas escritas de avaliación).
- Outros recursos: rúbrica, diana, etc. (no anexo de avaliación).

10. MEDIDAS PARA A INCLUSIÓN E A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Que dificultades e potencialidades prevexo no grupo durante o desenvolvemento da unidade?
- Como vou minimizar as dificultades?
- Que necesidades individuais prevexo no desenvolvemento da unidade?
- Que recursos e estratexias manexarei para atender ás necesidades individuais?

11. AUTOAVALIACIÓN DO PROFESORADO

- Que porcentaxe de alumnos e alumnas alcanzaron os obxectivos de aprendizaxe da unidade?
- Que é o que mellor funcionou nesta unidade?
- Que cambiaría no desenvolvemento da unidade o próximo curso? Por que?

13. 2 UNIDADE DIDÁCTICA TEMA 3

Título

Santo André

Descrición da unidade

Esta unidade ábrese cunha imaxe de Santo André de Teixido, lugar lendario visitado por romeiros e envolto en tradicións ancestrais que se describen no texto. Ao fío desta dobre páxina de apertura, a lectura seleccionada ten que ver, asemade, con mortos e con vivos; trátase de *Frankenstein*, de Mary Shelley, que de seguro despertará o interese do alumnado. A continuación, no apartado «Análise de textos» abórdase a descrición, unha tipoloxía que se pode traballar a partir da fotografía inicial e dos fragmentos que, na lectura, presentan a personaxes e ambientes. Retomarase, ademais, no «Obradoiro de literatura».

Ben coñecidos son os ritos da herba namoradeira e dos *sanandresíños*, que á parte doutros beneficios, proporcionan amor e saúde. O amor era o tema das cantigas de amigo e, claro está, das cantigas de amor, obxecto de estudo do apartado de «Literatura». Por iso, o campo semántico que recolle o «Vocabulario» ten que ver coas emocións e os sentimentos.

Na unidade trabállanse tamén algúns signos de puntuación e comeza, co substantivo, o estudo das diferentes clases de palabras, que ocupará a sección de «Gramática» ao longo do que queda de curso. E en «Lingua e sociedade» déixase a evolución do galego para dar paso a un asunto sincrónico, relacionado coa situación actual das linguas nos Estados plurilingües.

Os contidos organízanse en apartados, de acordo coa seguinte estrutura:

- **Análise de textos:** LECTURA e COMENTARIO de «Frankenstein» (Mary Shelley: *Frankenstein*, Ed. La Voz de Galicia, col. Biblioteca Galega de Clásicos Universais). O texto descriptivo.
- **Lingua:** VOCABULARIO: Emocións e sentimentos. ORTOGRAFÍA: Signos de puntuación (1): punto, coma e punto e coma. GRAMÁTICA: O substantivo. LINGUA E SOCIEDADE: O plurilingüismo.
- **Literatura:** A cantiga de amor. ANTOLOXÍA: Cantigas de amor. COMENTARIO DE TEXTO: Cantiga «Vi eu donas, senhor, em cas d'el-rei», de Xoán Airas de Santiago. OBRADOIRO DE LITERATURA: A descrición literaria.

Ao final, inclúese unha dobre páxina (APLICA O QUE SABES), que fai un repaso por medio de actividades de carácter competencial. En conxunto, preténdese que os alumnos e alumnas adquiran os seguintes coñecementos:

- Que características definen un texto descriptivo.
- Como se fai un comentario de texto, seguindo unhas pautas dadas.
- En que casos se usan o punto, a coma e o punto e coma.
- Que características semánticas, morfolóxicas e sintácticas definen a un substantivo.
- Que é o *plurilingüismo*.
- Que características formais e temáticas definen as cantigas de amor e como se clasifican.

Temporalización:

Novembro: tres últimas semanas de novembro

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Identificar as características do texto descritivo e aplicalas en creacións propias.
- Coñecer o vocabulario básico do campo semántico das emocións e os sentimentos.
- Aplicar correctamente os signos de puntuación.
- Identificar substantivos morfolóxica e sintacticamente e clasificalos.
- Recoñecer o xénero dos substantivos e saber formar o feminino e o plural.
- Comprender o concepto de *plurilingüismo*.
- Coñecer as principais características das cantigas de amor.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
- Lectura: texto narrativo. - Os textos: a descrición. - Vocabulario relacionado coas emocións e os sentimentos. - Os signos de puntuación: o punto, a coma e o punto e coma. - O substantivo: caracterización semántica, morfolóxica e sintáctica. - O plurilingüismo. - A cantiga de amor: temas, tipos e recursos formais.	1. Ler con fluidez e comprensión un texto narrativo e comentalo seguindo uns criterios.	1.1. Le con fluidez e atención un texto e identifica as características do texto descritivo. 1.2. Escribe textos descritivos.	CCL, CD, CAA, CCEC
	2. Ampliar o vocabulario básico relacionado coas emocións e os sentimentos.	2.1. Coñece e aplica o vocabulario que conforma o campo semántico das emocións e os sentimentos.	CCL, CSC
	3. Aplicar correctamente os signos de puntuación.	3.1. Aplica correctamente o punto, a coma e o punto e coma.	CCL
	4. Categorizar e clasificar substantivos e formar o feminino e o plural.	4.1. Identifica substantivos morfolóxica e sintacticamente e clasifícaos segundo o seu significado e segundo a súa estrutura. 4.2. Identifica substantivos femininos e masculinos e forma o feminino de substantivos dados. 4.3. Forma o plural de substantivos simples e compostos.	CCL
	5. Comprender o concepto de <i>plurilingüismo</i> .	5.1. Comprende o concepto de <i>plurilingüismo</i> e enténdeo como unha realidade de carácter universal.	CCL, CSC
	6. Coñecer as principais características das cantigas de amor.	6.1. Identifica e comenta cantigas de amor.	CCL, CCEC, CAA

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Recursos fotocopiáveis (RF)

Estándares de aprendizaxe avaiables	Selección de evidencias para o portfolio
1.1. Le con fluidez e atención un texto e identifica as características do texto descritivo.	- Lectura do texto que abre a unidade do LA. - Actividades do apartado «Comentario da lectura», no LA. - Lectura complementaria e actividades sobre ela nos RF. - Actividades de ampliación nos RF.
1.2. Escribe textos descritivos.	- Actividades do «Obradoiro de literatura» do LA.
2.1. Coñece e aplica o vocabulario que conforma o campo semántico das emocións e os sentimentos.	- Actividades do LA para ampliar e practicar o vocabulario. - Actividades de reforzo nos RF.
3.1. Aplica correctamente o punto, a coma e o punto e coma.	- Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF de puntuar oracións.
4.1. Identifica substantivos morfolóxica e sintacticamente e clasifícaos segundo o seu significado e segundo a súa estrutura.	- Actividades do LA. - Actividade de reforzo nos RF de identificar, caracterizar e clasificar substantivos.
4.2. Identifica substantivos femininos e masculinos e forma o feminino de substantivos dados.	- Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF sobre o xénero do substantivo. - Actividades de ampliación nos RF sobre o xénero dos nomes.
4.3. Forma o plural de substantivos simples e compostos.	- Actividades do LA.
5.1. Comprende o concepto de <i>plurilingüismo</i> e enténdeo como unha realidade de carácter universal.	- Actividades do LA.
6.1. Identifica e comenta cantigas de amor.	- Antoloxía e comentario de texto do LA. - Actividade de reforzo nos RF sobre as cantigas da «Antoloxía».

5. COMPETENCIAS: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descriptor	Desempeño
<i>Comunicación lingüística.</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Manter unha actitude favorable cara á lectura.	Le a lectura inicial e os distintos textos sobre os que se traballan os conceptos da unidade.
	Expresarse oralmente con corrección, adecuación e coherencia.	Expón un tema diante dos compañeiros e compañeiras. Expresa a súa opinión achegando argumentos rigorosos.
	Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos. Coñece e aplica de maneira efectiva as regras de uso dos signos de puntuación.
	Entender o contexto sociocultural da lingua, así como a súa historia para un mellor uso da mesma.	Entende e utiliza a lingua como signo de identidade cultural e como código de comunicación, con independencia do seu prestixio social.
	Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.	Sabe buscar e seleccionar información en diferentes fontes (diccionario, gramática, Internet, apéndice do libro...).
	Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.	Fai a descrición dun personaxe, dunha escena e dun obxecto.
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.</i>	Recoñecer a importancia da ciencia na nosa vida cotiá.	É consciente das vantaxes da ciencia e da tecnoloxía e tamén das repercusións negativas que pode ter un mal uso das mesmas.
<i>Competencia dixital.</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en dicionarios e en diferentes páxinas de Internet para profundar e ampliar coñecementos.
	Elaborar información propia derivada de información obtida a través de medios tecnolóxicos.	Escrebe un texto argumentativo a partir da información obtida na Rede.
	Comprender as mensaxes elaboradas en códigos diversos.	Interpreta xeroglíficos e árbores de análise sintáctica. Compara un texto literario coa súa versión cinematográfica.
	Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Utiliza o CD-Audio para escoitar o texto da lectura.
<i>Aprender a aprender.</i>	Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de	Aplica técnicas de traballo que facilitan a aprendizaxe: táboas, resumos, esquemas...

	aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...	
	Planificar os recursos necesarios e os pasos que cómpre seguir no proceso de aprendizaxe.	Fai comentarios de texto e escribe descrições de acordo cunhas pautas dadas.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Comproba o que aprendeu mediante a realización de actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos vistos na unidade.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Identificar as implicacións que ten vivir nun Estado social e democrático de dereito, referendado por unha norma suprema chamada Constitución Española.	Entende, valora e respecta os dereitos de cada lingua nos Estados plurilingües.
	<i>Educación en valores:</i> Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.	Acepta e respecta os sentimentos dos demais e mostra empatía. Recoñece e respecta o valor de cada lingua con independencia do seu prestixio social.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Ser constante no traballo superando as dificultades.	Avanza na aprendizaxe con motivación e esforzo.
	Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.	Favorece a creatividade a través da elaboración dos distintos textos.
<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Mostrar respecto cara ás manifestacións do noso patrimonio histórico e cultural.	Respecta e valora a lingua como signo de identidade cultural. Valora as tradicións como expresión da nosa cultura.
	Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.	Coida o contido e a forma dos seus traballos e presentacións.

6.TAREFAS

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Recursos fotocopiáveis (RF) / Recursos dixitais (RD)

Tarefa 1: Observamos a imaxe da dobre páxina inicial e lemos o texto «Santo André».

- Comentamos a imaxe en gran grupo.
- Lemos o texto e comentámolo, achegando experiencias persoais de cadaquén, curiosidades, tradicións parecidas doutros lugares que coñezan, slogans para facer propaganda desas localidades...
- Respondemos as preguntas do recadro «Le e contesta» do LA.
- Localizamos o santuario na Rede e buscamos máis información.

Tarefa 2: Lemos e escoitamos o texto da lectura («Frankenstein») e realizamos as actividades do comentario, tendo en conta a información que achega o apartado «Análise de textos».

- Lemos e escoitamos o texto atentamente, aclarando posibles dúbidas.

- Definimos que é unha descrición, identificamos os distintos tipos e recoñecemos nun texto os recursos lingüísticos e expresivos que lle son propios.
- Escribimos descricións, seguindo as pautas que achega o apartado «Obradoiro de literatura» no LA.
- Coñecemos as suxestións metodolóxicas da PD e identificamos as ideas previas.
- Realizamos as actividades do comentario da lectura do LA.
- Lemos a lectura complementaria e realizamos as actividades sobre ela nos RF.

Tarefa 3: Ampliamos e aplicamos o léxico relacionado coas emocións e os sentimentos.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Realizamos as actividades do LA e dos RF.

Tarefa 4: Repasamos e practicamos as regras de uso do punto, a coma e o punto e coma.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA e dos RF.
- Realizamos a actividade complementaria de puntuar un texto que achegan os RD.

Tarefa 5: Categorizamos e clasificamos os substantivos e practicamos a formación do feminino e do plural.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA e dos RF.
- Realizamos a actividade complementaria sobre a clasificación dos substantivos tendo en conta o xénero que achegan os RD.
- Repasamos o estudado sobre o substantivo mediante a ficha con actividades complementarias dos RD.

Tarefa 6: Entendemos o concepto de *plurilingüismo* como unha realidade de carácter universal.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA.

Tarefa 7: Aprendemos as principais características das cantigas de amor e comentámolas.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Lemos as distintas mostras de cantigas de amor que achega a «Antoloxía» e realizamos a actividade de reforzo que se propón sobre elas nos RF.
- Comentamos unha cantiga de amor, realizando as actividades que se propoñen no LA sobre ela.

Tarefa 8: Avaliamos o aprendido.

- Aplicamos o estudado na unidade mediante as actividades que propón o LA acerca dun texto.

7. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

No desenvolvemento das tarefas empréganse diversas estratexias metodolóxicas:

- Actividade que permita anticipar as ideas previas que os alumnos e as alumnas teñen en torno aos distintos contidos que imos traballar.
- Audición individual e logo colectiva, en gran grupo, da lectura inicial co obxectivo de mellorar a comprensión oral.
- Creación dun ambiente distendido na aula para que os alumnos e alumnas se sintan a gusto para expresarse oralmente.
- Fincapé nos hábitos de traballo: analizar e redactar textos de acordo cunhas pautas; asegurar a correcta asimilación de conceptos a través dunha práctica continuada; utilizar a Rede para obter información; manexar o dicionario como fonte de consulta habitual; dispoñer dunha gramática como material de apoio, agora que empezan coa análise sintáctica das unidades da lingua; realizar esquemas, táboas, resumos... para assimilar e lembrar mellor os conceptos, etc.
- Exposición do profesor ou profesora utilizando diferentes soportes, explicando detalladamente o significado daqueles conceptos máis complexos e novidosos.
- Práctica habitual na clase da análise guiada de textos literarios.
- Fomento do uso das TIC para resolver actividades, realizar traballos ou presentacións, ampliar ou complementar a información do libro, etc.
- Fomento do aspecto lúdico e creativo da linguaxe.
- Traballo dos distintos contidos da unidade a partir de textos próximos á realidade e aos intereses do alumnado.
- Fomento do interese pola poesía e por coñecer as primeiras manifestacións líricas da nosa literatura.

8. RECURSOS

Os seguintes materiais de apoio poden reforzar e ampliar o estudo dos contidos da área de Lingua galega e Literatura:

- CD audio do libro do alumno: audición da lectura inicial.
- Recursos fotocopiáveis da Proposta didáctica, con actividades de reforzo e ampliación e lecturas complementarias para traballar a comprensión lectora.
- Cadernos complementarios de ortografía, léxico, morfosintaxe e expresión escrita.

Recursos dixitais

- Libro dixital: os alumnos e alumnas poderán reforzar ou ampliar os contidos estudados utilizando os recursos dixitais dispoñibles.
- Enlaces web: <http://anayaeducacion.es> e páxinas que se suxiren no libro do alumno.

9. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- Rexistro de avaliación (no anexo de avaliación).
- Proba de avaliación da unidade (no xerador de probas escritas de avaliación).
- Outros recursos: rúbrica, diana, etc. (no anexo de avaliación)

10. MEDIDAS PARA A INCLUSIÓN E A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Que dificultades e potencialidades prevexo no grupo durante o desenvolvemento da unidade?
- Como vou minimizar as dificultades?
- Que necesidades individuais prevexo no desenvolvemento da unidade?
- Que recursos e estratexias manexarei para atender ás necesidades individuais?

11. AUTOAVALIACIÓN DO PROFESORADO

- Que porcentaxe de alumnos e alumnas alcanzaron os obxectivos de aprendizaxe da unidade?
- Que é o que mellor funcionou nesta unidade?
- Que cambiaría no desenvolvemento da unidade o próximo curso? Por que?

13. 2 UNIDADE DIDÁCTICA TEMA 4

Título

Vigo mira ao mar

Descrición da unidade

«Vigo mira ao mar» é o título desta unidade, que se abre cunha fermosa imaxe da ría e un texto sobre a actividade do Instituto Oceanográfico. Coma sempre, formúlase unha serie de preguntas sobre o texto para favorecer a expresión oral e a participación activa do alumnado. Ademais, proporciónanse varios enlaces web para ampliar a información.

Do mar sáltase ao ceo, para abordar no «Vocabulario» o léxico relacionado co cosmos, un campo semántico que xa se adianta na lectura, pois os protagonistas mostran un interese compartido tanto polo universo virtual como polo firmamento que contemplan cos seus telescopios. Chatean sobre o tema pola noite, e ao fío da súa conversa abórdase o diálogo no apartado «Análise de textos».

As demais seccións da unidade enlazan cos seus correspondentes da unidade anterior. Así, na «Ortografía» trabállanse outros signos de puntuación; na «Gramática», outra clase de palabra (o adxectivo); en «Lingua e sociedade», aspectos relativos ás linguas en contacto; e na «Literatura», outras cantigas (as de escarnio), á parte de composicións menores.

Os contidos organízanse en apartados, de acordo coa seguinte estrutura:

- **Análise de textos:** LECTURA e COMENTARIO de «Xúpiter *on-line*» (Leticia Costas: *O corazón de Xúpiter*, Edicións Xerais). O texto dialogado.
- **Lingua:** VOCABULARIO: O Universo. ORTOGRAFÍA: Signos de puntuación (2): dous puntos, puntos suspensivos, raia. GRAMÁTICA: O adxectivo. LINGUA E SOCIEDADE: Bilingüismo, diglosia e normalización lingüística.
- **Literatura:** As cantigas de escarnio. Os xéneros menores. ANTOLOXÍA: Cantigas de escarnio e pastorela. COMENTARIO DE TEXTO: Cantiga «Quem a sesta quiser dormir», de Pero da Ponte. OBRADOIRO DE LITERATURA: Reelaboración de textos.

Ao final, inclúese unha dobre páxina (APLICA O QUE SABES), que fai un repaso por medio de actividades de carácter competencial. En conxunto, preténdese que os alumnos e alumnas adquiran os seguintes coñecementos:

- Que características definen un texto dialogado.
- Como se fai un comentario de texto, seguindo unhas pautas dadas.
- En que casos se usan os dous puntos, os puntos suspensivos e a raia.
- Que características semánticas, morfolóxicas e sintácticas definen a un adxectivo.
- Que se entende por *bilingüismo*, *diglosia* e *normalización lingüística*.
- Que características formais e temáticas definen as cantigas de escarnio e como se clasifican.

- Que se entende por *xéneros menores* na lírica galego-portuguesa medieval e cales son.
- Como se reelabora un texto, de acordo cuns pasos dados.

Temporalización:

Novembro: última semana Decembro: primeira quincena

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Identificar as características do texto dialogado.
- Coñecer o vocabulario básico do campo semántico do universo.
- Aplicar correctamente os signos de puntuación.
- Identificar e clasificar adxectivos, aplicar as regras de concordancia e coñecer os distintos graos nos que pode aparecer.
- Entender e diferenciar os conceptos de *bilingüismo*, *diglosia* e *normalización lingüística*.
- Coñecer as principais características das cantigas de escarnio e das composicións que se agrupan na categoría de xéneros menores.
- Reescribir textos.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
- Lectura: texto dialogado. - Os textos: o texto dialogado. - Vocabulario relacionado co universo. - Os signos de puntuación: os dous puntos, os puntos suspensivos e a raia. - O adxectivo: caracterización semántica, morfolóxica e sintáctica. - O bilingüismo, a diglosia e a normalización lingüística. - A cantiga de escarnio e maldicir: tipos, temas e recursos formais. - Os xéneros menores. - Reelaboración de textos.	1. Ler con fluidez e comprensión un texto dialogado e comentalo seguindo uns criterios.	1.1. Le un texto e coméntao analizando as características lingüísticas e as marcas gráficas dun texto dialogado.	CCL, CD, CAA
	2. Ampliar o vocabulario básico relacionado co universo.	2.1. Coñece e aplica o vocabulario que conforma o campo semántico do universo.	CCL, CMCT
	3. Aplicar correctamente os signos de puntuación.	3.1. Aplica correctamente os dous puntos, os puntos suspensivos e a raia.	CCL
	4. Identificar e clasificar adxectivos, aplicar as regras de concordancia e coñecer os distintos graos nos que pode aparecer.	4.1. Identifica e clasifica adxectivos. 4.2. Aplica as normas de concordancia do adxectivo, escribindo femininos e plurais doutros dados. 4.3. Diferencia os graos do adxectivo e aplica correctamente as partículas	CCL

		comparativas.	
	5. Entender e diferenciar os conceptos de <i>bilingüismo</i> , <i>diglosia</i> e <i>normalización lingüística</i> .	5.1. Diferencia entre bilingüismo e diglosia e recoñece a importancia de normalizar o uso dunha lingua.	CCL, CSC
	6. Coñecer as características propias das cantigas de escarnio e dos xéneros menores, e facer un comentario seguindo uns criterios dados.	6.1. Recoñece as características propias da cantiga de escarnio e maldicir e comenta un texto representativo do xénero. 6.2. Identifica e caracteriza algunhas composicións consideradas como xéneros menores.	CCL, CCEC
	7. Reescribir e ampliar textos.	7.1. Reelabora textos a partir dunhas pautas dadas.	CCL, CAA, CCEC

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Recursos fotocopiáveis (RF)

Estándares de aprendizaxe avaliábeis	Selección de evidencias para o portfolio
1.1. Le un texto e coméntao analizando as características lingüísticas e as marcas gráficas dun texto dialogado.	- Lectura do texto que abre a unidade do LA. - Actividades do apartado «Comentario da lectura», no LA. - Lectura complementaria e actividades sobre ela nos RF.
2.1. Coñece e aplica o vocabulario que conforma o campo semántico do universo.	- Actividades do LA para ampliar e practicar o vocabulario.
3.1. Aplica correctamente os dous puntos, os puntos suspensivos e a raia.	- Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF de puntuar oracións e textos.
4.1. Identifica e clasifica adxectivos.	- Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF de completar un texto con adxectivos e de explicar o significado que achegan.
4.2. Aplica as normas de concordancia do adxectivo, escribindo femininos e plurais doutros dados.	- Actividades do LA. - Actividade de reforzo nos RF sobre a formación do feminino de adxectivos dados.

4.3. Diferencia os graos do adxectivo e aplica correctamente as partículas comparativas.	- Actividades do LA.
5.1. Diferencia entre bilingüismo e diglosia e recoñece a importancia de normalizar o uso dunha lingua.	- Actividades do LA.
6.1. Recoñece as características propias da cantiga de escarnio e maldicir e comenta un texto representativo do xénero.	- Antoloxía e comentario de texto do LA. - Actividades de ampliación nos RF de comentar cantigas.
6.2. Identifica e caracteriza algunhas composicións consideradas como xéneros menores.	- Antoloxía do LA.
7.1. Reelabora textos a partir dunhas pautas dadas.	- Actividades do «Obradoiro de literatura», no LA.

5. COMPETENCIAS: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Comunicación lingüística.</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Manter unha actitude favorable cara á lectura.	Le a lectura inicial e os distintos textos sobre os que se traballan os conceptos da unidade.
	Expresarse oralmente con corrección, adecuación e coherencia.	Achega as súas ideas de maneira ordenada nos debates propostos na clase.
	Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos. Coñece e aplica de maneira efectiva as regras de uso dos signos de puntuación.
	Entender o contexto sociocultural da lingua, así como a súa historia para un mellor uso da mesma.	Diferencia e utiliza con corrección as linguas en contacto que coñece e coas que convive.
	Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.	Sabe buscar e seleccionar información en diferentes fontes (diccionario, gramática, Internet...).
	Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.	Escribe un texto dialogado. Reescribe e amplía textos.
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.</i>	Interactuar co contorno natural de maneira respectuosa.	Aprecia o valor e a beleza do contorno natural e mostra unha actitude de respecto e compromiso cara ao coidado do medio.
	Tomar conciencia dos cambios producidos polo ser humano no contorno natural e das repercusións para a vida	Entende as consecuencias que teñen no contorno determinados comportamentos humanos.

	futura.	
<i>Competencia dixital.</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en dicionarios e en diferentes páxinas de Internet para profundar e ampliar coñecementos.
	Comprender as mensaxes elaboradas en códigos diversos.	Interpreta emoticonas e árbores de análise sintáctica.
	Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Utiliza o CD-Audio para escoitar o texto da lectura.
<i>Aprender a aprender.</i>	Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...	Aplica técnicas de traballo que facilitan a aprendizaxe: táboas, resumos, esquemas...
	Planificar os recursos necesarios e os pasos que cómpre seguir no proceso de aprendizaxe.	Fai comentarios de texto e reescribe textos de acordo cunhas pautas dadas.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Autoavalía a súa competencia lingüística en galego e en castelán. Comproba o que aprendeu mediante a realización de actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos vistos na unidade.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Identificar as implicacións que ten vivir nun Estado social e democrático de dereito, referendado por unha norma suprema chamada Constitución Española.	Entende, valora e respecta os dereitos de cada lingua en territorios onde, como en Galicia, existen lingua en contacto.
	<i>Educación en valores:</i> Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.	Rexeita actitudes discriminatorias cara ás linguas. Mostra unha actitude conciliadora en situacións de conflito lingüístico.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Ser constante no traballo superando as dificultades.	Avanza na aprendizaxe con motivación e esforzo.
	Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.	Favorece a creatividade a través da elaboración dos distintos textos.
<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Mostrar respecto cara ás manifestacións do noso patrimonio histórico e cultural.	Respecta e valora a lingua como signo de identidade cultural. Entende a gran riqueza cultural que achega o bilingüismo á nosa sociedade.
	Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.	Coida o contido e a forma dos seus traballos e presentacións.

6. TAREFAS

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Recursos fotocopiáveis (RF) / Recursos dixitais (RD)

Tarefa 1: Observamos a imaxe da dobre páxina inicial e lemos o texto «Vigo mira ao mar».

- Comentamos e describimos en gran grupo a imaxe da ría de Vigo.

- Lemos o texto, resolvemos posibles dúbidas e comentámolo, achegando experiencias persoais, curiosidades, información...
- Respondemos as preguntas do recadro «Le e contesta» do LA.
- Buscamos máis información sobre centros oceanográficos e as actividades que desenvolven.

Tarefa 2: Lemos e escoitamos o texto da lectura («Xúpiter *on-line*») e realizamos as actividades do comentario, tendo en conta a información que achega o apartado «Análise de textos».

- Lemos e escoitamos o texto atentamente, aclarando posibles dúbidas.
- Definimos que é un texto dialogado, identificamos as súas características e diferenciamos entre estilo directo e indirecto.
- Reescribimos, reelaboramos e ampliamos textos, seguindo as pautas que achega o apartado «Obradoiro de literatura» no LA.
- Coñecemos as suxestións metodolóxicas da PD e identificamos as ideas previas.
- Realizamos as actividades do comentario da lectura do LA.
- Lemos a lectura complementaria e realizamos as actividades sobre ela nos RF.

Tarefa 3: Ampliamos e aplicamos o léxico relacionado co universo.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Realizamos as actividades do LA.

Tarefa 4: Repasamos e practicamos as regras de uso dos dous puntos, os puntos suspensivos e a raia.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA e dos RF.
- Realizamos a actividade complementaria de puntuar un texto que achegan os RD.

Tarefa 5: Categorizamos e clasificamos os adxectivos.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA e dos RF.
- Repasamos o estudado sobre o adxectivo mediante a actividade complementaria que achegan os RD.

Tarefa 6: Diferenciamos entre bilingüismo e diglosia e explicamos a importancia de adoptar medidas de normalización dunha lingua.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA.

Tarefa 7: Aprendemos as principais características das cantigas de escarnio e maldicir e das composicións que se consideran xéneros menores.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.

- Lemos as distintas mostras de cantigas de escarnio e maldicir que achega a «Antoloxía» e facemos o comentario de «Quem a sesta quiser dormir», de Pero da Ponte.
- Lemos e comentamos a pastorela que se inclúe na «Antoloxía».
- Realizamos as actividades dos RF.

Tarefa 8: Aprendemos a reelaborar textos.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Realizamos as actividades do LA.

Tarefa 9: Avaliamos o aprendido.

- Aplicamos o estudado na unidade mediante as actividades que propón o LA acerca dun texto.

7. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

No desenvolvemento das tarefas empréganse diversas estratexias metodolóxicas:

- Actividade que permita anticipar as ideas previas que os alumnos e as alumnas teñen en torno aos distintos contidos que imos traballar.
- Audición individual e logo colectiva, en gran grupo, da lectura inicial co obxectivo de mellorar a comprensión oral.
- Creación dun ambiente distendido na aula para que os alumnos e alumnas se sintan a gusto para expresarse oralmente.
- Fincapé nos hábitos de traballo: analizar e redactar textos de acordo cunhas pautas; asegurar a correcta asimilación de conceptos a través dunha práctica continuada; utilizar a Rede para obter información; manexar o dicionario como fonte de consulta habitual; dispoñer dunha gramática como material de apoio; realizar esquemas, táboas, resumos... para asimilar e lembrar mellor os conceptos, etc.
- Exposición do profesor ou profesora utilizando diferentes soportes, explicando detalladamente o significado daqueles conceptos máis complexos e novidosos.
- Traballo en grupo que consiste nun xogo que favoreza o uso do adxectivo:

Anotarase no encerado unha lista de substantivos, e os alumnos e alumnas irán propoñendo adxectivos que concorden con eles. En parellas, escribirán breves textos literarios coas combinacións máis valoradas, perseguindo o concepto que acuñou o italiano Gianni Rodari, de «binomio fantástico». Finalmente leranse en voz alta e elixirase o máis votado.

- Práctica habitual na clase da análise guiada de textos literarios.
- Fomento do uso das TIC para resolver actividades, realizar traballos ou presentacións, ampliar ou complementar a información do libro, etc.
- Fomento do aspecto lúdico e creativo da linguaxe.
- Traballo dos distintos contidos da unidade a partir de textos próximos á realidade e aos intereses do alumnado.
- Fomento do interese pola poesía e por coñecer as primeiras manifestacións líricas da nosa literatura.
- Repaso xeral dos contidos do trimestre.

8. RECURSOS

Os seguintes materiais de apoio poden reforzar e ampliar o estudo dos contidos da área de Lingua galega e Literatura:

- CD audio do libro do alumno: audición da lectura inicial.
- Recursos fotocopiáveis da Proposta didáctica, con actividades de reforzo e ampliación e lecturas complementarias para traballar a comprensión lectora.
- Cadernos complementarios de ortografía, léxico, morfosintaxe e expresión escrita.

Recursos dixitais

- Libro dixital: os alumnos e alumnas poderán reforzar ou ampliar os contidos estudados utilizando os recursos dixitais dispoñibles.
- Enlaces web: <http://anayaeducacion.es> e páxinas que se suxiren no libro do alumno.

9. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- Rexistro de avaliación (no anexo de avaliación).
- Proba de avaliación da unidade (no xerador de probas escritas de avaliación).
- Outros recursos: rúbrica, diana, etc. (no anexo de avaliación).

10. MEDIDAS PARA A INCLUSIÓN E A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Que dificultades e potencialidades prevexo no grupo durante o desenvolvemento da unidade?
- Como vou minimizar as dificultades?
- Que necesidades individuais prevexo no desenvolvemento da unidade?
- Que recursos e estratexias manexarei para atender ás necesidades individuais?

11. AUTOAVALIACIÓN DO PROFESORADO

- Que porcentaxe de alumnos e alumnas alcanzaron os obxectivos de aprendizaxe da unidade?
- Que é o que mellor funcionou nesta unidade?
- Que cambiaría no desenvolvemento da unidade o próximo curso? Por que?

13. 2 UNIDADE DIDÁCTICA TEMA 5

Título

O curro de Sabucedo

Descrición da unidade

A dobre páxina inicial que abre esta unidade dá a coñecer unha das nosas tradicións máis antigas, que se remonta á época prerromana: a rapa das bestas. Logo vén a lectura, que neste caso é un cómic, un xénero moi atractivo para o alumnado e que se traballará nos apartados «Análise de textos» e «Obradoiro de literatura». O «Vocabulario» recolle un léxico que ten moito que ver coa banda deseñada: as artes.

A «Ortografía» aborda o uso das maiúsculas e as minúsculas, e a «Gramática» continúa co estudo das clases de palabras para centrarse na análise de dúas clases de determinantes: o artigo e o demostrativo. En relación co asunto do plurilingüismo, o bilingüismo, a diglosia e a

normalización lingüística, que se explicaran no trimestre anterior, en «Lingua e sociedade» expónse unha visión xeral das linguas da Península Ibérica.

Coas *Cantigas de Santa María* remata o percorrido pola poesía galego-portuguesa, que se iniciara a principio de curso. Ocupan boa parte da «Literatura» e da «Antoloxía», e ademais elixiuse unha delas como texto para o comentario. Complétase a literatura medieval coa prosa, da que se achegan exemplos do ciclo artúrico (*A demanda do Santo Graal*) e das *Milagres de Santiago*.

Os contidos organízanse en apartados, de acordo coa seguinte estrutura:

- **Análise de textos:** LECTURA e COMENTARIO de «Ardalén» (Miguelanxo Prado: *Ardalén*, Ed. El Patitio Editorial). A banda deseñada.
- **Lingua:** VOCABULARIO: As artes. ORTOGRAFÍA: Maiúsculas e minúsculas. GRAMÁTICA: Os determinantes (1): o artigo e os demostrativos. LINGUA E SOCIEDADE: As linguas da Península Ibérica.
- **Literatura:** As *Cantigas de Santa María*. A prosa medieval. ANTOLOXÍA: Cantiga de Santa María. Textos en prosa tomados, respectivamente, de *Milagres de Santiago* e d'*A demanda do Santo Graal*. COMENTARIO DE TEXTO: Cantiga de Santa María. OBRADOIRO DE LITERATURA: Creación dun cómic.

Ao final, inclúese unha dobre páxina (APLICA O QUE SABES), que fai un repaso por medio de actividades de carácter competencial. En conxunto, preténdese que os alumnos e alumnas adquiran os seguintes coñecementos:

- Cales son as principais características que definen a banda deseñada.
- Como se fai o comentario dun cómic, seguindo unhas pautas dadas.
- En que casos se usan a maiúscula e a minúscula.
- Cal é a función dos determinantes e como se clasifican.
- Que características semánticas, morfolóxicas e sintácticas definen aos artigos e aos demostrativos.
- Cal é o status legal e social das linguas da Península Ibérica.
- Cantas son, como se clasifican e cales son as características das *Cantigas de Santa María*.
- Que xéneros e que títulos son os máis destacados da prosa medieval.

Temporalización: Xaneiro: 2º e 3º semana

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Recoñecer as características dos códigos, lingüístico e iconográfico, do cómic.
- Coñecer o vocabulario básico das artes.
- Utilizar correctamente as maiúsculas e as minúsculas.
- Coñecer a función dos determinantes e as súas clases.
- Coñecer e aplicar correctamente os artigos e os demostrativos.
- Coñecer as linguas que se falan na Península Ibérica e o status de cada unha.
- Coñecer as principais características da lírica relixiosa galego-portuguesa.
- Introducirse lixeiramente na prosa medieval.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
----------	-------------------------	--------------------------------------	----

- Lectura: cómic. - Os textos: a banda deseñada. - Vocabulario relacionado coas artes. - O uso das maiúsculas e das minúsculas. - Os determinantes: artigos e demostrativos. - As linguas de España. - As <i>Cantigas de Santa María</i> e a prosa medieval.	1. Ler con fluidez e comprensión un cómic e comentalo seguindo uns criterios.	1.1. Le con fluidez e atención un cómic e identifica os códigos lingüístico e iconográfico empregados. 1.2. Crea un cómic a partir dunhas pautas dadas.	CCL, CD, CAA, CCEC
	2. Ampliar o vocabulario básico relacionado coas artes.	2.1. Coñece e aplica o vocabulario que conforma o campo semántico das artes.	CCL, CCEC
	3. Coñecer o uso das maiúsculas e as minúsculas e utilízalas correctamente.	3.1. Utiliza correctamente as maiúsculas e as minúsculas.	CCL
	4. Coñecer a función dos determinantes e as súas clases e utilizar correctamente os artigos e os demostrativos.	4.1. Identifica os determinantes e sabe cal é a súa función. 4.2. Identifica e aplica os artigos e as súas contraccións. 4.3. Identifica e aplica os demostrativos e as súas contraccións.	CCL
	5. Identificar as linguas da Península Ibérica e o status de cada unha.	5.1. Identifica as linguas da Península Ibérica e sabe cal é o seu status oficial.	CCL, CSC
	6. Coñecer as principais características da lírica relixiosa galego-portuguesa e introducirse na prosa medieval.	6.1. Identifica e comenta <i>Cantigas de Santa María</i> . 6.2. Coñece algunhas obras da literatura galega medieval en prosa.	CCL, CAA, CCEC

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Estándares de aprendizaxe avaiables	Selección de evidencias para o portfolio
1.1. Le con fluidez e atención un cómic e identifica os códigos lingüístico e iconográfico empregados.	- Lectura do cómic que abre a unidade do LA. - Actividades do apartado «Comentario da lectura», no LA. - Lectura complementaria e actividades sobre ela nos RF. - Actividades de ampliación nos RF.
1.2. Crea un cómic a partir dunhas pautas dadas.	- Actividades do apartado «Obradoiro de literatura», no LA.

2.1. Coñece e aplica o vocabulario que conforma o campo semántico das artes.	- Actividades do LA para ampliar e practicar o vocabulario. - Actividades de reforzo nos RF.
3.1. Utiliza correctamente as maiúsculas e as minúsculas.	- Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF para practicar o uso das maiúsculas e as minúsculas.
4.1. Identifica os determinantes e sabe cal é a súa función.	- Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF de identificar determinantes e a súa función.
4.2. Identifica e aplica os artigos e as súas contraccións.	- Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF de completar oracións con artigos e as súas contraccións.
4.3. Identifica e aplica os demostrativos e as súas contraccións.	- Actividades do LA.
5.1. Identifica as linguas da Península Ibérica e sabe cal é o seu status oficial.	- Actividades do LA.
6.1. Identifica e comenta <i>Cantigas de Santa María</i> .	- Antoloxía e comentario de texto do LA. - Actividade de reforzo nos RF sobre as cantigas da «Antoloxía».
6.2. Coñece algunhas obras da literatura galega medieval en prosa.	- Antoloxía do LA. - Actividades de ampliación dos RF sobre un texto medieval en prosa.

5. COMPETENCIAS: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Comunicación lingüística.</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Manter unha actitude favorable cara á lectura.	Le o cómic inicial e os distintos textos sobre os que se traballan os conceptos da unidade.
	Expresarse oralmente con corrección, adecuación e coherencia.	Comparte ideas en gran grupo acerca dun tema proposto. Expresa a súa opinión achegando argumentos rigorosos.
	Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos. Coñece e aplica de maneira efectiva as regras de uso das maiúsculas.

	Entender o contexto sociocultural da lingua, así como a súa historia para un mellor uso da mesma.	Diferencia e utiliza con corrección as dúas linguas oficiais en Galicia: o galego e o castelán.
	Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.	Sabe buscar e seleccionar información en diferentes fontes (dicionario, gramática, Internet...).
	Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.	Crea un cómic.
	Producir textos escritos de diversa complexidade para o seu uso en situacións cotiás ou de materias diversas.	Redacta un breve texto acerca das vantaxes de camiñar.
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.</i>	Desenvolver e promover hábitos de vida saudable en canto a alimentación e exercicio físico.	É consciente da importancia de adoptar costumes saudables, como camiñar en lugar de usar medios de transporte.
<i>Competencia dixital.</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en dicionarios e en diferentes páxinas de Internet para profundar e ampliar coñecementos.
	Elaborar información propia derivada de información obtida a través de medios tecnolóxicos.	Interpreta e comenta información obtida na Rede. Utiliza programas e aplicacións para crear o seu propio cómic.
	Comprender as mensaxes elaboradas en códigos diversos.	Interpreta un plano e árbores de análise sintáctica.
	Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Utiliza o CD-Audio para escoitar o cómic que serve como lectura para a unidade.
<i>Aprender a aprender.</i>	Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...	Aplica técnicas de traballo que facilitan a aprendizaxe: táboas, resumos, esquemas...
	Planificar os recursos necesarios e os pasos que cómpre seguir no proceso de aprendizaxe.	Fai comentarios de texto e elabora un cómic de acordo cunhas pautas dadas.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Comproba o que aprendeu mediante a realización de actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos vistos na unidade.

<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Identificar as implicacións que ten vivir nun Estado social e democrático de dereito, referendado por unha norma suprema chamada Constitución Española.	Entende, valora e respecta os dereitos de cada lingua nas comunidades autónomas onde hai outra lingua oficial á parte do castelán.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Ser constante no traballo superando as dificultades.	Avanza na aprendizaxe con motivación e esforzo.
	Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.	Favorece a creatividade a través da elaboración dos distintos textos.
<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Mostrar respecto cara ás manifestacións do noso patrimonio histórico e cultural.	Respecta e valora a lingua como signo de identidade cultural. Valora as tradicións como expresión da nosa cultura.
	Valorar a interculturalidade como unha fonte de riqueza persoal e cultural.	Coñece e valora a irmandade histórica entre o portugués e o galego.
	Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.	Coida o contido e a forma dos seus traballos e presentacións.

6. TAREFAS

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Recursos fotocopiáveis (RF) / Recursos dixitais (RD)

Tarefa 1: Observamos a imaxe da dobre páxina inicial e lemos o texto «O curro de Sabucedo».

- Comentamos a imaxe en gran grupo.
- Lemos o texto e comentámolo, achegando experiencias persoais, curiosidades, tradicións parecidas doutros lugares que coñezan, información...
- Respondemos as preguntas do recadro «Le e contesta» do LA.
- Vemos o documental *Rapa das bestas* e comentámolo en gran grupo.

Tarefa 2: Lemos e escoitamos o cómic («Ardalén») e realizamos as actividades do comentario, tendo en conta a información que achega o apartado «Análise de textos».

- Lemos e escoitamos o cómic atentamente, aclarando posibles dúbidas.
- Definimos a banda deseñada e aprendemos as principais características da linguaxe do cómic.
- Creamos un cómic, seguindo as pautas que achega o apartado «Obradoiro de literatura» no LA.
- Coñecemos as suxestións metodolóxicas da PD e identificamos as ideas previas.
- Realizamos as actividades do comentario da lectura do LA.
- Lemos a lectura complementaria e realizamos as actividades sobre ela nos RF.

Tarefa 3: Ampliamos e aplicamos o léxico relacionado coas artes.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Realizamos as actividades do LA e dos RF.

Tarefa 4: Repasamos e practicamos as regras de uso das maiúsculas.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA e dos RF.

Tarefa 5: Lembramos a función dos determinantes e o uso dos artigos e dos demostrativos.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA e dos RF.
- Complementamos a exposición do LA coa información que achegan os RD sobre os valores especiais dos demostrativos.

Tarefa 6: Coñecemos a situación social e legal das linguas da Península Ibérica.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA.

Tarefa 7: Aprendemos as principais características das *Cantigas de Santa María* e da prosa medieval.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Lemos a cantiga e os textos en prosa que achega a «Antoloxía».
- Comentamos unha cantiga de Santa María, realizando as actividades que se propoñen no LA sobre ela.
- Realizamos as actividades dos RF.

Tarefa 8: Avaliamos o aprendido.

- Aplicamos o estudado na unidade mediante as actividades que propón o LA acerca dun texto.

7. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

No desenvolvemento das tarefas empréganse diversas estratexias metodolóxicas:

- Actividade que permita anticipar as ideas previas que os alumnos e as alumnas teñen en torno aos distintos contidos que imos traballar.
- Audición individual e logo colectiva, en gran grupo, do cómic co obxectivo de mellorar a comprensión oral.
- Creación dun ambiente distendido na aula para que os alumnos e alumnas se sintan a gusto para expresarse oralmente.
- Fincapé nos hábitos de traballo: analizar e redactar textos de acordo cunhas pautas; asegurar a correcta asimilación de conceptos a través dunha práctica continuada; utilizar a Rede para obter información; manexar o dicionario como fonte de consulta habitual; dispoñer dunha gramática como material de apoio; realizar esquemas, táboas, resumos... para assimilar e lembrar mellor os conceptos, etc.
- Exposición do profesor ou profesora utilizando diferentes soportes, explicando detalladamente o significado daqueles conceptos máis complexos e novidosos. Neste sentido, cómpre facer fincapé sobre a diferenza entre *determinantes* e *adxectivos determinativos* e precisar que os

segundos son clases de palabras ou categorías gramaticais, mentres que o termo *determinante* alude á función que desenvolven dentro da frase, función que comparten cos artigos.

- Práctica habitual na clase da análise guiada de textos literarios.
- Fomento do uso das TIC para resolver actividades, crear un cómic, ampliar ou complementar a información do libro, etc.
- Fomento do aspecto lúdico e creativo da linguaxe.
- Traballo dos distintos contidos da unidade a partir de textos próximos á realidade e aos intereses do alumnado.
- Fomento do interese pola poesía e por coñecer algunhas manifestacións da prosa medieval.

8. RECURSOS

Os seguintes materiais de apoio poden reforzar e ampliar o estudo dos contidos da área de Lingua galega e Literatura:

- CD audio do libro do alumno: audición da lectura inicial.
- Recursos fotocopiáveis da Proposta didáctica, con actividades de reforzo e ampliación e lecturas complementarias para traballar a comprensión lectora.
- Cadernos complementarios de ortografía, léxico, morfosintaxe e expresión escrita.

Recursos dixitais

- Libro dixital: os alumnos e alumnas poderán reforzar ou ampliar os contidos estudados utilizando os recursos dixitais dispoñibles.
- Enlaces web: <http://anayaeducacion.es> e páxinas que se suxiren no libro do alumno.

9. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- Rexistro de avaliación (no anexo de avaliación).
- Proba de avaliación da unidade (no xerador de probas escritas de avaliación).
- Outros recursos: rúbrica, diana, etc. (no anexo de avaliación).

10. MEDIDAS PARA A INCLUSIÓN E A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Que dificultades e potencialidades prevexo no grupo durante o desenvolvemento da unidade?
- Como vou minimizar as dificultades?
- Que necesidades individuais prevexo no desenvolvemento da unidade?
- Que recursos e estratexias manexarei para atender ás necesidades individuais?

11. AUTOAVALIACIÓN DO PROFESORADO

- Que porcentaxe de alumnos e alumnas alcanzaron os obxectivos de aprendizaxe da unidade.
- Que é o que mellor funcionou nesta unidade?
- Que cambiaría no desenvolvemento da unidade o próximo curso? Por que?

13. 2 UNIDADE DIDÁCTICA TEMA 6

Título

*Entroido de Laza***Descrición da unidade**

Xa está próximo o Entroido, e achegámonos a el desde a dobre páxina inicial da unidade, que se abre cunha vistosa fotografía e cun texto de presentación sobre esta festa tan popular, especialmente nalgúns lugares de Galicia. Esas e outras localidades servirán para traballar o contido que se recolle no apartado de «Vocabulario»: os topónimos.

Como lectura elixiuse un fermoso poema de Celso Emilio Ferreiro, sobre o que se ofrecen abundantes exercicios para o seu comentario. A poesía é tamén obxecto de estudo na «Análise de textos», e vólvese sobre ela no «Obradoiro de literatura», que propón a creación e a recreación poética a partir dunhas pautas dadas.

A «Ortografía» explica algúns procedementos para a redución de palabras, e a «Gramática» continúa co estudo dos determinantes que comezara no tema anterior.

Nesta unidade retómase o percorrido pola historia da lingua, que se iniciara na 1 e na 2. E faise para entender mellor o contexto no que se desenvolveu a literatura entre os séculos XVI e XVIII, período de decadencia para o galego como consecuencia da penetración do castelán, da que se fai eco o «Pranto da Frouseira», poema que se escolleu para o «Comentario de texto».

Os contidos organízanse en apartados, de acordo coa seguinte estrutura:

- **Análise de textos:** LECTURA e COMENTARIO de «Eu en ti» (Celso Emilio Ferreiro: *O soño sulagado*, Edicións Xerais). O texto poético.
- **Lingua:** VOCABULARIO: Topónimos e xentilicios. ORTOGRAFÍA: Procedementos de redución de palabras (abreviaturas, símbolos, siglas e acrónimos). GRAMÁTICA: Os determinantes (2): os posesivos, os numerais, os indefinidos e os interrogativos e exclamativos. LINGUA E SOCIEDADE: O galego medio.
- **Literatura:** A literatura dos séculos XV a XVIII. ANTOLOXÍA: poemas e fragmento teatral do período literario estudado. COMENTARIO DE TEXTO: «Pranto da Frouseira». OBRADOIRO DE LITERATURA: Creación de poemas.

Ao final, inclúese unha dobre páxina (APLICA O QUE SABES), que fai un repaso por medio de actividades de carácter competencial. En conxunto, preténdese que os alumnos e alumnas adquieran os seguintes coñecementos:

- Cales son as principais características dos textos poéticos.
- Como se fai o comentario dun texto poético, seguindo unhas pautas dadas.
- Que son e como se poden clasificar os topónimos.
- Cales son os principais procedementos de redución de palabras.
- Que características semánticas, morfolóxicas e sintácticas definen aos posesivos, numerais, indefinidos, interrogativos e exclamativos.
- Cal era a situación do galego entre os séculos XV e XVIII.
- Cales son as principais manifestacións literarias en galego entre os séculos XV e XVIII.

Temporalización: Xaneiro: última semana Febreiro: 1ª semana

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Identificar as características específicas dos textos poéticos, e aplicalas en creacións propias.
- Coñecer o vocabulario básico das artes.
- Identificar topónimos e relacionalos cos seus xentilicios.
- Coñecer e aplicar correctamente os procedementos de redución de palabras.
- Coñecer e aplicar correctamente os posesivos, numerais, indefinidos, interrogativos e exclamativos.
- Coñecer a situación do galego entre os séculos XV e XVIII.
- Coñecer as principais manifestacións literarias en galego entre os séculos XV e XVIII.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
- Lectura: poema. - Os textos: o texto poético. - Vocabulario relacionado coa espeleoloxía e outros deportes. - Uso de <i>b</i> e <i>v</i>. - O pronome persoal: formas tónicas e átonas. - O galego no século XIX. - A literatura do século XIX.	1. Ler con fluidez e comprensión un poema e comentalo seguindo uns criterios.	1.1. Le con fluidez e atención un poema e identifica as características que lle son propias. 1.2. Compón poemas seguindo unhas pautas dadas.	CCL, CD, CAA, CCEC
	2. Identificar, clasificar e analizar a orixe de determinados topónimos e relacionalos cos seus xentilicios.	2.1. Identifica e analiza topónimos e clasifícaos segundo a súa orixe. 2.2. Relaciona topónimos dados cos xentilicios correspondentes.	CCL
	3. Coñecer e aplicar correctamente os procedementos de redución de palabras.	3.1. Recoñece e interpreta abreviaturas, símbolos, siglas e acrónimos.	CCL, CMCT
	4. Recoñecer e aplicar correctamente os posesivos, os numerais, os indefinidos e os interrogativos e exclamativos, tanto na súa función de determinante como pronominal.	4.1. Identifica e aplica os posesivos. 4.2. Identifica e aplica os numerais. 4.3. Identifica e aplica os indefinidos. 4.4. Identifica e aplica os interrogativos e exclamativos.	CCL, CMCT
	5. Coñecer a situación e a evolución do galego entre os séculos XV e XVIII.	5.1. Coñece cal era a situación e o status do galego entre os séculos XV e XVIII.	CCL, CSC, CCEC
	6. Coñecer a situación da nosa literatura entre os séculos XV e XVIII.	6.1. Coñece a situación da literatura galega nos chamados «Séculos Escuros» e coñece algunhas mostras literarias conservadas, así como as principais figuras dese período.	CCL, CCEC

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Estándares de aprendizaxe avaliábeis	Selección de evidencias para o portfolio
1.1. Le con fluidez e atención un poema e identifica as características que lle son propias.	- Lectura do poema que abre a unidade do LA. - Actividades do apartado «Comentario da lectura», no LA. - Lectura complementaria e actividades sobre ela nos RF. - Actividades de ampliación nos RF.
1.2. Compón poemas seguindo unhas pautas dadas.	- Actividades do apartado «Obradoiro de literatura», no LA.
2.1. Identifica e analiza topónimos e clasifícaos segundo a súa orixe.	- Actividades do LA para traballar os topónimos. - Actividades de reforzo nos RF de identificar e clasificar topónimos.
2.2. Relaciona topónimos dados cos xentilicios correspondentes.	- Actividades do LA para traballar a relación entre topónimos e xentilicios.
3.1. Recoñece e interpreta abreviaturas, símbolos, siglas e acrónimos.	- Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF de identificar e clasificar siglas.
4.1. Identifica e aplica os posesivos.	- Actividades do LA. - Actividade de reforzo nos RF de completar oracións con demostrativos ou posesivos.
4.2. Identifica e aplica os numerais.	- Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF de completar ou escribir oracións con adxectivos determinativos numerais.
4.3. Identifica e aplica os indefinidos.	- Actividades do LA. - Actividade de reforzo nos RF de completar oracións con adxectivos determinativos en función pronominal.
4.4. Identifica e aplica os interrogativos e exclamativos.	- Actividades do LA. - Actividade de reforzo nos RF de completar oracións con adxectivos determinativos en función pronominal.
5.1. Coñece cal era a situación e o status do galego entre os séculos xv e xviii.	- Actividades do LA.
6.1. Coñece a situación da literatura galega nos chamados «Séculos Escuros» e coñece algunhas mostras literarias conservadas, así como as principais figuras dese período.	- Antoloxía e comentario de texto do LA. - Actividade de reforzo nos RF sobre as cantigas da «Antoloxía».

5. COMPETENCIAS: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Comunicación lingüística.</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Manter unha actitude favorable cara á lectura.	Le o poema inicial e os distintos textos sobre os que se traballan os conceptos da unidade.
	Expresarse oralmente con corrección, adecuación e coherencia.	Participa activamente en debates que se propoñen na clase.
	Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos. Coñece e aplica de maneira efectiva distintos procedementos de redución de palabras.
	Entender o contexto sociocultural da lingua, así como a súa historia para un mellor uso da mesma.	Diferencia e utiliza con corrección as dúas linguas oficiais en Galicia: o galego e o castelán.
	Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.	Sabe buscar e seleccionar información en diferentes fontes (diccionario, gramática, Internet, apéndice do libro...).
	Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.	Crea e recrea poemas. Redacta un breve texto sobre unha viaxe.
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.</i>	Manexa a linguaxe matemática en calquera contexto.	Entende e usa correctamente os símbolos e os adxectivos determinativos numerais.
<i>Competencia dixital.</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en dicionarios e en diferentes páxinas de Internet para profundar e ampliar coñecementos.
	Elaborar información propia derivada de información obtida a través de medios tecnolóxicos.	Utiliza programas e aplicacións para as súas propias creacións.
	Comprender as mensaxes elaboradas en códigos diversos.	Interpreta poemas visuais, audiopoemas, videopoemas, xeroglíficos, símbolos, árbores de análise sintáctica, mapas...

	Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Utiliza o CD-Audio para escoitar o poema que serve como lectura para a unidade.
<i>Aprender a aprender.</i>	Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...	Aplica técnicas de traballo que facilitan a aprendizaxe: táboas, resumos, esquemas...
	Planificar os recursos necesarios e os pasos que cómpre seguir no proceso de aprendizaxe.	Fai comentarios de texto e elabora poemas de acordo cunhas pautas dadas.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Comproba o que aprendeu mediante a realización de actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos vistos na unidade.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	<i>Educación en valores:</i> Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.	Rexeita actitudes discriminatorias cara á lingua.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Ser constante no traballo superando as dificultades.	Avanza na aprendizaxe con motivación e esforzo.
	Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.	Favorece a creatividade a través da elaboración dos distintos textos.
<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Mostrar respecto cara ás manifestacións do noso patrimonio histórico e cultural.	Respecta e valora a lingua como signo de identidade cultural. Valora as tradicións como expresión da nosa cultura.
	Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.	Recrea a realidade a través da expresión poética.
	Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.	Coida o contido e a forma dos seus traballos e presentacións.

6.TAREFAS

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Recursos fotocopiáveis (RF) / Recursos dixitais (RD)

Tarefa 1: Observamos a imaxe da dobre páxina inicial e lemos o texto «Entroido de Laza».

- Comentamos a imaxe en gran grupo.
- Lemos o texto e comentámolo, achegando experiencias persoais, curiosidades, tradicións parecidas doutros lugares que coñezan, información...
- Respondemos as preguntas do recadro «Le e contesta» do LA.
- Investigamos acerca das máscaras do Entroido ourensán.

Tarefa 2: Lemos e escoitamos o poema («Eu en ti») e realizamos as actividades do comentario, tendo en conta a información que achega o apartado «Análise de textos».

- Lemos e escoitamos o poema atentamente, aclarando posibles dúbidas.
- Aprendemos as principais características dos textos poéticos e da súa particular linguaxe.
- Creamos e recreamos poemas, seguindo as pautas que achega o apartado «Obradoiro de literatura» no LA.
- Coñecemos as suxestións metodolóxicas da PD e identificamos as ideas previas.
- Realizamos as actividades do comentario da lectura do LA.
- Lemos a lectura complementaria e realizamos as actividades sobre ela nos RF.
- Realizamos as actividades de ampliación nos RF.
- Realizamos a actividade complementaria de comentar outro texto poético que achegan os RD.
- Realizamos a actividade complementaria, que achegan os RD, de escribir textos en prosa poética a partir dunhas imaxes dadas.

Tarefa 3: Aprendemos e utilizamos os topónimos e os xentilicios.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Realizamos as actividades do LA e dos RF.
- Realizamos a actividade complementaria que achegan os RD sobre a forma correcta dos topónimos galegos.

Tarefa 4: Aprendemos e practicamos os procedementos de redución de palabras.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA e dos RF.
- Realizamos as actividades complementarias sobre abreviaturas e símbolos, que achegan os RD.

Tarefa 5: Aprendemos a forma, a función e o significado dos posesivos, numerais, indefinidos, interrogativos e exclamativos.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA e dos RF.
- Completamos o esquema que achegan os RD sobre os determinantes.

Tarefa 6: Coñecemos a situación do galego entre os séculos XV e XVIII.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA.

Tarefa 7: Coñecemos a situación da literatura galega nos chamados «Séculos Escuros», así como algunhas mostras literarias conservadas e as principais figuras dese período.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Lemos os textos que achega a «Antoloxía».

- Comentamos o «Pranto da Frouseira», realizando as actividades que se propoñen no LA sobre o poema.

Tarefa 8: Avaliamos o aprendido.

- Aplicamos o estudado na unidade mediante as actividades que propón o LA acerca dun texto.

7. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

No desenvolvemento das tarefas empréganse diversas estratexias metodolóxicas:

- Actividade que permita anticipar as ideas previas que os alumnos e as alumnas teñen en torno aos distintos contidos que imos traballar.
- Audición individual e logo colectiva, en gran grupo, do poema inicial co obxectivo de mellorar a comprensión oral.
- Creación dun ambiente distendido na aula, imprescindible para que alumnos e alumnas participen de maneira activa nas recitacións e nas actividades de carácter oral.
- Fincapé nos hábitos de traballo: analizar e redactar textos de acordo cunhas pautas; asegurar a correcta asimilación de conceptos a través dunha práctica continuada; utilizar a Rede para obter información; manexar o dicionario como fonte de consulta habitual; dispoñer dunha gramática como material de apoio; realizar esquemas, táboas, resumos... para asimilar e lembrar mellor os conceptos, etc.
- Exposición do profesor ou profesora utilizando diferentes soportes, explicando detalladamente o significado daqueles conceptos máis complexos e novidosos.
- Práctica habitual na clase da análise guiada de textos literarios.
- Fomento do uso das TIC para resolver actividades, realizar traballos e presentacións, ampliar ou complementar a información do libro, compoñer poemas audiovisuais, etc.
- Fomento do aspecto lúdico e creativo da linguaxe.
- Traballo dos distintos contidos da unidade a partir de textos próximos á realidade e aos intereses do alumnado.
- Fomento do interese pola poesía e por compoñer e recitar os seus propios poemas.

8. RECURSOS

Os seguintes materiais de apoio poden reforzar e ampliar o estudo dos contidos da área de Lingua galega e Literatura:

- CD audio do libro do alumno: audición da lectura inicial.
- Recursos fotocopiáveis da Proposta didáctica, con actividades de reforzo e ampliación e lecturas complementarias para traballar a comprensión lectora.
- Cadernos complementarios de ortografía, léxico, morfosintaxe e expresión escrita.

Recursos dixitais

- Libro dixital: os alumnos e alumnas poderán reforzar ou ampliar os contidos estudados utilizando os recursos dixitais dispoñibles.
- Enlaces web: <http://anayaeducacion.es> e páxinas que se suxiren no libro do alumno

9. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- Rexistro de avaliación (no anexo de avaliación).
- Proba de avaliación da unidade (no xerador de probas escritas de avaliación).

- Outros recursos: rúbrica, diana, etc. (no anexo de avaliación).

10. MEDIDAS PARA A INCLUSIÓN E A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Que dificultades e potencialidades prevexo no grupo durante o desenvolvemento da unidade?
- Como vou minimizar as dificultades?
- Que necesidades individuais prevexo no desenvolvemento da unidade?
- Que recursos e estratexias manexarei para atender ás necesidades individuais?

11. AUTOAVALIACIÓN DO PROFESORADO

- Que porcentaxe de alumnos e alumnas alcanzaron os obxectivos de aprendizaxe da unidade?
- Que é o que mellor funcionou nesta unidade?
- Que cambiaría no desenvolvemento da unidade o próximo curso? Por que?

13. 2 UNIDADE DIDÁCTICA TEMA 7

Título

Cova de Eirós

Descrición da unidade

A espeleoloxía enmarca esta unidade desde a entrada (sobre a Cova Eirós) ata a última dobre páxina (un paseo pola Buraca das Choias, nas «tripas» do Courel), e é o campo semántico que se estuda no apartado de «Vocabulario», xunto co léxico referido tamén a outros deportes. Ao interese paisaxístico súmase o (pre)histórico que, no caso da Cova Eirós, reside nos restos humanos e de arte rupestre descubertos por un equipo de paleontólogos.

A lectura vai un pouco cara a adiante na historia e sitúase en tempos dos romanos. Trátase dunha divertida escena teatral que introduce o estudo dos textos dramáticos, obxecto de análise e de comentario no apartado correspondente e de traballo de creación no «Obradoiro de literatura».

E as seccións «Lingua e sociedade» e «Literatura» (coa «Antoloxía» e o «Comentario de texto» asociados) saltan xa ao século XIX, para abordar a situación lingüística e literaria do galego nunha época (o Rexurdimento) en que renaceu despois dun longo período escuro.

A «Ortografía» repasa o uso correcto do *b* e do *v*, e achega razóns etimolóxicas para explicar a diferenza ortográfica. A continuación, a «Gramática» céntrase nas formas e nas funcións do pronome persoal, amplía a información que o alumnado estudara en cursos previos e proporciona abundantes exercicios para practicala.

Os contidos organízanse en apartados, de acordo coa seguinte estrutura:

- **Análise de textos:** LECTURA e COMENTARIO de «Ave, César!» (Manuel Núñez Singala: *O achado do castro*, Ed. Sotelo Blanco). O texto dramático ou teatral.
- **Lingua:** VOCABULARIO: Espeleoloxía e outros deportes. ORTOGRAFÍA: Uso de *b* e *v*. GRAMÁTICA: O pronome persoal. LINGUA E SOCIEDADE: O galego no século XIX.
- **Literatura:** A literatura do século XIX. ANTOLOXÍA: poemas de Xoán Manuel Pintos e Valentín Lamas Carvajal. COMENTARIO DE TEXTO: «A Galicia», poema de Francisco Añón. OBRADOIRO DE LITERATURA: Creación e dramatización dun texto teatral.

Ao final, inclúese unha dobre páxina (APLICA O QUE SABES), que fai un repaso por medio de actividades de carácter competencial. En conxunto, preténdese que os alumnos e alumnas adquiran os seguintes coñecementos:

- Cales son as principais características dos textos teatrais e como se crea un texto teatral.
- Como se fai un comentario de texto, seguindo unhas pautas dadas.
- Cales son as razóns etimolóxicas que explican a diferenza entre *b* e *v*.
- Que características formas e funcionais definen o pronome persoal no conxunto das clases de palabras.
- Cal era a situación da lingua e da literatura galegas no século XIX.

Temporalización: 2ª e 3ª semana de febreiro

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Coñecer as características propias do texto teatral e identificar os subxéneros dramáticos.
- Coñecer o vocabulario básico da espeleoloxía e outros deportes.
- Escribir correctamente palabras con *b* e con *v*.
- Identificar o pronome persoal, diferenciar formas tónicas e átonas e utilizar correctamente as formas átonas.
- Coñecer a situación da lingua e da literatura galegas no século XIX.
- Crear e representar un texto teatral.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
- Lectura: escena teatral. - Os textos: o texto dramático ou teatral. - Topónimos e xentilicios. - Procedementos de redución de palabras. - Os determinantes: posesivos, numerais, indefinidos, interrogativos e exclamativos. - O galego medio. - A literatura dos séculos XV a XVIII.	1. Ler un texto teatral coa entoación adecuada e facer o seu comentario.	1.1. Le con fluidez e atención un texto dramático e recoñece nel as características propias do xénero e clasifícao atendendo aos subxéneros teatrais. 1.2. Crea e representa un texto teatral.	CCL, CD, CAA, CCEC
	2. Coñecer o vocabulario básico relacionado coa espeleoloxía e outros deportes.	2.1. Coñece e aplica o vocabulario que conforma o campo semántico da espeleoloxía e outros	CCL, CMCT

		deportes.	
	3. Utilizar correctamente as grafías <i>b</i> e <i>v</i> .	3.1. Emprega correctamente as grafías <i>b</i> e <i>v</i> .	CCL
	4. Identificar o pronome persoal e as súas formas, diferenciar formas tónicas e átonas e utilizar correctamente as formas átonas.	4.1. Identifica os pronomes persoais e discrimina entre tónicos e átonos. 4.2. Coñece as distintas formas tónicas, recoñece a súa función e aplícaa correctamente en diferentes contextos. 4.3. Coñece as formas átonas do pronome persoal e as súas contraccións, recoñece a súa función e colócaa de maneira adecuada.	CCL
	5. Coñecer a situación da lingua galega no século XIX e comprender como foi recuperándose tras séculos de decadencia.	5.1. Coñece a situación da lingua galega no século XIX e recoñece os trazos propios da ortografía decimonónica.	CCL, CSC, CCEC
	6. Comprender a situación da literatura galega no século XIX e coñecer algúns precursores do Rexurdimento.	6.1. Comenta a situación da literatura galega no século XIX e coñece os precursores do Rexurdimento. 6.2. Sabe que foi o Rexurdimento e recoñece os seus autores máis emblemáticos, ademais dalgúns outros secundarios.	CCL, CAA, CCEC

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Recursos fotocopiables (RF)

Estándares de aprendizaxe avaliados	Selección de evidencias para o portfolio
1.1. Le con fluidez e atención un texto dramático e recoñece nel as características propias do xénero e clasifícao atendendo aos subxéneros teatrais.	- Lectura da escena teatral que abre a unidade do LA. - Actividades do apartado «Comentario da lectura», no LA. - Lectura complementaria e actividades sobre ela nos RF.
1.2. Crea e representa un texto teatral.	- Actividades do apartado «Obradoiro de literatura», no LA.
2.1. Coñece e aplica o vocabulario que conforma o campo semántico da espeleoloxía e outros deportes.	- Actividades do LA para ampliar e practicar o vocabulario. - Actividade de reforzo nos RF.
3.1. Emprega correctamente as grafías <i>b</i> e <i>v</i> .	- Actividades do LA. - Actividade de reforzo nos RF de completar palabras con <i>b</i> ou con <i>v</i>.
4.1. Identifica os pronomes persoais e discrimina entre tónicos e átonos.	- Actividades do LA. - Actividade de reforzo nos RF de identificar e analizar as formas tónicas e átonas do pronome persoal.
4.2. Coñece as distintas formas tónicas, recoñece a súa función e aplícaa correctamente en diferentes contextos.	- Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF de utilizar as formas tónicas do pronome persoal.
4.3. Coñece as formas átonas do pronome persoal e as súas contraccións, recoñece a súa función e colócaa de maneira adecuada.	- Actividades do LA. - Actividade de reforzo nos RF de analizar, utilizar e colocar correctamente as formas átonas do pronome persoal.
5.1. Coñece a situación da lingua galega no século XIX e recoñece os trazos propios da ortografía decimonónica.	- Actividades do LA.
6.1. Comenta a situación da literatura galega no século XIX e coñece os precursores do Rexurdimento.	- Antoloxía e comentario de texto do LA.
6.2. Sabe que foi o Rexurdimento e recoñece os seus autores máis emblemáticos, ademais dalgúns outros secundarios.	- Antoloxía do LA.

5. COMPETENCIAS: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Comunicación lingüística.</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do

		contorno.
	Manter unha actitude favorable cara á lectura.	Le a lectura inicial e os distintos textos sobre os que se traballan os conceptos da unidade.
	Expresarse oralmente con corrección, adecuación e coherencia.	Intervén na dramatización en grupo dun texto teatral.
	Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos. Coñece e aplica de maneira efectiva as regras de uso do <i>b</i> e do <i>v</i> .
	Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.	Realiza unha colaxe a partir dun poema dado. Crea textos dramáticos. Transforma textos narrativos en teatrais e viceversa.
	Manexar elementos de comunicación non verbal, ou en diferentes rexistros, nas diversas situacións comunicativas.	Utiliza a linguaxe corporal nas dramatizacións de textos e nas representacións teatrais.
	Entender o contexto sociocultural da lingua, así como a súa historia para un mellor uso da mesma.	Entende a evolución do galego a partir das circunstancias históricas polas que atravesou. É consciente da importancia dunha norma estándar para fixar o uso da lingua.
	Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.	Sabe buscar e seleccionar información en diferentes fontes (dicionario, gramática, Internet, apéndice do libro...).
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.</i>	Tomar conciencia dos cambios producidos polo ser humano no contorno natural e as repercusións para a vida futura.	Valora e coida o patrimonio natural.
	Desenvolver e promover hábitos de vida saudable en canto á alimentación e ao exercicio físico.	Valora a importancia do deporte en relación co coidado saudable do corpo.
	Recoñecer a importancia da ciencia na nosa vida cotiá.	Valora a importante contribución da Paleontoloxía ao coñecemento do noso pasado.

<i>Competencia dixital.</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en dicionarios, no propio libro e en diferentes páxinas de Internet para profundar e ampliar coñecementos.
	Elaborar información propia derivada de información obtida a través de medios tecnolóxicos.	Utiliza programas e aplicacións para as súas propias creacións.
	Comprender as mensaxes elaboradas en códigos diversos.	Interpreta xeroglíficos, análises sintácticas, xestos...
	Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Utiliza o CD-Audio para escoitar a lectura da unidade.
<i>Aprender a aprender.</i>	Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...	Aplica técnicas de traballo que facilitan a aprendizaxe: táboas, resumos, guións...
	Planificar os recursos necesarios e os pasos que cómpre seguir no proceso de aprendizaxe.	Fai comentarios de texto e elabora creacións propias de acordo cunhas pautas dadas.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Comproba o que aprendeu mediante a realización de actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos vistos na unidade.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Participa colaborativamente en actividades de grupo.
	<i>Educación en valores:</i> Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.	Rexeita actitudes discriminatorias cara á lingua e contribúe á súa dignificación.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Ser constante no traballo superando as dificultades.	Avanza na aprendizaxe con motivación e esforzo.
	Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.	Favorece a creatividade a través da elaboración dos distintos textos.
<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Mostrar respecto cara ás manifestacións do noso patrimonio histórico e cultural.	Coñece e valora o status da lingua e da literatura galega ao longo da súa evolución histórica. Mostra interese por coñecer algúns vestixios prehistóricos da nosa cultura.
	Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.	Recrea e interpreta a realidade a través da expresión dramática.

	Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.	Fai unha colaxe e coida a decoración e a caracterización dos personaxes nunha representación teatral.
--	--	---

6.TAREFAS

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Recursos fotocopiáveis (RF) / Recursos dixitais (RD)

Tarefa 1: Observamos a imaxe da dobre páxina inicial e lemos o texto «Cova de Eirós».

- Comentamos a imaxe en gran grupo.
- Lemos o texto e comentámolo, achegando experiencias persoais, curiosidades, información...
- Respondemos as preguntas do recadro «Le e contesta» do LA.
- Investigamos acerca das covas naturais de Galicia.

Tarefa 2: Lemos e escoitamos a lectura («Ave, César») e realizamos as actividades do comentario, tendo en conta a información que achega o apartado «Análise de textos».

- Lemos e escoitamos a lectura atentamente, aclarando posibles dúbidas.
- Aprendemos as principais características dos textos dramáticos e da súa particular linguaxe.
- Creamos e recreamos textos teatrais, seguindo as pautas que achega o apartado «Obradoiro de literatura» no LA.
- Coñecemos as suxestións metodolóxicas da PD e identificamos as ideas previas.
- Realizamos as actividades do comentario da lectura do LA.
- Lemos a lectura complementaria e realizamos as actividades sobre ela nos RF.
- Realizamos as actividades complementarias de escribir textos teatrais, que achegan os RD.

Tarefa 3: Aprendemos e utilizamos o vocabulario relacionado coa espeleoloxía e outros deportes.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Realizamos as actividades do LA e dos RF.

Tarefa 4: Repasamos e practicamos a escrita correcta de palabras con *b* e con *v*.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA e dos RF.

Tarefa 5: Repasamos o pronome persoal e afondamos no uso das formas tónicas e átonas.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA e dos RF.

Tarefa 6: Coñecemos a situación do galego no século XIX.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.

- Realizamos as actividades do LA.
- Lemos o cantar de cego «O tío Marcos da Portela», que achegan os RD.

Tarefa 7: Coñecemos a situación da literatura galega no século XIX, así como a obra dalgúns dos principais precursores do Rexurdimento.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Lemos os textos que achega a «Antoloxía».
- Comentamos o poema «A Galicia», de Francisco Añón, realizando as actividades que se propoñen no LA.

Tarefa 8: Avaliamos o aprendido.

- Aplicamos o estudado na unidade mediante as actividades que propón o LA acerca dun texto.

7. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

No desenvolvemento das tarefas empréganse diversas estratexias metodolóxicas:

- Actividade que permita anticipar as ideas previas que os alumnos e as alumnas teñen en torno aos distintos contidos que imos traballar.
- Audición individual e logo colectiva, en gran grupo, da lectura inicial co obxectivo de mellorar a comprensión oral.
- Creación dun ambiente distendido na aula, imprescindible para que alumnos e alumnas participen de maneira activa nas dramatizacións de textos e noutras actividades de carácter oral.
- Fomento no alumnado do interese polo teatro e o gusto polas dramatizacións.
- Fincapé nos hábitos de traballo: analizar e redactar textos de acordo cunhas pautas; asegurar a correcta asimilación de conceptos a través dunha práctica continuada; utilizar a Rede para obter información; manexar o dicionario e a gramática como fonte de consulta habitual; realizar esquemas, táboas, resumos, fichas... para asimilar e lembrar mellor os conceptos, etc.
- Exposición do profesor ou profesora utilizando diferentes soportes, explicando detalladamente o significado daqueles conceptos máis complexos e novidosos.
- Práctica habitual na clase da análise guiada de textos literarios.
- Fomento do uso das TIC para resolver actividades e ampliar ou complementar a información do libro.
- Fomento do aspecto lúdico e creativo da linguaxe.
- Traballo dos distintos contidos da unidade a partir de textos próximos á realidade e aos intereses do alumnado.

8. RECURSOS

Os seguintes materiais de apoio poden reforzar e ampliar o estudo dos contidos da área de Lingua galega e Literatura:

- CD audio do libro do alumno: audición da lectura inicial.

- Recursos fotocopiables da Proposta didáctica, con actividades de reforzo e ampliación e lecturas complementarias para traballar a comprensión lectora.
- Cadernos complementarios de ortografía, léxico, morfosintaxe e expresión escrita.

Recursos dixitais

- Libro dixital: os alumnos e alumnas poderán reforzar ou ampliar os contidos estudados utilizando os recursos dixitais dispoñibles.
- Enlaces web: <http://anayaeducacion.es> e páxinas que se suxiren no libro do alumno.

9. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- Rexistro de avaliación (no anexo de avaliación).
- Proba de avaliación da unidade (no xerador de probas escritas de avaliación).
- Outros recursos: rúbrica, diana, etc. (no anexo de avaliación).

10. MEDIDAS PARA A INCLUSIÓN E A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Que dificultades e potencialidades prevexo no grupo durante o desenvolvemento da unidade?
- Como vou minimizar as dificultades?
- Que necesidades individuais prevexo no desenvolvemento da unidade?
- Que recursos e estratexias manexarei para atender ás necesidades individuais?

11. AUTOAVALIACIÓN DO PROFESORADO

- Que porcentaxe de alumnos e alumnas alcanzaron os obxectivos de aprendizaxe da unidade?
- Que é o que mellor funcionou nesta unidade?
- Que cambiaría no desenvolvemento da unidade o próximo curso? Por que?

13. 2 UNIDADE DIDÁCTICA TEMA 8

Título :Ribeira Sacra

Descrición da unidade: Os espazos naturais e a poesía son dous eixes arredor dos que xira o desenvolvemento desta unidade. Así, ábrese cunha presentación sobre a Ribeira Sacra e cun texto expositivo sobre un tipo de arte rupestre gravada nas rochas: os petróglifos. Arte é tamén a dos frescos de Pompeia, sobre os que se fala na dobre páxina final, para repasar os contidos. E paisaxe, en diferentes modalidades, témola no apartado de «Vocabulario».

A poesía está no contorno e ocupa, asemade, a sección de «Literatura», con todo o que leva asociado: a «Antoloxía», o «Comentario» e o «Obradoiro». Continúa no século XIX e céntrase en Rosalía de Castro, unha das autoras máis relevantes non só do Rexurdimento, senón da historia das letras galegas.

A «Ortografía» ocúpase do uso do *h* e da diérese. A «Gramática», do verbo e os seus accidentes. Pódese completar a exposición coas táboas de conxugacións que achega o Apéndice.

Os contidos organízanse en apartados, de acordo coa seguinte estrutura:

- **Análise de textos:** LECTURA e COMENTARIO de «Os petróglifos» (Antonio de la Peña Santos: *Os petróglifos galegos*, Ed. A Nosa Terra). O texto expositivo.
- **Lingua:** VOCABULARIO: A paisaxe natural. ORTOGRAFÍA: Uso do *h* e da diérese. GRAMÁTICA: O verbo.
- **Literatura:** Rosalía de Castro. ANTOLOXÍA: poemas de Rosalía de Castro, tomados de *Follas novas* e de *Cantares gallegos*. COMENTARIO DE TEXTO: «Adiós, ríos, adiós fontes», poema de *Cantares gallegos*. OBRADOIRO DE LITERATURA: O recitado.

Ao final, inclúese unha dobre páxina (APLICA O QUE SABES), que fai un repaso por medio de actividades de carácter competencial. En conxunto, preténdese que os alumnos e alumnas adquiran os seguintes coñecementos:

- Cales son as principais características dos textos expositivos.
- Como se fai un comentario de texto, seguindo unhas pautas dadas.
- Que palabras se escriben con *h*.
- En que casos se utiliza a diérese.
- Cales son os compoñentes morfolóxicos do verbo e que características definen os verbos regulares e irregulares.
- Quen foi Rosalía de Castro e cal foi a súa relevancia no panorama literario galego da época.
- Cales son as principais características de *Cantares gallegos* e *Follas novas*.
- Como se recitan poemas.

Temporalización: tres primeiras semanas de marzo

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Comprender e compoñer textos expositivos.
- Ampliar o vocabulario básico relacionado coa paisaxe natural.
- Escribir correctamente palabras con e sen *h* e coñecer o uso da diérese.
- Analizar formas verbais morfoloxicamente e conxugar verbos regulares e irregulares.
- Conxugar as formas verbais dos verbos regulares e con variacións.
- Coñecer e aplicar correctamente as formas verbais dos verbos irregulares.
- Coñecer as principais contribucións de Rosalía de Castro á literatura e á vida cultural galegas.
- Recitar poemas.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
- Lectura: texto expositivo. - Os textos: o texto expositivo. - Vocabulario relacionado coa paisaxe natural. - Uso do <i>h</i> e da diérese. - O verbo: constituíntes; verbos regulares e irregulares. - Rosalía de Castro. - Recitado de poemas.	1. Ler un texto expositivo e comprender as súas características específicas.	1.1. Le con fluidez e atención un texto expositivo e coméntao atendendo ás súas características propias.	CCL, CD, CAA
	2. Ampliar o vocabulario básico relacionado coa paisaxe natural.	2.1. Coñece e aplica o vocabulario que conforma o campo semántico da paisaxe natural.	CCL, CMCT
	3. Escribir correctament e palabras con e sen <i>h</i> e coñecer o uso da diérese.	3.1. Escribe correctamente palabras con e sen <i>h</i> . 3.2. Coñece o uso da diérese e utilízaa correctamente.	CCL
	4. Analizar formas verbais	4.1. Analiza o lexema e as desinencias dunha forma verbal e indica os valores que	CCL

	morfoloxicamente e conxugar verbos regulares e irregulares.	estas achegan. 4.2. Coñece e utiliza correctamente as formas verbais dos verbos regulares e con alternancia vocálica. 4.3. Coñece e utiliza correctamente as formas verbais dos verbos irregulares.	
	5. Coñecer a relevancia de Rosalía de Castro no ámbito da literatura e da cultura galega en xeral.	5.1. Coñece a contribución de Rosalía de Castro á vida cultural e literaria galega e comenta algúns dos seus poemas.	CCL, CCEC
	6. Recitar poemas.	6.1. Recita poemas seguindo unhas pautas dadas.	CCL, CD, CAA, CCEC

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Estándares de aprendizaxe avaliados	Selección de evidencias para o portfolio
1.1. Le con fluidez e atención un texto expositivo e coméntao atendendo ás súas características propias.	- Lectura do texto expositivo que abre a unidade do LA. - Actividades do apartado «Comentario da lectura», no LA. - Lectura complementaria e actividades sobre ela nos RF.
2.1. Coñece e aplica o vocabulario que conforma o campo semántico da paisaxe natural.	- Actividades do LA para ampliar e practicar o vocabulario. - Actividade de reforzo nos RF.
3.1. Escribe correctamente palabras con e sen <i>h</i> .	- Actividades do LA. - Actividade de reforzo nos RF sobre o uso do <i>h</i>.
3.2. Coñece o uso da diérese e utilízaa correctamente.	- Actividades do LA. - Actividade de reforzo nos RF sobre o uso da diérese.
4.1. Analiza o lexema e as desinencias dunha forma verbal e indica os valores que estas achegan.	- Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF de analizar verbos morfoloxicamente.
4.2. Coñece e utiliza correctamente as formas verbais dos verbos regulares e con alternancia vocálica.	- Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF de conxugar verbos.
4.3. Coñece e utiliza correctamente as formas verbais dos verbos irregulares.	- Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF de conxugar verbos.

5.1. Coñece a contribución de Rosalía de Castro á vida cultural e literaria galega e comenta algúns dos seus poemas.	- Antoloxía e comentario de texto do LA. - Actividades de ampliación nos RF de comentar poemas.
6.1. Recita poemas seguindo unhas pautas dadas.	- Actividades do apartado «Obradoiro de literatura», no LA.

5. COMPETENCIAS: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Comunicación lingüística.</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Manter unha actitude favorable cara á lectura.	Le a lectura inicial e os distintos textos sobre os que se traballan os conceptos da unidade.
	Expresarse oralmente con corrección, adecuación e coherencia.	Participa en debates suxeridos na clase. Recita poemas seguindo unhas pautas dadas.
	Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos. Coñece e aplica de maneira efectiva as regras de uso do <i>h</i> e da diérese.
	Manexar elementos de comunicación non verbal, ou en diferentes rexistros, nas diversas situacións comunicativas.	Utiliza a linguaxe xestual cando recita poemas.
	Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.	Sabe buscar e seleccionar información en diferentes fontes (diccionario, gramática, Internet, apéndice do libro...).
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.</i>	Interactuar co contorno natural de maneira respectuosa.	Valora o contorno natural e mostra interese por coñecelo mellor.
<i>Competencia dixital.</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en dicionarios, no propio libro e en diferentes páxinas de Internet para profundar e ampliar coñecementos.

	Elaborar información propia derivada de información obtida a través de medios tecnolóxicos.	Utiliza programas e aplicacións para as súas propias creacións.
	Comprender as mensaxes elaboradas en códigos diversos.	Interpreta xeroglíficos, xogos lingüísticos, símbolos, pinturas...
	Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Utiliza o CD-Audio para escoitar a lectura da unidade. Grava en vídeo sesións de recitado.
<i>Aprender a aprender.</i>	Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...	Aplica técnicas de traballo que facilitan a aprendizaxe: táboas, esquemas, resumos, borradores, guións...
	Planificar os recursos necesarios e os pasos que cómpre seguir no proceso de aprendizaxe.	Fai comentarios de texto, elabora creacións propias, recita poemas e prepara presentacións de acordo cunhas pautas dadas.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Comproba o que aprendeu mediante a realización de actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos vistos na unidade.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Participa colaborativamente en actividades de grupo.
	<i>Educación en valores:</i> Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.	Rexeita actitudes discriminatorias por razóns de xénero, condición social, etc.
	Evidenciar preocupación polos máis desfavorecidos e respecto aos diferentes ritmos e potencialidades.	Mostra interese polos poemas de temática social e a realidade que reflicten.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Ser constante no traballo superando as dificultades.	Avanza na aprendizaxe con motivación e esforzo.
	Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.	Favorece a creatividade a través da elaboración dos distintos textos.
<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Mostrar respecto cara ás manifestacións do noso patrimonio histórico e cultural.	Mostra interese por coñecer algúns vestixios prehistóricos da nosa cultura.
	Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.	Recrea e interpreta a realidade a través do recitado de textos poéticos.

	Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotián.	Aprecia o valor da arte nas súas diferentes manifestacións, así como a beleza da paisaxe.
	Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.	Participa na preparación dun recital poético e coida a exposición dos seus traballos.

6. TAREFAS

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Recursos fotocopiáveis (RF) / Recursos dixitais (RD)

Tarefa 1: Observamos a imaxe da dobre páxina inicial e lemos o texto «Ribeira Sacra».

- Comentamos a imaxe en gran grupo.
- Lemos o texto e comentámolo, achegando experiencias persoais, curiosidades, información...
- Respondemos as preguntas do recadro «Le e contesta» do LA.
- Buscamos máis información na Rede.

Tarefa 2: Lemos e escoitamos a lectura («Os petróglifos») e realizamos as actividades do comentario, tendo en conta a información que achega o apartado «Análise de textos».

- Lemos e escoitamos a lectura atentamente, aclarando posibles dúbidas.
- Aprendemos as principais características dos textos expositivos no LA.
- Coñecemos as suxestións metodolóxicas da PD e identificamos as ideas previas.
- Realizamos as actividades do comentario da lectura do LA.
- Lemos a lectura complementaria e realizamos as actividades sobre ela nos RF.
- Realizamos as actividades complementarias que achegan os RD de escribir un texto expositivo.

Tarefa 3: Aprendemos e utilizamos o vocabulario relacionado coa paisaxe natural.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Realizamos as actividades do LA.

Tarefa 4: Repasamos e practicamos a escrita correcta de palabras con *h* e sen *h*, así como o uso da diérese.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA e dos RF.

Tarefa 5: Practicamos a análise morfolóxica dos verbos e conxugamos verbos regulares e irregulares.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Consultamos os modelos de conxugación no Apéndice.
- Realizamos as actividades do LA e dos RF.
- Realizamos a actividade complementaria sobre a análise morfolóxica dos verbos, que achegan os RD.

- Aprendemos o valor dos tempos verbais coa información complementaria que achegan os RD.
- Practicamos a análise morfolóxica dos verbos coa actividade complementaria que achegan os RD.

Tarefa 6: Coñecemos a obra de Rosalía de Castro e a súa relevancia na literatura galega.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Lemos os poemas que achega a «Antoloxía».
- Comentamos o poema «Adiós, ríos, adiós fontes», realizando as actividades que se propoñen no LA.
- Realizamos as actividades de ampliación dos RF.

Tarefa 7: Avaliamos o aprendido.

- Aplicamos o estudado na unidade mediante as actividades que propón o LA acerca dun texto.

7. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

No desenvolvemento das tarefas empréganse diversas estratexias metodolóxicas:

- Actividade que permita anticipar as ideas previas que os alumnos e as alumnas teñen en torno aos distintos contidos que imos traballar.
- Audición individual e logo colectiva, en gran grupo, da lectura inicial co obxectivo de mellorar a comprensión oral.
- Creación dun ambiente distendido na aula, imprescindible para que alumnos e alumnas participen de maneira activa en actividades de carácter oral, como a exposición, o recitado, o slam...
- Fincapé nos hábitos de traballo: analizar e redactar textos de acordo cunhas pautas; asegurar a correcta asimilación de conceptos a través dunha práctica continuada; utilizar a Rede para obter información; manexar o Apéndice do libro, dicionario e a gramática como fonte de consulta; realizar esquemas, táboas, resumos, fichas... para assimilar e lembrar mellor os conceptos, etc.
- Exposición do profesor ou profesora utilizando diferentes soportes, explicando detalladamente o significado daqueles conceptos máis complexos e novidosos.
- Práctica habitual na clase da análise guiada de textos literarios.
- Fomento do uso das TIC para resolver actividades, ampliar ou complementar a información do libro, e para realizar creacións propias.
- Fomento do interese pola poesía e a súa relación coa música, mediante a escoita de versións musicadas de poemas.
- Fomento do aspecto lúdico e creativo da linguaxe.
- Traballo dos distintos contidos da unidade a partir de textos próximos á realidade e aos intereses do alumnado.
- Repaso xeral dos contidos do trimestre.

8. RECURSOS

Os seguintes materiais de apoio poden reforzar e ampliar o estudo dos contidos da área de Lingua galega e Literatura:

- CD audio do libro do alumno: audición da lectura inicial.
- Recursos fotocopiáveis da Proposta didáctica, con actividades de reforzo e ampliación e lecturas complementarias para traballar a comprensión lectora.
- Cadernos complementarios de ortografía, léxico, morfosintaxe e expresión escrita.

Recursos dixitais

- Libro dixital: os alumnos e alumnas poderán reforzar ou ampliar os contidos estudados utilizando os recursos dixitais dispoñibles.
- Enlaces web: <http://anayaeducacion.es> e páxinas que se suxiren no libro do alumno

9. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- Rexistro de avaliación (no anexo de avaliación).
- Proba de avaliación da unidade (no xerador de probas escritas de avaliación).
- Outros recursos: rúbrica, diana, etc. (no anexo de avaliación).

10. MEDIDAS PARA A INCLUSIÓN E A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Que dificultades e potencialidades prevexo no grupo durante o desenvolvemento da unidade?
- Como vou minimizar as dificultades.
- Que necesidades individuais prevexo no desenvolvemento da unidade?
- Que recursos e estratexias manexarei para atender ás necesidades individuais?

11. AUTOAVALIACIÓN DO PROFESORADO

- Que porcentaxe de alumnos e alumnas alcanzaron os obxectivos de aprendizaxe da unidade?
- Que é o que mellor funcionou nesta unidade?
- Que cambiaría no desenvolvemento da unidade o próximo curso? Por que?

13. 2 UNIDADE DIDÁCTICA TEMA 9

Título: Os Maios

Descrición da unidade: Comeza o último trimestre, o da primavera, e comeza dándolle a benvinda á estación coa festa dos Maios, que se retoma na «Antoloxía» e no «Obradoiro de literatura», con diversas cantigas e coplas.

Para traballar os textos argumentativos —a tipoloxía que se aborda nesta unidade—, achéganse na lectura tres exemplos que teñen que ver coas novas tecnoloxías, as súas vantaxes e desvantaxes, as modas e a piratería dixital. Ao fío destes temas, desenvólvese no «Vocabulario» o léxico relacionado coa xustiza e as leis, con abundantes exercicios de aplicación.

A «Ortografía» continúa coa revisión de certas grafías (neste caso, *s* e *x*) e inclúe, ademais, unha breve explicación sobre o uso dunhas palabras que ás veces se confunden na escrita: *senón* e *se non*. Casos semellantes de parónimos ou homónimos veranse nas unidades 11 e 12.

A «Gramática» afonda no verbo e ocúpase, nesta ocasión, das perífrases. Para iso, previamente se explican as formas nominais, xa que constitúen o verbo auxiliado e cómpre coñecelas ben.

Outro dos grandes poetas do Rexurdimento é Curros Enríquez. O seu estudo ocupa os apartados de «Literatura», «Comentario de texto» e «Antoloxía».

Os contidos organízanse en apartados, de acordo coa seguinte estrutura:

- **Análise de textos:** LECTURA e COMENTARIO de tres textos argumentativos. O texto argumentativo.
- **Lingua:** VOCABULARIO: A xustiza e as leis. ORTOGRAFÍA: Uso de s ou x. *Senón* e *se non*. GRAMÁTICA: Formas nominais e perífrases verbais.
- **Literatura:** Curros Enríquez. COMENTARIO DE TEXTO: «Na chegada a Ourense da primeira locomotora». ANTOLOXÍA: «Cántiga», «O maio» e «A Virxe do Cristal». OBRADOIRO DE LITERATURA: Coplas dos Maios.

Ao final, inclúese unha dobre páxina (APLICA O QUE SABES), que fai un repaso por medio de actividades de carácter competencial. En conxunto, preténdese que os alumnos e alumnas quiran os seguintes coñecementos:

- Cales son as principais características dos textos argumentativos.
- Como se fai un comentario de texto, seguindo unhas pautas dadas.
- Que palabras se escriben con s e cales con x.
- Que diferenza hai entre *senón* e *se non*.
- Cales son as formas non persoais do verbo.
- Como se clasifican as perífrases verbais e que valores achegan.
- Quen foi Curros Enríquez e cal foi a súa relevancia no panorama literario galego da época.
- Cales son as principais características de *Aires da miña terra* e *O divino sainete*.
- Como se escriben coplas dos Maios.

Temporalización: última semana de marzo / 2º e 3º semana de abril

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Comprender e compoñer textos argumentativos.
- Ampliar o vocabulario básico relacionado coa xustiza e as leis.
- Escribir correctamente palabras con s e con x e diferenciar o uso de *senón* e *se non*.
- Identificar e utilizar correctamente perífrases verbais e saber clasificalas.
- Coñecer a contribución de Curros Enríquez á literatura e á vida cultural galegas.
- Crear coplas dos Maios.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
- Lectura: textos argumentativos. - Os textos: o texto argumentativos. - Vocabulario relacionado coa xustiza e as leis. - Uso do s e do x. - Diferenza entre <i>senón</i> e <i>se non</i>. - Formas non persoais do verbo e perífrases verbais. - Curros Enríquez. - Creación de coplas dos Maíos.	1. Ler textos argumentativos e comprender as súas características específicas.	1.1. Le con fluidez e atención textos argumentativos e coméntaos atendendo ás súas características propias.	CCL, CD, CAA
	2. Ampliar o vocabulario básico relacionado coa xustiza e as leis.	2.1. Coñece e aplica o vocabulario que conforma o campo semántico da xustiza e as leis.	CCL, CSC
	3. Escribir correctamente palabras con s e con x e diferenciar entre <i>senón</i> e <i>se non</i> .	3.1. Escribe correctamente palabras con s e con x. 3.2. Diferencia e usa correctamente o par homófono <i>senón/se non</i> .	CCL
	4. Identificar e utilizar correctamente as formas non persoais dos verbos e as perífrases verbais.	4.1. Identifica e analiza as formas nominais dos verbos. 4.2. Utiliza correctamente o infinitivo conxugado. 4.3. Identifica e utiliza correctamente as perífrases verbais e sabe clasificalas segundo o valor que acheguen.	CCL
	5. Coñecer a figura de Curros Enríquez e as súas obras máis importantes.	5.1. Coñece a contribución de Curros Enríquez á cultura e á literatura. 5.2. Analiza e compón coplas dos Maíos.	CCL, CCEC
	6. Crear coplas dos Maíos.	6.1. Analiza e compón coplas dos Maíos.	CCL, CD, CAA, CCEC

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Estándares de aprendizaxe avaliáveis	Selección de evidencias para o portfolio
--------------------------------------	--

1.1. Le con fluidez e atención textos argumentativos e coméntaos atendendo ás súas características propias.	- Lectura dos textos argumentativos que abren a unidade do LA. - Actividades do apartado «Comentario da lectura», no LA. - Lectura complementaria e actividades sobre ela nos RF.
2.1. Coñece e aplica o vocabulario que conforma o campo semántico da xustiza e as leis.	- Actividades do LA para ampliar e practicar o vocabulario. - Actividade de reforzo nos RF.
3.1. Escribe correctamente palabras con s e con x.	- Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF sobre o uso de s e de x.
3.2. Diferencia e usa correctamente o par homófono <i>senón/se non</i> .	- Actividades do LA. - Actividade de reforzo nos RF sobre a diferenza entre <i>senón</i> e <i>se non</i>.
4.1. Identifica e analiza as formas nominais dos verbos.	- Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF de identificar e usar as formas nominais dos verbos.
4.2. Utiliza correctamente o infinitivo conxugado.	- Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF de utilizar o infinitivo conxugado.
4.3. Identifica e utiliza correctamente as perífrases verbais e sabe clasificalas segundo o valor que acheguen.	- Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF de utilizar as perífrases verbais e explicar o valor que achegan.
5.1. Coñece a contribución de Curros Enríquez á cultura e á literatura.	- Antoloxía e comentario de texto do LA. - Actividades de ampliación nos RF de comentar un poema de Curros Enríquez.
6.1. Analiza e compón coplas dos Maíos.	- Actividades do LA.

5. COMPETENCIAS: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descriptor	Desempeño
<i>Comunicación lingüística.</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Manter unha actitude favorable cara á lectura.	Le os textos elixidos como lectura inicial así como outros sobre os que tamén se traballan os conceptos da unidade.
	Expresarse oralmente con corrección, adecuación e coherencia.	Participa en debates suxeridos na clase.
	Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos. Coñece e aplica de maneira efectiva as regras de uso do s e do x. Identifica a diferenza entre <i>senón</i> e <i>se non</i> e

		aplícaa na práctica.
	Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.	Escrebe coplas dos Maios seguindo unhas pautas dadas.
	Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.	Sabe buscar e seleccionar información en diferentes fontes (diccionario, gramática, Internet...).
	Producir textos de diversa complexidade para o seu uso en situacións cotiás ou de materias diversas.	Escrebe un texto argumentativo onde elabora o seu pensamento crítico. Escrebe un texto, en prosa ou en verso, sobre un asunto cotián: a chegada do AVE á nosa comunidade.
<i>Competencia dixital.</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en dicionarios e en diferentes páxinas de Internet para profundar e ampliar coñecementos.
	Elaborar información propia derivada de información obtida a través de medios tecnolóxicos.	Utiliza programas e aplicacións para as súas propias creacións.
	Comprender as mensaxes elaboradas en códigos diversos.	Interpreta xogos lingüísticos, carteis, imaxes...
	Comprender as mensaxes que veñen dos medios de comunicación.	Le de maneira comprensiva e interpreta con criterio propio a información que transmiten os medios de comunicación.
	Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Utiliza o CD-Audio para escoitar a lectura da unidade.
	Aplicar criterios éticos no uso da tecnoloxía.	Reflexiona sobre a rendibilidade dalgúns dispositivos electrónicos, e tamén sobre a piratería dixital e as modas que se difunden a través da Rede.
<i>Aprender a aprender.</i>	Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...	Aplica técnicas de traballo que facilitan a aprendizaxe: táboas, esquemas, resumos, guións...
	Planificar os recursos necesarios e os pasos que cómpre seguir no proceso de aprendizaxe.	Fai comentarios de texto e elabora creacións propias de acordo cunhas pautas dadas.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Comproba o que aprendeu mediante a realización de actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos vistos na unidade.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Identificar as implicacións que ten vivir nun Estado social e democrático de dereito referendado por unha norma suprema chamada Constitución Española.	Mostra interese por coñecer o léxico relacionado coa xustiza e as leis.

	Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Participa colaborativamente en actividades de grupo.
	<i>Educación en valores:</i> Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.	Rexeita actitudes discriminatorias por razóns de xénero, condición social, etc.
	Evidenciar preocupación polos máis desfavorecidos e respecto aos diferentes ritmos e potencialidades.	Mostra interese polos poemas de temática social e a realidade que reflicten.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Ser constante no traballo superando as dificultades.	Avanza na aprendizaxe con motivación e esforzo.
	Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.	Favorece a creatividade a través da elaboración dos distintos textos.
<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Mostrar respecto cara ás manifestacións do noso patrimonio histórico e cultural.	Valora as tradicións como expresión da nosa cultura.
	Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.	Recrea e interpreta a realidade a través da creación poética.
	Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotián.	Aprecia a beleza da poesía e da natureza.
	Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.	Coida o contido e a forma dos seus traballos.

6. TAREFAS

- Comentamos a imaxe en gran grupo.
- Lemos o texto e comentámolo, achegando experiencias persoais, curiosidades, información...
- Respondemos as preguntas do recadro «Le e contesta» do LA.
- Buscamos máis información na Rede.

Tarefa 2: Lemos e escoitamos os textos que serven como lectura («Autoservizo», «Non te apropias do que non é teu» e «A quen lle importa») e realizamos as actividades do comentario, tendo en conta a información que achega o apartado «Análise de textos».

- Lemos e escoitamos os textos atentamente, aclarando posibles dúbidas.
- Aprendemos as principais características dos textos argumentativos no LA.
- Coñecemos as suxestións metodolóxicas da PD e identificamos as ideas previas.
- Realizamos as actividades do comentario dos textos da lectura do LA.
- Lemos a lectura complementaria e realizamos as actividades sobre ela nos RF.

Tarefa 3: Aprendemos e utilizamos o vocabulario relacionado coa xustiza e as leis.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.

- Realizamos as actividades do LA e dos RF.

Tarefa 4: Repasamos e practicamos a escrita correcta de palabras con s e con x, así como o uso de *senón* e *se non*.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA e dos RF.

Tarefa 5: Identificamos as formas nominais, aprendemos o uso do infinitivo conxugado e coñecemos as perífrases verbais.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA e dos RF.

Tarefa 6: Coñecemos a obra de Curros Enríquez e a súa relevancia na literatura galega.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Lemos os poemas que achega a «Antoloxía».
- Comentamos o poema «Na chegada a Ourense da primeira locomotora», realizando as actividades que se propoñen no LA.
- Realizamos as actividades de ampliación dos RF.

Tarefa 7: Avaliamos o aprendido.

- Aplicamos o estudado na unidade mediante as actividades que propón o LA acerca dun texto.

7. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

No desenvolvemento das tarefas empréganse diversas estratexias metodolóxicas:

- Actividade que permita anticipar as ideas previas que os alumnos e as alumnas teñen en torno aos distintos contidos que imos traballar.
- Audición individual e logo colectiva, en gran grupo, dos textos da lectura inicial co obxectivo de mellorar a comprensión oral.
- Fincapé nos hábitos de traballo: analizar e redactar textos de acordo cunhas pautas; asegurar a correcta asimilación de conceptos a través dunha práctica continuada; utilizar a Rede para obter información; manexar o dicionario e a gramática como fonte de consulta; realizar esquemas, táboas, resumos, fichas... para asimilar e lembrar mellor os conceptos, etc.
- Exposición do profesor ou profesora utilizando diferentes soportes, explicando detalladamente o significado daqueles conceptos máis complexos e novidosos.
- Práctica habitual na clase da análise guiada de textos literarios.
- Fomento do uso das TIC para resolver actividades, ampliar ou complementar a información do libro, e para realizar creacións propias.
- Fomento do interese pola poesía e a súa relación coa música, mediante a escoita de versións musicadas de poemas.
- Fomento do aspecto lúdico e creativo da linguaxe.

- Traballo dos distintos contidos da unidade a partir de textos próximos á realidade e aos intereses do alumnado.

8. RECURSOS

Os seguintes materiais de apoio poden reforzar e ampliar o estudo dos contidos da área de Lingua galega e Literatura:

- CD audio do libro do alumno: audición da lectura inicial.
- Recursos fotocopiáveis da Proposta didáctica, con actividades de reforzo e ampliación e lecturas complementarias para traballar a comprensión lectora.
- Cadernos complementarios de ortografía, léxico, morfosintaxe e expresión escrita.

Recursos dixitais

- Libro dixital: os alumnos e alumnas poderán reforzar ou ampliar os contidos estudados utilizando os recursos dixitais dispoñibles.
- Enlaces web: <http://anayaeducacion.es> e páxinas que se suxiren no libro do alumno.

9. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- Rexistro de avaliación (no anexo de avaliación).
- Proba de avaliación da unidade (no xerador de probas escritas de avaliación).
- Outros recursos: rúbrica, diana, etc. (no anexo de avaliación).

10. MEDIDAS PARA A INCLUSIÓN E A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Que dificultades e potencialidades prevexo no grupo durante o desenvolvemento da unidade?
- Como vou minimizar as dificultades?
- Que necesidades individuais prevexo no desenvolvemento da unidade?
- Que recursos e estratexias manexarei para atender ás necesidades individuais.

11. AUTOAVALIACIÓN DO PROFESORADO

- Que porcentaxe de alumnos e alumnas alcanzaron os obxectivos de aprendizaxe da unidade?
- Que é o que mellor funcionou nesta unidade?
- Que cambiaría no desenvolvemento da unidade o próximo curso? Por que?

13. 2 UNIDADE DIDÁCTICA TEMA 10

Título: *Dolmen de Dombate*

Descrición da unidade: Unha vez máis volvemos ao pasado máis ancestral para rastrear as pegadas que conforman parte da nosa identidade como pobo. Así, esta unidade ábrese cunha dobre páxina protagonizada polo dolmen de Dombate, continúa cunha lectura arredor do románico galego e dedica o apartado de «Literatura» («Antoloxía» e «Comentario de texto» incluídos) á obra de Pondal, o bardo que exaltou a nosa terra e se preocupou de dignificar a nosa lingua.

A noticia que se elixiu como lectura, ademais de poñer en valor o patrimonio relixioso, introduce unha serie de tres unidades en que a sección «Análise de textos» se ocupa de distintos xéneros periodísticos. E para abundar no asunto, inclúense asemade uns fragmentos tomados de *Galicia Hoxe* no «Vocabulario» e, no «Obradoiro de literatura», trabállase a realización dunha entrevista.

A «Ortografía» repasa a escrita de palabras con *l* e con *ll*, e con *n* e con *ñ*. E a «Gramática», os adverbios e as locucións adverbiais, cuxa análise pode complementarse coa información que achega o Apéndice, moi útil para resolver as actividades. O estudo da lingua complétase co apartado «Lingua e sociedade», onde se aborda a cuestión das interferencias lingüísticas entre o galego e o castelán.

Os contidos organízanse en apartados, de acordo coa seguinte estrutura:

- **Análise de textos:** LECTURA e COMENTARIO de «O Sorriso de Daniel» (texto tomado de *La Voz de Galicia*). O texto periodístico (1).
- **Lingua:** VOCABULARIO: A ecoloxía. ORTOGRAFÍA: Palabras con *l* e con *ll*. Palabras con *n* e con *ñ*. GRAMÁTICA: O adverbio e as locucións adverbiais. LINGUA E SOCIEDADE: Interferencias lingüísticas.
- **Literatura:** Eduardo Pondal. COMENTARIO DE TEXTO: «Os pinos», poema que se escolleu como himno de Galicia. ANTOLOXÍA: outros poemas de Eduardo Pondal. OBRADOIRO DE LITERATURA: Unha entrevista.

Ao final, inclúese unha dobre páxina (APLICA O QUE SABES), que fai un repaso por medio de actividades de carácter competencial. En conxunto, preténdese que os alumnos e alumnas adquiran os seguintes coñecementos:

- Que tipo de prensa escrita hai, cales son as funcións da prensa e cales son os principais xéneros periodísticos.
- Como se fai un comentario de texto, seguindo unhas pautas dadas.
- Que palabras se escriben con *l* ou con *ll*.
- Que palabras se escriben con *n* ou con *ñ*.
- Que son adverbios, como se clasifican e que función desempeñan.
- Como evitar as interferencias lingüísticas.
- Quen foi Eduardo Pondal e cal foi a súa relevancia no panorama literario galego da época.
- Como se fai unha entrevista.

Temporalización: última semana de abril / dúas primeiras de maio.

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Ler e analizar textos periodísticos.
- Ampliar o vocabulario básico relacionado coa ecoloxía.
- Escribir correctamente palabras con *l* e *ll* e con *n* e *ñ*.
- Identificar e clasificar adverbios e locucións adverbiais.
- Recoñecer e corrixir castelanismos.
- Coñecer as principais contribucións de Eduardo Pondal á literatura galega.
- Elaborar unha entrevista.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
- Lectura: texto periodístico. - Os textos: o texto periodístico. - Vocabulario relacionado	1. Ler, analizar e crear textos periodísticos.	1.1. Le con fluidez e atención un texto periodístico e coméntao seguindo uns criterios dados. 1.2. Coñece as funcións da prensa e identifica os xéneros periodísticos.	CCL, CD, CAA

coa ecoloxía. - Uso do / e do //. - Uso do n e do ñ. - O adverbio e as locucións adverbiais. - Castelanismos. - Eduardo Pondal. - Elaboración dunha entrevista.		1.3. Elabora unha entrevista, de acordo cunhas pautas dadas.	
	2. Ampliar o vocabulario básico relacionado coa ecoloxía.	2.1. Coñece e aplica o vocabulario que conforma o campo semántico da ecoloxía.	CCL, CMCT
	3. Escribir correctamente palabras con / e con //, e palabras con n e con ñ.	3.1. Escribe correctamente palabras con / e con //. 3.2. Escribe correctamente palabras con n e con ñ.	CCL
	4. Identificar, clasificar e analizar adverbios e locucións adverbiais.	4.1. Identifica, clasifica e analiza adverbios e locucións adverbiais.	CCL
	5. Identificar castelanismos e clasificalos en fonéticos, ortográficos, morfosintácticos, léxicos ou semánticos.	5.1. Recoñece, clasifica e corrixe castelanismos.	CCL
	6. Coñecer as principais contribucións de Eduardo Pondal á literatura e á vida cultural galegas.	6.1. Coñece as principais contribucións de Eduardo Pondal á literatura galega.	CCL, CCEC

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Recursos fotocopiáveis (RF)

Estándares de aprendizaxe avaliábeis	Selección de evidencias para o portfolio
1.1. Le con fluidez e atención un texto periodístico e coméntao seguindo uns criterios dados.	- Lectura da noticia que abre a unidade do LA. - Actividades do apartado «Comentario da lectura», no LA. - Lectura complementaria e actividades sobre ela nos RF.
1.2. Coñece as funcións da prensa e identifica os xéneros periodísticos.	- Actividades de ampliación dos RF.
1.3. Elabora unha entrevista, de acordo cunhas pautas dadas.	- Actividades do apartado «Obradoiro de literatura», no LA.
2.1. Coñece e aplica o vocabulario que conforma o campo semántico da ecoloxía.	- Actividades do LA para ampliar e practicar o vocabulario. - Actividade de reforzo nos RF.
3.1. Escribe correctamente palabras con / e con //.	- Actividades do LA. - Actividade de reforzo nos RF sobre o uso do / e do //.
3.2. Escribe correctamente palabras con n e con ñ.	- Actividades do LA.
4.1. Identifica, clasifica e analiza adverbios e locucións adverbiais.	- Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF de utilizar adverbios e locucións adverbiais.
5.1. Recoñece, clasifica e corrixe castelanismos.	- Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF de identificar e corrixir castelanismos.
6.1. Coñece as principais contribucións de Eduardo Pondal á literatura galega.	- Antoloxía e comentario de texto do LA.

5. COMPETENCIAS: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Comunicación lingüística.</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Manter unha actitude favorable cara á lectura.	Le a lectura inicial e os distintos textos sobre os que se traballan os conceptos da unidade.
	Expresarse oralmente con corrección, adecuación e coherencia.	Expresa a súa opinión en debates suxeridos na clase.

	Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos. Coñece e aplica de maneira efectiva as regras de uso do <i>l</i> , do <i>ll</i> , do <i>n</i> e do <i>ñ</i> .
	Entender o contexto sociocultural da lingua da lingua, así como a súa historia, para un mellor uso da mesma.	Entende o bilingüismo, diferencia as dúas linguas en contacto e procura evitar interferencias entre elas.
	Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.	Sabe buscar e seleccionar información en diferentes fontes (dicionario, gramática, Internet, apéndice do libro...).
	Producir textos escritos de diversa complexidade para o seu uso en situacións cotiás ou de materias diversas.	Escrebe textos periodísticos sobre temas de actualidade.
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.</i>	Interactuar co contorno natural de maneira respectuosa.	Coñece a importancia de preservar o medio natural.
	Respectar e preservar a vida dos seres vivos do seu contorno.	Valora a diversidade da flora e da fauna na nosa comunidade e mostra unha actitude responsable cara ao seu coidado.
	Tomar conciencia dos cambios producidos polo ser humano no contorno natural e as repercusións para a vida futura.	É consciente das repercusións que teñen as actuacións humanas no contorno ambiental.
<i>Competencia dixital.</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en dicionarios, no propio libro e en diferentes páxinas de Internet para profundar e ampliar coñecementos.
	Comprender as mensaxes elaboradas en códigos diversos.	Interpreta pictogramas, xeroglíficos, xogos lingüísticos...
	Comprender as mensaxes que veñen dos medios de comunicación.	Le de maneira comprensiva e interpreta con criterio propio a información que transmiten os medios de comunicación.
	Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Utiliza o CD-Audio para escoitar a lectura da unidade.
<i>Aprender a aprender.</i>	Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...	Aplica técnicas de traballo que facilitan a aprendizaxe: táboas, esquemas, resumos, guións...
	Planificar os recursos necesarios e os pasos que cómpre seguir no proceso de	Fai comentarios de texto e elabora creacións propias de

	aprendizaxe.	acordo cunhas pautas dadas.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Comproba o que aprendeu mediante a realización de actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos vistos na unidade.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Participa colaborativamente en actividades por parellas ou de grupo.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Ser constante no traballo superando as dificultades.	Avanza na aprendizaxe con motivación e esforzo.
	Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.	Favorece a creatividade a través da elaboración dos distintos textos.
<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Mostrar respecto cara ás manifestacións do noso patrimonio histórico e cultural.	Mostra interese por coñecer monumentos megalíticos e mostras do románico galego. Comprende que unha lingua é moito máis ca un sistema de comunicación e valóraa como manifestación do espírito dun pobo.
	Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotián.	Aprecia o valor da arte nas súas diferentes manifestacións, así como a beleza da paisaxe.

6. TAREFAS

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Recursos fotocopiáveis (RF) / Recursos dixitais (RD)

Tarefa 1: Observamos a imaxe da dobre páxina inicial e lemos o texto «Dolmen de Dombate».

- Comentamos a imaxe en gran grupo.
- Lemos o texto e comentámolo, achegando experiencias persoais, curiosidades, información...
- Respondemos as preguntas do recadro «Le e contesta» do LA.
- Buscamos máis información na Rede.

Tarefa 2: Lemos e escoitamos a lectura («O Sorriso de Daniel») e realizamos as actividades do comentario, tendo en conta a información que achega o apartado «Análise de textos».

- Lemos e escoitamos a lectura atentamente, aclarando posibles dúbidas.
- Aprendemos a función da prensa e os principais xéneros periodísticos no LA.
- Coñecemos as suxestións metodolóxicas da PD e identificamos as ideas previas.
- Realizamos as actividades do comentario da lectura do LA.
- Aprendemos a facer unha entrevista no «Obradoiro de literatura» do LA.
- Realizamos a actividade complementaria sobre a entrevista que achegan os RD.
- Lemos a lectura complementaria e realizamos as actividades sobre ela nos RF.
- Aprendemos os elementos do xornal e repasamos os xéneros periodísticos coa información complementaria que achegan os RD.

Tarefa 3: Aprendemos e utilizamos o vocabulario relacionado coa ecoloxía.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Realizamos as actividades do LA.

Tarefa 4: Repasamos e practicamos a escrita correcta de palabras con *l* e con *ll*, con *n* e con *ñ*.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA e dos RF.

Tarefa 5: Identificamos o adverbio e as locucións adverbiais, así como a súa clasificación.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Consultamos as táboas de adverbios e locucións adverbiais no Apéndice.
- Realizamos as actividades do LA e dos RF.

Tarefa 6: Identificamos e clasificamos castelanismos.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA e dos RF.
- Realizamos a actividade complementaria de comentar un texto que achegan os RD.

Tarefa 7: Coñecemos a obra de Eduardo Pondal e a súa relevancia na literatura galega.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Lemos os poemas que achega a «Antoloxía».
- Comentamos o poema «Os pinos», realizando as actividades que se propoñen no LA.
- Realizamos as actividades de ampliación dos RF.

Tarefa 7: Avaliamos o aprendido.

- Aplicamos o estudado na unidade mediante as actividades que propón o LA acerca dun texto.

7. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

No desenvolvemento das tarefas empréganse diversas estratexias metodolóxicas:

- Actividade que permita anticipar as ideas previas que os alumnos e as alumnas teñen en torno aos distintos contidos que imos traballar.
- Audición individual e logo colectiva, en gran grupo, da lectura inicial co obxectivo de mellorar a comprensión oral.
- Fincapé nos hábitos de traballo: analizar e redactar textos de acordo cunhas pautas; asegurar a correcta asimilación de conceptos a través dunha práctica continuada; utilizar a Rede para obter información; manexar o Apéndice do libro, dicionario e a gramática como fonte de consulta; realizar esquemas, táboas, resumos, fichas... para assimilar e lembrar mellor os conceptos, etc.
- Exposición do profesor ou profesora utilizando diferentes soportes, explicando detalladamente o significado daqueles conceptos máis complexos e novidosos.
- Práctica habitual na clase da análise guiada de textos literarios.
- Fomento do uso das TIC para resolver actividades, ampliar ou complementar a información do libro, e para realizar creacións propias.
- Fomento do interese pola prensa escrita e por estar informado.
- Desenvolvemento do pensamento crítico necesario para interpretar a información que achegan os medios de comunicación.
- Fomento do interese pola poesía e a súa relación coa música, mediante a escoita de versións musicadas de poemas.
- Fomento do aspecto lúdico e creativo da linguaxe.
- Traballo dos distintos contidos da unidade a partir de textos próximos á realidade e aos intereses do alumnado.

8. RECURSOS

Os seguintes materiais de apoio poden reforzar e ampliar o estudo dos contidos da área de Lingua galega e Literatura:

- CD audio do libro do alumno: audición da lectura inicial.
- Recursos fotocopiabiles da Proposta didáctica, con actividades de reforzo e ampliación e lecturas complementarias para traballar a comprensión lectora.
- Cadernos complementarios de ortografía, léxico, morfosintaxe e expresión escrita.

Recursos dixitais

- Libro dixital: os alumnos e alumnas poderán reforzar ou ampliar os contidos estudados utilizando os recursos dixitais dispoñibles.
- Enlaces web: <http://anayaeducacion.es> e páxinas que se suxiren no libro do alumno.

9. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- Rexistro de avaliación (no anexo de avaliación).
- Proba de avaliación da unidade (no xerador de probas escritas de avaliación).
- Outros recursos: rúbrica, diana, etc. (no anexo de avaliación)

10. MEDIDAS PARA A INCLUSIÓN E A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Que dificultades e potencialidades prevexo no grupo durante o desenvolvemento da unidade?
- Como vou minimizar as dificultades?
- Que necesidades individuais prevexo no desenvolvemento da unidade?
- Que recursos e estratexias manexarei para atender ás necesidades individuais?

11. AUTOAVALIACIÓN DO PROFESORADO

- Que porcentaxe de alumnos e alumnas alcanzaron os obxectivos de aprendizaxe da unidade?
- Que é o que mellor funcionou nesta unidade?
- Que cambiaría no desenvolvemento da unidade o próximo curso? Por que?

13. 2 UNIDADE DIDÁCTICA TEMA 11

Título: *Téxtil galego*

Descrición da unidade: Ábrese a unidade cunha dobre páxina que, a diferenza das demais, non explora a paisaxe, a historia ou a tradición, senón que se centra nun sector da industria galega: o téxtil. Como é habitual, vai ilustrada por unha imaxe e achega un texto sobre o que se suxiren diversas actividades.

A análise dos textos periodísticos, que comezara na unidade anterior, continúa nesta e na seguinte. Aquí, trabállase no apartado correspondente, a partir da lectura inicial (unha noticia), e tamén no «Vocabulario», que recolle o léxico relacionado coa prensa.

En torno á narrativa xiran a «Literatura», o «Comentario de texto» e a «Antoloxía», que fan un breve percorrido pola novela e o conto do século XIX. Un percorrido que remata coa proposta da creación dun conto no «Obradoiro de literatura».

A «Ortografía» lembra o uso dalgúns grupos consonánticos, así como a diferenza entre as palabras homófonas *por que*, *porque* e *porqué*. A «Gramática» repasa as preposicións e as locucións preposicionais. E o apartado de «Lingua e sociedade» explica as variedades da lingua.

Os contidos organízanse en apartados, de acordo coa seguinte estrutura:

- **Análise de textos:** LECTURA e COMENTARIO de «Voceiros da paz» (texto tomado da edición dixital de *La Voz de Galicia*). O texto periodístico (2).
- **Lingua:** VOCABULARIO: A prensa. ORTOGRAFÍA: Grupos consonánticos. *Por que*, *porque* e *porqué*. GRAMÁTICA: Preposicións e locucións preposicionais.
- **Literatura:** A narrativa do século XIX. ANTOLOXÍA: textos de Marcial Valladares e de Francisco Álvarez de Nóvoa, tomados de *Maxina* e de *Pé das Burgas*, respectivamente. COMENTARIO DE TEXTO: *Catecismo do labrego*, de Valentín Lamas Carvajal. OBRADOIRO DE LITERATURA: Creación de contos. LINGUA E SOCIEDADE: A lingua e as súas variedades.

Ao final, inclúese unha dobre páxina (APLICA O QUE SABES), que fai un repaso por medio de actividades de carácter competencial. En conxunto, preténdese que os alumnos e alumnas adquiran os seguintes coñecementos:

- Cales son as principais características que definen unha noticia.
- Como se fai un comentario de texto, seguindo unhas pautas dadas.
- Como se escriben correctamente algunhas palabras que conteñen grupos consonánticos.
- Que diferenza hai entre *por que*, *porque* e *porqué*.
- Cales son as preposicións e as locucións preposicionais e para que serven.
- En que consiste a diversidade interna da lingua.
- Que obras e que autores foron os máis representativos do panorama narrativo do século XIX.
- Como se escribe un conto.

Temporalización: última quincena de maio.

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Analizar unha noticia e recoñecer a súa estrutura piramidal.
- Ampliar o vocabulario básico relacionado coa prensa.
- Escribir correctamente palabras que conteñen grupos consonánticos e diferenciar *por que*, *porque* e *porqué*.
- Identificar preposicións e locucións preposicionais e utilízalas correctamente.
- Coñecer as variedades da lingua.
- Coñecer e aplicar correctamente as formas verbais dos verbos irregulares.
- Coñecer o panorama da narrativa galega no século XIX e recoñecer algúns dos seus máximos representantes.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
- Lectura: texto periodístico. - Os textos: a noticia. - Vocabulario relacionado coa prensa. - Palabras con grupos consonánticos. - <i>Por que</i>, <i>porque</i> e <i>porqué</i>. - Preposicións e locucións preposicionais. - Variedades internas da lingua. - Narrativa do século XIX. - Creación de contos.	1. Ler e analizar unha noticia.	1.1. Analiza unha noticia e identifica a súa estrutura.	CCL, CD, CAA
	2. Ampliar o vocabulario básico relacionado coa prensa.	2.1. Coñece e aplica o vocabulario que conforma o campo semántico da prensa.	CCL
	3. Escribir correctamente palabras que conteñen grupos consonánticos e diferenciar o uso de <i>por que</i> , <i>porque</i> e <i>porqué</i> .	3.1. Utiliza correctamente os grupos consonánticos -cc- e -ct- segundo o contexto no que aparezan. 3.2. Utiliza correctamente os grupos consonánticos <i>bl</i> , <i>pl</i> , <i>cl</i> , <i>fl</i> , <i>gl</i> . 3.3. Diferencia as palabras	CCL

		<i>por que, porque e porqué.</i>	
	4. Identificar as preposicións e locucións preposicionais e recoñecer a súa función.	4.1. Identifica e utiliza correctamente preposicións e locucións preposicionais e identifica a súa función na frase. 4.2. Analiza unha frase preposicional.	CCL
	5. Coñecer as variedades internas da lingua.	5.1. Coñece as variedades internas da lingua e identifica as variedades diacrónicas, diatópicas, diastráticas e diafásicas.	CCL, CSC
	6. Coñecer o panorama da narrativa no século XIX e saber cales son os principais representantes da novela e do conto.	6.1. Coñece o panorama da narrativa galega no século XIX e recoñece algúns dos seus máximos representantes.	CCL, CCEC
	7. Escribir un conto a partir dunhas pautas dadas.	7.1. Escribe contos seguindo unhas pautas dadas.	CCL, CAA, CSC, CCEC

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Estándares de aprendizaxe avaliados	Selección de evidencias para o portfolio
1.1. Analiza unha noticia e identifica a súa estrutura.	- Lectura da noticia que abre a unidade do LA. - Actividades do apartado «Comentario da lectura», no LA. - Lectura complementaria e actividades sobre ela nos RF. - Actividades de ampliación nos RF.
2.1. Coñece e aplica o vocabulario que conforma o campo semántico da prensa.	- Actividades do LA para ampliar e practicar o vocabulario. - Actividade de reforzo nos RF.
3.1. Utiliza correctamente os grupos consonánticos -cc- e -ct- segundo o contexto no que aparezan.	- Actividades do LA. - Actividade de reforzo nos RF sobre o uso de <i>t</i> ou <i>ct</i>.
3.2. Utiliza correctamente os grupos consonánticos <i>bl</i> , <i>pl</i> , <i>cl</i> , <i>fl</i> , <i>gl</i> .	- Actividades do LA. - Actividade de reforzo nos RF sobre o uso de <i>br-bl</i> e <i>fr-fl</i>.
3.3. Diferencia as palabras <i>por que</i> , <i>porque</i> e <i>porqué</i> .	- Actividades do LA. - Actividade de reforzo nos RF para practicar a diferenza entre <i>por que</i>, <i>porque</i> e <i>porqué</i>.
4.1. Identifica e utiliza correctamente preposicións e locucións preposicionais e identifica a súa función na frase.	- Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF de identificar e utilizar preposicións e locucións preposicionais.
4.2. Analiza unha frase preposicional.	- Actividades do LA.
5.1. Coñece as variedades internas da lingua e identifica as variedades diacrónicas, diatópicas, diastráticas e diafásicas.	- Actividades do LA. - Actividade de reforzo nos RF.
6.1. Coñece o panorama da narrativa galega no século XIX e recoñece algúns dos seus máximos representantes.	- Antoloxía e comentario de texto do LA.
7.1. Escribe contos seguindo unhas pautas dadas.	- Actividades do LA.

5. COMPETENCIAS: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Comunicación lingüística.</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Manter unha actitude favorable cara á lectura.	Le a lectura inicial e os distintos textos sobre os que se traballan os conceptos da unidade.
	Expresarse oralmente con corrección, adecuación e	Expón a súa opinión en debates suxeridos na clase. Le un conto diante dos compañeiros e compañeiras.

	coherencia.	
	Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos. Coñece e aplica de maneira efectiva as regras de uso dalgúns grupos consonánticos. Coñece a diferenza entre <i>por que</i> , <i>porque</i> e <i>porqué</i> e escribe estas palabras correctamente.
	Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.	Redacta textos narrativos seguindo unas pautas dadas.
	Entender o contexto sociocultural da lingua da lingua, así como a súa historia, para un mellor uso da mesma.	Recoñece a diversidade lingüística na fala e identifica a variedade estándar como a normativa.
	Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.	Sabe buscar e seleccionar información en diferentes fontes (diccionario, gramática, Internet...).
<i>Competencia dixital.</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en dicionarios, no propio libro e en diferentes páxinas de Internet para profundar e ampliar coñecementos.
	Elaborar información propia derivada de información obtida a través de medios tecnolóxicos.	Utiliza programas e aplicacións para as súas propias creacións.
	Comprender as mensaxes elaboradas en códigos diversos.	Interpreta xeroglíficos, xogos lingüísticos, símbolos, pinturas...
	Comprender as mensaxes que veñen dos medios de comunicación.	Interpreta con criterio propio a información que transmiten os medios de comunicación, escritos e audiovisuais.
	Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Utiliza o CD-Audio para escoitar a lectura da unidade. Grava en vídeo sesións de recitado.
<i>Aprender a aprender.</i>	Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...	Aplica técnicas de traballo que facilitan a aprendizaxe: táboas, esquemas, resumos, guións...
	Planificar os recursos necesarios e os pasos que cómpre seguir no proceso de aprendizaxe.	Fai comentarios de texto e elabora creacións propias de acordo cunhas pautas dadas.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Comproba o que aprendeu mediante a realización de actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos vistos na unidade.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Participa colaborativamente en actividades por parellas ou de grupo.

	<i>Educación en valores:</i> Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.	Rexeita actitudes discriminatorias por razóns de xénero, condición social, etc. Recoñece as variedades lingüísticas como un elemento enriquecedor e respecta a forma de expresarse de cadaquén.
	Evidenciar preocupación polos máis desfavorecidos e respecto aos diferentes ritmos e potencialidades.	Toma conciencia de situacións inxustas como a explotación infantil.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Ser constante no traballo superando as dificultades.	Avanza na aprendizaxe con motivación e esforzo.
	Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.	Favorece a creatividade a través da elaboración dos distintos textos.
<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Mostrar respecto cara ás manifestacións do noso patrimonio histórico e cultural.	Valora os autores clásicos como modelo de manifestacións literarias posteriores.
	Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.	Coida a presentación e a exposición dos seus traballos.

6. TAREFAS

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Recursos fotocopiáveis (RF) / Recursos dixitais (RD)

Tarefa 1: Observamos a imaxe da dobre páxina inicial e lemos o texto «Téxtil galego».

- Comentamos a imaxe en gran grupo.
- Lemos o texto e comentámolo, achegando experiencias persoais, curiosidades, información, dúbidas...
- Respondemos as preguntas do recadro «Le e contesta» do LA.
- Buscamos máis información na Rede.

Tarefa 2: Lemos e escoitamos a lectura («Voceiros da paz») e realizamos as actividades do comentario, tendo en conta a información que achega o apartado «Análise de textos».

- Lemos e escoitamos a lectura atentamente, aclarando posibles dúbidas.
- Aprendemos as principais características da noticia no LA.
- Coñecemos as suxestións metodolóxicas da PD e identificamos as ideas previas.
- Realizamos as actividades do comentario da lectura do LA.
- Lemos a lectura complementaria e realizamos as actividades sobre ela nos RF.
- Realizamos as actividades de ampliación dos RF.
- Ampliamos cos RD a información sobre a noticia e realizamos as actividades complementarias.

Tarefa 3: Aprendemos e utilizamos o vocabulario relacionado coa prensa.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos as actividades complementarias que achegan os RD.

Tarefa 4: Repasamos e practicamos a escrita correcta de palabras que conteñen grupos consonánticos cultos, así como a diferenza entre *por que*, *porque* e *porqué*.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA e dos RF.

Tarefa 5: Aprendemos e practicamos as principais preposicións e locucións preposicionais.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA e dos RF.

Tarefa 6: Coñecemos a narrativa galega no século XIX.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Lemos os textos que achega a «Antoloxía».
- Comentamos o fragmento tomado do *Catecismo do labrego*, realizando as actividades que se propoñen no LA.

Tarefa 7: Escribimos un conto.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Realizamos as actividades do LA.
- Asistimos á actuación dalgúns dos principais contacontos do noso país, a través dos enlaces que proporcionan os RD.

Tarefa 8: Avaliamos o aprendido.

- Aplicamos o estudado na unidade mediante as actividades que propón o LA acerca dun texto.

7. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

No desenvolvemento das tarefas empréganse diversas estratexias metodolóxicas:

- Actividade que permita anticipar as ideas previas que os alumnos e as alumnas teñen en torno aos distintos contidos que imos traballar.
- Audición individual e logo colectiva, en gran grupo, da lectura inicial co obxectivo de mellorar a comprensión oral.
- Fomento do pensamento crítico do alumnado para entender o papel da prensa ao transmitir información (comunicar, opinar, denunciar...).
- Fincapé nos hábitos de traballo: analizar e redactar textos de acordo cunhas pautas; asegurar a correcta asimilación de conceptos a través dunha práctica continuada; utilizar a Rede para obter información; manexar o dicionario e a gramática como fonte de consulta; realizar esquemas, táboas, resumos, fichas... para asimilar e lembrar mellor os conceptos, etc.
- Fincapé na importancia da diversidade en tanto que manifestación da riqueza dunha lingua viva; como tal debe valorarse e respectarse.
- Exposición do profesor ou profesora utilizando diferentes soportes, explicando detalladamente o significado daqueles conceptos máis complexos e novidosos.
- Práctica habitual na clase da análise guiada de textos literarios.
- Fomento do uso das TIC para resolver actividades, ampliar ou complementar a información do libro, e para realizar creacións propias.
- Fomento do aspecto lúdico e creativo da linguaxe.
- Fomento do interese do alumnado por crear producións propias.
- Traballo dos distintos contidos da unidade a partir de textos próximos á realidade e aos intereses do alumnado.

8. RECURSOS

Os seguintes materiais de apoio poden reforzar e ampliar o estudo dos contidos da área de Lingua galega e Literatura:

- CD audio do libro do alumno: audición da lectura inicial.
- Recursos fotocopiabiles da Proposta didáctica, con actividades de reforzo e ampliación e lecturas complementarias para traballar a comprensión lectora.
- Cadernos complementarios de ortografía, léxico, morfosintaxe e expresión escrita.

Recursos dixitais

- Libro dixital: os alumnos e alumnas poderán reforzar ou ampliar os contidos estudados utilizando os recursos dixitais dispoñibles.
- Enlaces web: <http://anayaeducacion.es> e páxinas que se suxiren no libro do alumno.

9. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- Rexistro de avaliación (no anexo de avaliación).
- Proba de avaliación da unidade (no xerador de probas escritas de avaliación).
- Outros recursos: rúbrica, diana, etc. (no anexo de avaliación).

10. MEDIDAS PARA A INCLUSIÓN E A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Que dificultades e potencialidades prevexo no grupo durante o desenvolvemento da unidade?
- Como vou minimizar as dificultades?
- Que necesidades individuais prevexo no desenvolvemento da unidade?
- Que recursos e estratexias manexarei para atender ás necesidades individuais?

11. AUTOAVALIACIÓN DO PROFESORADO

- Que porcentaxe de alumnos e alumnas alcanzaron os obxectivos de aprendizaxe da unidade?
- Que é o que mellor funcionou nesta unidade?
- Que cambiaría no desenvolvemento da unidade o próximo curso? Por que?

13. 2 UNIDADE DIDÁCTICA TEMA 12

Título: *Cacharelas de San Xoán*

Descrición da unidade: Xa está próximo San Xoán. Remata o curso, e faino en clave dixital. Así, as tecnoloxías da información e a comunicación están presentes xa ao comezo da unidade (na «Lectura» e a súa análise e comentario), constitúen o campo semántico do que se ocupa o apartado de «Vocabulario» e protagonizan tanto o «Obradoiro de literatura» como a dobre páxina final de repaso.

Na «Ortografía» trabállase a diferenza entre *haber* e *a ver*, e entre *hai*, *aí* e *ai!*, mediante exercicios de aplicación. A «Gramática» recolle as principais conxuncións, locucións conxuntivas e interxeccións, e achega tamén unha serie de actividades para practicalas.

O percorrido pola literatura do século XIX, que comezara no segundo trimestre, conclúe aquí co estudo do teatro. E tras unha breve exposición sobre o tema no apartado de «Literatura», achégase un fragmento d'A *fonte do xuramento* (de Francisco María de la Iglesia) para o seu comentario.

Os contidos organízanse en apartados, de acordo coa seguinte estrutura:

- **Análise de textos:** LECTURA e COMENTARIO de «Información en liña» (portada e noticia tomadas dun periódico dixital). O texto periodístico (3).
- **Lingua:** VOCABULARIO: O mundo dixital. ORTOGRAFÍA: Diferenza entre *haber* e *a ver*, e entre *hai*, *aí* e *ai!* GRAMÁTICA: Conxuncións e interxeccións.
- **Literatura:** O teatro do século XIX. COMENTARIO DE TEXTO: fragmento tomado d'A *fonte do xuramento*, de Francisco María de la Iglesia. OBRADOIRO DE LITERATURA: Creación de videopoemas.

Ao final, inclúese unha dobre páxina (APLICA O QUE SABES), que fai un repaso por medio de actividades de carácter competencial. En conxunto, preténdese que os alumnos e alumnas adquiran os seguintes coñecementos:

- Cales son as principais características dos xornais dixitais.
- Como se fai un comentario de texto, seguindo unhas pautas dadas.
- Que diferenza hai entre *haber* e *a ver*, e entre *hai*, *aí* e *ai*!
- Cales son as principais conxuncións, locucións conxuntivas e interxeccións.
- Quen foron os principais dramaturgos do século XIX e cales as súas obras máis coñecidas.
- Como se fan videopoemas.

Temporalización: dúas primeiras semanas de xuño.

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Analizar un texto presentado en formato dixital e interpretar tanto a información que proporciona como os recursos que emprega.
- Ampliar o vocabulario básico relacionado co mundo dixital.
- Escribir correctamente palabras homófonas e parónimas.
- Identificar conxuncións e locucións conxuntivas, clasificalas e recoñecer a función que desempeñan.
- Identificar interxeccións e utilízalas adecuadamente segundo a situación comunicativa dada.
- Coñecer a situación do xénero teatral galego no século XIX e identificar algúns autores e obras representativos.
- Crear videopoemas.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
- Lectura: prensa dixital. - Os textos: os xornais dixitais. - Vocabulario relacionado co mundo dixital. - Diferenza entre <i>haber</i> e <i>a ver</i>, e entre <i>hai</i>, <i>aí</i>, <i>ai!</i> - Conxuncións, locucións conxuntivas e itnerxeccións. - O teatro do século XIX. - Creación de videopoemas.	1. Ler un xornal dixital, identificar as súas características e coñecer algunhas publicacións.	1.1. Recoñece as características propias da prensa dixital e coñece algunhas publicacións.	CCL, CD, CAA
	2. Ampliar o vocabulario básico relacionado co mundo dixital.	2.1. Coñece e aplica o vocabulario que conforma o campo semántico do universo dixital.	CCL, CD
	3. Diferenciar o uso de <i>haber</i> e <i>a ver</i> , e de <i>hai</i> , <i>aí</i> , <i>ai!</i>	3.1. Entende e aplica a diferenza entre <i>haber</i> e <i>a ver</i> , e entre <i>hai</i> , <i>aí</i> e <i>ai!</i>	CCL
	4. Identificar as conxuncións e as locucións conxuntivas, e recoñecer as conxuncións.	4.1. Identifica e clasifica conxuncións e locucións conxuntivas segundo a función que desempeñen dentro da frase ou da oración. 4.2. Recoñece e utiliza interxeccións segundo a situación comunicativa.	CCL
	5. Coñecer o panorama do teatro galego no século XIX e identificar algúns dos seus autores e obras máis representativos.	5.1. Coñece a situación do xénero teatral galego no século XIX e identifica algúns autores e obras representativos.	CCL, CCEC
	6. Crear videopoemas.	6.1. Crea videopoemas a partir dunhas ideas e pautas dadas.	CCL, CD, CAA, CCEC

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Recursos fotocopiáveis (RF)

Estándares de aprendizaxe avaliábeis	Selección de evidencias para o portfolio
1.1. Recoñece as características propias da prensa dixital e coñece algunhas publicacións.	- Lectura da portada e da noticia do xornal dixital que abre a unidade do LA. - Actividades do apartado «Comentario da lectura», no LA. - Lectura complementaria e actividades sobre ela nos RF.
2.1. Coñece e aplica o vocabulario que conforma o campo semántico do universo dixital.	- Actividades do LA para ampliar e practicar o vocabulario.
3.1. Entende e aplica a diferenza entre <i>haber</i> e <i>a ver</i> , e entre <i>hai</i> , <i>aí</i> e <i>ai!</i>	- Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF sobre o uso de <i>haber</i> e <i>a ver</i>, e de <i>hai</i>, <i>aí</i> e <i>ai!</i>
4.1. Identifica e clasifica conxuncións e locucións conxuntivas segundo a función que desempeñen dentro da frase ou da oración.	- Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF de identificar conxuncións e preposicións.
4.2. Recoñece e utiliza interxeccións segundo a situación comunicativa.	- Actividades do LA.
5.1. Coñece a situación do xénero teatral galego no século XIX e identifica algúns autores e obras representativos.	- Comentario de texto do LA.
6.1. Crea videopoemas a partir dunhas ideas e pautas dadas.	- Actividades do apartado «Obradoiro de literatura», no LA.

5. COMPETENCIAS: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descriptor	Desempeño
<i>Comunicación lingüística.</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Manter unha actitude favorable cara á lectura.	Le a lectura inicial e os distintos textos sobre os que se traballan os conceptos da unidade.
	Expresarse oralmente con corrección, adecuación e coherencia.	Participa en debates suxeridos na clase. Recita poemas e grávos.
	Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos. Coñece a diferenza entre <i>haber</i> e <i>a ver</i> , e entre <i>hai</i> , <i>aí</i> e <i>ai!</i> , e escribe estas palabras correctamente.
	Manexar elementos de comunicación non verbal, ou en diferentes rexistros, nas diversas situacións comunicativas.	Acompaña os seus videopoemas con xestos, miradas e accións.
	Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.	Sabe buscar e seleccionar información en diferentes fontes (diccionario, gramática, Internet...).
<i>Competencia dixital.</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en dicionarios e en diferentes páxinas de Internet para profundar e ampliar coñecementos.
	Elaborar información propia derivada de información obtida a través de medios tecnolóxicos.	Utiliza programas e aplicacións para as súas propias creacións.
	Comprender as mensaxes elaboradas en códigos diversos.	Interpreta o formato característico dos xornais dixitais, a ficha técnica dunha película, xogos lingüísticos...
	Comprender as mensaxes que veñen dos medios de comunicación.	Interpreta con criterio propio a información que transmiten os medios de comunicación, escritos e audiovisuais.
	Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Utiliza o CD-Audio para escoitar a lectura da unidade. Grava videopoemas.
<i>Aprender a</i>	Identificar potencialidades persoais como	Aplica técnicas de traballo que

<i>aprender.</i>	aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...	facilitan a aprendizaxe: táboas, esquemas, resumos, borradores, guións...
	Planificar os recursos necesarios e os pasos que cómpre seguir no proceso de aprendizaxe.	Fai comentarios de texto, elabora creacións propias e grava poemas de acordo cunhas pautas dadas.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Comproba o que aprendeu mediante a realización de actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos vistos na unidade.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Identificar as implicacións que ten vivir nun Estado social e democrático de dereito referendado por unha norma suprema chamada Constitución Española.	É consciente de que o uso da Rede ha de respectar certas normas establecidas por lei.
	Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Participa colaborativamente en actividades de grupo.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Ser constante no traballo superando as dificultades.	Avanza na aprendizaxe con motivación e esforzo.
	Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.	Favorece a creatividade a través da elaboración dos distintos textos.
<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Mostrar respecto cara ás manifestacións do noso patrimonio histórico e cultural.	Valora a creación literaria de tempos pasados, como mostra de riqueza cultural.
	Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.	Exprésase a través da creación de videopoemas.
	Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotián.	Aprecia o valor da arte nas súas diferentes manifestacións.
	Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.	Coida a elaboración e a presentación dos seus videopoemas.

6.TAREFAS

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Recursos fotocopiáveis (RF) / Recursos dixitais (RD)

Tarefa 1: Observamos a imaxe da dobre páxina inicial e lemos o texto «Cacharelas de San Xoán».

- Comentamos a imaxe en gran grupo.
- Lemos o texto e comentámolo, achegando experiencias persoais, curiosidades, información, plans para as vacacións...
- Respondemos as preguntas do recadro «Le e contesta» do LA.
- Buscamos máis información na Rede.

Tarefa 2: Lemos e escoitamos a lectura («Información en liña») e realizamos as actividades do comentario, tendo en conta a información que achega o apartado «Análise de textos».

- Lemos a portada de *Galicia Hoxe* e a breve noticia sobre *A esmorga*, aclarando posibles dúbidas.
- Aprendemos as principais características da prensa dixital no LA.
- Coñecemos as suxestións metodolóxicas da PD e identificamos as ideas previas.
- Realizamos as actividades do comentario da lectura do LA.
- Lemos a lectura complementaria e realizamos as actividades sobre ela nos RF.

Tarefa 3: Aprendemos e utilizamos o vocabulario relacionado co mundo dixital.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Realizamos as actividades do LA.

Tarefa 4: Practicamos a escrita de palabras semellantes polo seu son.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA e dos RF.

Tarefa 5: Aprendemos e practicamos as principais conxuncións, locucións conxuntivas e interxeccións.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA e dos RF.
- Realizamos a actividade complementaria que achegan os RD sobre a clasificación das conxuncións.

Tarefa 6: Coñecemos os principais autores e obras do teatro do século XIX.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Comentamos as escenas tomadas d'*A fonte do xuramento*, realizando as actividades que se propoñen no LA.

Tarefa 7: Avaliamos o aprendido.

- Aplicamos o estudado na unidade mediante as actividades que propón o LA acerca dun texto.

7. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

No desenvolvemento das tarefas empréganse diversas estratexias metodolóxicas:

- Actividade que permita anticipar as ideas previas que os alumnos e as alumnas teñen en torno aos distintos contidos que imos traballar.
- Fomento do debate e do intercambio de opinións co obxectivo de mellorar a expresión oral e de favorecer o desenvolvemento do pensamento crítico.
- Creación dun ambiente distendido na aula, imprescindible para que alumnos e alumnas participen de maneira activa e colaborativa na gravación de vídeos.
- Fincapé nos hábitos de traballo: analizar e redactar textos de acordo cunhas pautas; asegurar a correcta asimilación de conceptos a través dunha práctica continuada; utilizar a Rede para obter información; manexar o dicionario e a gramática como fonte de consulta; realizar esquemas, táboas, resumos, fichas... para asimilar e lembrar mellor os conceptos, etc.

- Exposición do profesor ou profesora utilizando diferentes soportes, explicando detalladamente o significado daqueles conceptos máis complexos e novidosos.
- Práctica habitual na clase da análise guiada de textos literarios.
- Fomento do uso das TIC para resolver actividades, ampliar ou complementar a información do libro, e para realizar creacións propias.
- Fomento do interese pola poesía e a súa relación coa música, o son e a imaxe, mediante a creación de videopoemas.
- Reflexión acerca do uso responsable das TIC.
- Fomento do aspecto lúdico e creativo da linguaxe.
- Traballo dos distintos contidos da unidade a partir de textos próximos á realidade e aos intereses do alumnado.
- Repaso xeral dos contidos do trimestre e do curso.

8. RECURSOS

Os seguintes materiais de apoio poden reforzar e ampliar o estudo dos contidos da área de Lingua galega e Literatura:

- CD audio do libro do alumno: audición da lectura inicial.
- Recursos fotocopiáveis da Proposta didáctica, con actividades de reforzo e ampliación e lecturas complementarias para traballar a comprensión lectora.
- Cadernos complementarios de ortografía, léxico, morfosintaxe e expresión escrita.

Recursos dixitais

- Libro dixital: os alumnos e alumnas poderán reforzar ou ampliar os contidos estudados utilizando os recursos dixitais dispoñibles.
- Enlaces web: <http://anayaeducacion.es> e páxinas que se suxiren no libro do alumn

9. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- Rexistro de avaliación (no anexo de avaliación).
- Proba de avaliación da unidade (no xerador de probas escritas de avaliación).
- Proba de avaliación final (no xerador de probas escritas de avaliación).
- Outros recursos: rúbrica, diana, etc. (no anexo de avaliación).

10. MEDIDAS PARA A INCLUSIÓN E A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Que dificultades e potencialidades prevexo no grupo durante o desenvolvemento da unidade?
- Como vou minimizar as dificultades?
- Que necesidades individuais prevexo no desenvolvemento da unidade?
- Que recursos e estratexias manexarei para atender ás necesidades individuais?

11. AUTOAVALIACIÓN DO PROFESORADO

- Que porcentaxe de alumnos e alumnas alcanzaron os obxectivos de aprendizaxe da unidade?
- Que é o que mellor funcionou nesta unidade?

- Que cambiaría no desenvolvemento da unidade o próximo curso? Por que?

ACTIVIDADES PROPOSTAS PARA CELEBRAR DATAS CONMEMORATIVAS

Ao longo do curso faremos distintas actividades para celebrar datas conmemorativas ben desde o departamento de lingua galega ou en colaboración con outros departamentos.

Algunhas propostas son as seguintes:

Do 30 de novembro de 2020 ao 7 de decembro de 2020 conmemoración da Constitución e do Estatuto de autonomía de Galicia.

Na clase de lingua galega leremos os artigos que fan referencia á lingua galega e tentaremos que cada alumno faga unha pequena reflexión sobre o uso da lingua galega na actualidade.

30 de xaneiro de 2021 Día da violencia e da paz.

Faremos unha actividade aínda por programar con outros departamentos.

Do 8 ao 12 de marzo de 2021 Semana da prensa

Os alumnos de 3º da ESO deberán redactar unha nova en galego en formato dixital e en formato papel sobre algún acontecemento real que sucedese neses días.

Do 19 ao 23 de abril de 2021. Semana do libro.

Faremos un debate sobre a importancia de ler, que pensan, que opinan e ademáis entre eles ou ben na rúa farán unha enquisa sobre os tipos de libros que máis gusta ler na súa idade.

Do 10 ao 14 de maio de 2021: Semana das letras galegas.

Para celebrar as letras galegas os alumnos deberán realizar un poema ou ben un relato curto de temática aberta que non superen os 24 versos ou dous folios escrito por unha cara respectivamente. De todos os traballos o profesor escollerá os tres mellores para participar nun concurso literario no que participan outros colexios da comarca e que organiza o concello de Verín

ADAPTACIÓN PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA LINGUA GALEGA E LITERATURA DE 3º ESO

I. CONTIDOS DE LINGUA GALEGA E LITERATURA DE 3º ESO

No caso de que haxa que desenvolver clases presenciais ou semipresenciais por mor do COVID-19 levaranse a cabo actividades dos contidos que non foran vistos nas clases presenciais ata o momento seguindo o libro de texto ou ben enviándolles traballo a través da Academic Id ou polo correo electrónico. O profesor fará explicacións nas clases on-line e facilitará a súa comprensión con esquemas ou resumos que se lles enviará aos alumnos a través dos distintos medios telemáticos. Cando sexa posible a clase presencial reforzaremos estas explicacións con distintos tipos de exercicios. Traballaremos tamén na elaboración de distintos tipos de texto (descriptivos, narrativos e argumentativos etc) que farán os alumnos por escrito no seu caderno , e no caso , mandarán por correo electrónico para a súa corrección.

No caso das clases on-line traballaremos tamén a expresión oral mediante exposicións sobre algún tema previamente proposto, debates, a lectura correcta respetando os signos de puntuación e a fluidez adecuada a súa idade

Aqueles alumnos que non poidan conectarse on line ou non teñan os medios pertinentes ou ben se lles facilitará estes medios ou se lles enviará traballo a través da aplicación móbil whasat e farase un seguimento telefónico.

A planificación semanal consistirá nunha sesión ou varias sesións que se determinará no seu momento. Nestas sesións trabállanse sobre os contidos mencionados anteriormente, realízase preguntas, actividades e exercicios que axudan o alumno a entender os contidos. Toda esta metodoloxía é complementada pola plataforma virtual “AcademicID” na cal os alumnos teñen esquemas e apuntamentos para facilitarlles a aprendizaxe. Mediante este método de traballo búscase favorecer a interacción alumno-profesor e alumno-alumno, para que se produza a construción de aprendizaxes significativas e a adquisición dun claro compoñente lingüístico e literario.

II. ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	competencias
Ler con fluidez e comprensión un texto narrativo e comentalo tendo en conta os elementos que o caracterizan.	✓ Le con fluidez e atención un texto narrativo e analiza os elementos que lle son propios: narrador, personaxes, espazo, tempo e argumento.	

Ampliar o vocabulario básico relacionado coas plantas aromáticas e medicinais.	✓ Coñece e aplica o vocabulario que conforma o campo semántico das plantas aromáticas e medicinais.	CCL, CD, CAA, CCEC
Aplicar correctamente as regras de acentuación e o acento diacrítico.	✓ Aplica correctamente as regras de acentuación e de uso do acento diacrítico.	CCL, CCEC
Coñecer a situación do galego na Idade Media e recoñecer algunhas características lingüísticas do galego medieval.	✓ Coñece a situación do galego na Idade Media e identifica algunhas das súas características lingüísticas.	CCL
Coñecer as principais características e xéneros da literatura galego-portuguesa medieval.	✓ Coñece a orixe e o corpus da literatura galego-portuguesa medieval. ✓ Identifica, comenta cantigas de amigo, amor e escarnio	CCL, CSC
Coñecer as principais características da lírica relixiosa galego-portuguesa e introducirse na prosa medieval.	Identifica e comenta <i>Cantigas de Santa María</i> . ✓ Coñece algunhas obras da literatura galega medieval en prosa.	CCL, CAA, CCEC
Coñecer as características propias das cantigas de escarnio e dos xéneros menores, e facer un comentario seguindo uns criterios dados.	✓ Recoñece as características propias da cantiga de escarnio e maldicir e comenta un texto representativo do xénero. ✓ Identifica e caracteriza algunhas composicións consideradas como xéneros menores.	CCL, CCEC
Escribir correctamente palabras con e sen <i>h</i> e coñecer o uso da diérese.	✓ Escribe correctamente palabras con e sen <i>h</i> . ✓ Coñece o uso da diérese e utilízaa correctamente.	CCL
Analizar formas verbais morfoloxicamente e conxugar verbos regulares e irregulares.	✓ Analiza o lexema e as desinencias dunha forma verbal e indica os valores que estas achegan. ✓ Coñece e utiliza correctamente as formas verbais dos verbos regulares e con alternancia vocálica. ✓ Coñece e utiliza correctamente as formas verbais dos verbos irregulares.	CCL
Coñecer a relevancia de Rosalía de Castro no ámbito da literatura e da cultura galega en xeral.	✓ Coñece a contribución de Rosalía de Castro á vida cultural e literaria galega e comenta algúns dos seus poemas.	CCL, CCEC
Ampliar o vocabulario básico relacionado coa xustiza e as leis.	✓ Coñece e aplica o vocabulario que conforma o campo semántico da xustiza e as leis.	CCL, CSC
Escribir correctamente palabras con <i>s</i> e con <i>x</i> e diferenciar entre <i>senón</i> e <i>se non</i> .	✓ Escribe correctamente palabras con <i>s</i> e con <i>x</i> . ✓ Diferencia e usa correctamente o par homófono <i>senón/se non</i> .	CCL
Identificar e utilizar correctamente as formas non persoais dos verbos e as perífrases verbais.	✓ Identifica e analiza as formas nominais dos verbos. ✓ Utiliza correctamente o infinitivo conxugado. ✓ Identifica e utiliza correctamente as perífrases verbais e sabe clasificalas segundo o valor que acheguen.	CCL

III. CRITERIOS DE AVALIACIÓN

A avaliación é unha parte básica no proceso de ensino-aprendizaxe pois proporciona os datos que permiten comprobar se se está desenvolvendo de forma axeitada. Terase en conta que a avaliación ha de ser continua, formativa e integradora.

Na área de lingua e literatura castelá de 3º de ESO a calificación da avaliación establecerase con arranxo aos seguintes criterios:

- **Un 70%** da nota dependerá da media dos resultados obtidos en:

- **Traballos/ fichas** programados polo profesor para realizar na casa e que lles serán enviados pola aplicación ACADEMIC ID e que deberán entregar ao profesor para a súa corrección a través do correo electrónico que se lles facilitará previamente. Estes traballos deberán estar escritos a man nun folio ou libreta e mandalos escaneados mediante o correo electrónico ao profesor na data fixada por este e comunicada con antelación aos alumnos. Para a realización e entrega destes traballos teñen un prazo máximo de 8 días.
- **Probas obxectivas que o profesor considere oportunas que poderán ser orais ou escritas nas que os alumno manifesten os seus coñecementos .**

Tanto nos traballos como no exame terase en conta positivamente:

1. A expresión escrita: Delimitación do tema que se vai a tratar, coherencia e cohesión do texto, aplicación dos coñecementos ortográficos (cada falta ortográfica penalizará -0.25 da nota do exercicio ou exame), morfolóxicos, sintácticos e léxico-semánticos,
2. A ordeación dos contidos
3. A presentación, limpeza, e orde.

Un 30% da calificación destinarase para valorar os seguintes aspectos:

1. Que o alumno teña a cámara conectada durante as clases Online.
2. A súa asistencia ás clases Online.
3. A actitude do alumno ante a materia ou área durante as clases Online.
4. O grao de participación do alumno durante as clases Online.
5. Á contestación positiva ás preguntas do profesor na clase referentes ao tema a tratar.
6. A entrega das tarefas a facer.

Aqueles alumnos de 3º de ESO que teñan algún trimestre con nota negativa poderán recuperalo no terceiro trimestre mediante a realización dalgún traballo proposto polo profesor que recolla os contidos máis salientables que se estudaran no trimestre a recuperar. Estes traballos deberán ser entregados por correo electrónico na data indicada polo profesor e considerarse recuperado o trimestre no caso de o alumno obteña unha nota igual ou superior a 5.

A **nota final do alumno** obterase coa media dos trimestres .

AVALIACIÓN EXTRAORDINARIA XUÑO

No caso de que o alumno non obtivese unha media igual ou superior a 5 na avaliación ordinaria poderá recuperar a materia de lingua castelá e literatura de 3º de ESO na proba extraordinaria de XUÑO que se **realizará na primeira semana de dito mes.**

Esta proba versará sobre os contidos desenvolto durante todo o primeiro e segundo trimestre do curso académico 2021/2022 e consistirá nun

exame escrito de preguntas tipo test, desenvolvemento de contidos da materia, ou preguntas de respostas breves. O alumno terá superada a materia cando obteña unha nota igual ou superior a 5. Esta nota suporá o 70% da calificación do alumno.

O profesor poderá entregar ao alumno fichas de traballo para repasar e reforzar os contidos explicados durante o curso para a súa realización durante o verán. Estes traballos deberán ser entregados ao profesor o día da proba extraordinaria de setembro e suporán un 30% da calificación do alumno.

AVALIACIÓN DE MATERIAS PENDENTES DE CURSOS ANTERIORES.

Cando o alumno promocionase con nota negativa en lingua e literatura galega e lingua e literatura castelá do curso anterior, a avaliación destas corresponderá ao profesor ou profesora da materia respectiva do curso actual, de acordo cos criterios establecidos polo departamento.

O alumno terá un seguimento especial por parte do profesor. O departamento conta con material de apoio para reforzar ou recuperar contidos do curso anterior, polo que o profesor, se o considera oportuno, esixirá ao alumno traballo complementario que o axude a aprobar a materia.

Para avaliar a materia pendente de 2º o profesor optará por avaliar ao alumno mediante a realización de traballos e fichas que terá que entregar na última semana do mes de maio. O contido do mesmo será especificado polo profesor pero en todo caso conterá preguntas guiadas sobre literatura que pode ser tipo test ou de desenvolver, ortografía, gramática, sintaxe, e léxico. Se o profesor xulga positivamente o traballo, o alumno terá superada a materia. No caso de que non se entregue o traballo o alumno obterá unha nota negativa e non superará a materia.

Poderase tamén realizar unha proba escrita que se realizará no mes de maio e o alumno deberá obter un mínimo dun 5 para superar a materia que fará media coa nota conseguida no traballo. No caso de que o profesor decida non facer exame avaliarase ao alumno só cos traballos indicados.

Considerarase superada a asignatura de 2º en todos os casos cando o alumno aprobara a materia de 3º de ESO.

